

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ ΤΜΗΜΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ
ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ
ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ (ΜΒΑ)**

Διπλωματική Εργασία

***ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΑΠΟ ΕΙΣΗΓΜΕΝΕΣ ΣΕ
ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑΚΗ ΑΓΟΡΑ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ***

Αναστασίου Νικολίνα

Επιβλέπων Καθηγητής: Ιωάννης Σώρρος

Πειραιάς, 2018

ΒΕΒΑΙΩΣΗ ΕΚΠΟΝΗΣΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

«Δηλώνω υπεύθυνα ότι η διπλωματική εργασία για τη λήψη του μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών, του Πανεπιστημίου Πειραιώς, στη Διοίκηση Επιχειρήσεων : MBA» με τίτλο :

« Διαχείριση Αποτελεσμάτων για Εισηγμένες στη Χρηματιστηριακή Αγορά Εταιρείες

.....
έχει συγγραφεί από εμένα αποκλειστικά και στο σύνολο της. Δεν έχει υποβληθεί ούτε έχει εγκριθεί στο πλαίσιο κάποιου άλλου μεταπτυχιακού προγράμματος ή προπτυχιακού τίτλου σπουδών, στην Ελλάδα ή στο εξωτερικό, ούτε είναι εργασία ή τμήμα εργασίας ακαδημαϊκού ή επαγγελματικού χαρακτήρα.

Δηλώνω επίσης υπεύθυνα ότι οι πηγές στις οποίες ανέτρεξα για την εκπόνηση της συγκεκριμένης εργασίας, αναφέρονται στο σύνολο τους, κάνοντας πλήρη αναφορά στους συγγραφείς, τον εκδοτικό οίκο ή το περιοδικό, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από το διαδίκτυο.

Παράβαση της ανωτέρω ακαδημαϊκής μου ευθύνης αποτελεί ουσιώδη λόγο για την ανάκληση του πτυχίου μου».

Υπογραφή Μεταπτυχιακής Φοιτήτριας Ονοματεπώνυμο

:Αναστασίου Νικολίνα

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΑΠΟ ΕΙΣΗΓΜΕΝΕΣ ΣΕ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑΚΗ ΑΓΟΡΑ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ

Αναστασίου Νικολίνα

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στόχος της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι η ανάλυση του θέματος της Διαχείρισης Αποτελεσμάτων από εισηγμένες σε χρηματιστηριακή αγορά εταιρείες. Πρόκειται για ένα πολύ σοβαρό γεγονός που δημιουργείται στις επιχειρήσεις επηρεάζοντας τις αγορές, την οικονομία και κατ' επέκταση το κοινωνικό σύνολο. Για το λόγο αυτό η μελέτη των αιτιών, των αποτελεσμάτων, καθώς και οι τρόποι αντιμετώπισης της μάστιγας αυτής είναι πολύ σημαντική.

Ξεκινάμε με την εισαγωγή και τη παρουσίαση των οικονομικών καταστάσεων καθώς και περαιτέρω στοιχείων, εννοιών, αρχών και κανόνων της λογιστικής, εξηγώντας το σκοπό που εξυπηρετούν και πως αυτές οι καταστάσεις παραπoιούνται για την εξυπηρέτηση συμφερόντων. Στη συνέχεια θα αναφερθούμε στη διαχείριση αποτελεσμάτων, δηλαδή στις αιτίες που αποτελούν τη πηγή του προβλήματος, στις πιθανές μορφές που μπορεί να έχει η παραποίηση, τις συνέπειες αυτής, ενώ στο τέλος παρουσιάζεται μελέτη εντοπισμού παραποίησης οικονομικών καταστάσεων με χρήση του μοντέλου παλινδρόμησης Jones.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Περίληψη	i
Περιεχόμενα	ii
Κεφάλαιο 1 : Εισαγωγή	
1.1 Παρουσίαση Οικονομικών Καταστάσεων	1
1.2 Γενικές Αρχές και Χαρακτηριστικά των Οικονομικών Καταστάσεων	3
1.3 Λογιστικές Πολιτικές Αρχές Κατάρτισης Οικονομικών Καταστάσεων	6
Βιβλιογραφία 1^{ου} Κεφαλαίου	10
Κεφάλαιο 2: Διαχείριση Αποτελεσμάτων	
2.1 Έννοιες και Χαρακτηριστικά Διαχείρισης Αποτελεσμάτων	12
2.2 Κίνητρα Διαχείρισης Αποτελεσμάτων	15
2.2.1 Κίνητρα λόγω Συμβατικών Υποχρεώσεων	15
2.2.1.1. Δανειακές Συμβάσεις	16
2.2.1.2. Ανταμοιβή Διοίκησης	16
2.2.1.3. Διαπραγμάτευση με Συνδικάτα	17
2.2.2. Κίνητρα λόγω Ρυθμιστικού Πλαισίου	18
2.2.2.1. Ρυθμιστικό Πλαίσιο Κλάδου	18
2.2.2.2. Αντιμονοπωλιακές Ρυθμίσεις	18
2.2.2.3. Προσπάθεια Φοροδιαφυγής	19
2.3 Πρακτικές Διαχείρισης Αποτελεσμάτων	19
2.3.1. Ταξινόμηση Επιπέδου Πρακτικών Διαχείρισης Αποτελεσμάτων	20
2.3.1.1. Στρατηγική Καλύτερης Συσχέτισης	20
2.3.1.2. Μεταβολή Λογιστικών Πρακτικών με Πλήρη Αποκάλυψη	21
2.3.1.3. Μεταβολή Λογιστικών Πρακτικών χωρίς Αποκάλυψη	21
2.3.1.4. Χρήση μη Επιτρεπόμενων Λογιστικών Πρακτικών	21
2.3.2. Κατηγορίες Πρακτικών Διαχείρισης Αποτελεσμάτων	22
2.3.2.1. Λογιστική Κάθαρση (Big Bath Charges)	22
2.3.2.2. Δημιουργική Λογιστική μέσω Εξαγορά Επιχειρήσεων	23

2.3.2.3. Δημιουργούμενα Αποθεματικά	24
2.3.2.4. Ουσιαστικότητα	24
2.3.2.5. Αναγνώριση Εσόδων	25
2.4 Λογιστική Απάτη	26
2.4.1 Έννοια και Χαρακτηριστικά Λογιστικής Απάτης	26
2.4.2 Το Τρίγωνο της Απάτης	26
2.4.2.1. Η Ευκαιρία	27
2.4.2.2. Εξορθολογισμός του ατόμου	28
2.4.2.3. Πιέσεις και κίνητρα	28
2.5 Κίνητρα Παραποίησης Οικονομικών Καταστάσεων από την Πλευρά της Διοίκησης	29
2.5.1. Κίνητρα που απορρέουν από τη λειτουργία της κεφαλαιαγοράς	29
2.5.2. Κίνητρα που προέρχονται από συμβατικές υποχρεώσεις της επιχείρησης	30
2.5.3. Κίνητρα που σχετίζονται με τη συμπεριφορά των μελών της Διοίκησης	30
2.5.4. Κίνητρα που σχετίζονται με το ρυθμιστικό πλαίσιο λειτουργίας των Επιχειρήσεων	31
2.5.5. Κίνητρα που πηγάζουν από τη κουλτούρα της επιχείρησης	31
Βιβλιογραφία 2^{ου} Κεφαλαίου	32
Κεφάλαιο 3 : Εναλλακτικές Επιλογές Διαχείρισης Αποτελεσμάτων	
3.1 Αποσβέσεις Παγίων	33
3.1.1. Έννοια των Αποσβέσεων Παγίων	33
3.1.2. Λόγοι Χρήσης των Αποσβέσεων Παγίων	34
3.1.3. Γνωστοποιήσεις των Αποσβέσεων Παγίων	35
3.1.4. Αποσβέσεις Παγίων και Διαχείριση Αποτελεσμάτων	36
3.2 Προβλέψεις	36
3.2.1 Έννοια των Προβλέψεων	36
3.2.2 Επιμέτρηση των Προβλέψεων	37
3.2.3. Γνωστοποιήσεις των Προβλέψεων	38
3.2.4. Προβλέψεις και Διαχείριση Αποτελεσμάτων	38

3.3 Αποθέματα- Κόστος Παραγωγής	39
3.3.1. Έννοια των Αποθεμάτων	39
3.3.2 Κατηγορίες των Αποθεμάτων	40
3.3.3. Απογραφή των Αποθεμάτων	41
3.3.4. Επιμέτρηση των Αποθεμάτων	41
3.3.5. Μέθοδοι Υπολογισμού του Κόστους Αποθεμάτων	42
3.3.6. Αναγνώριση των Αποθεμάτων	43
3.3.7. Γνωστοποιήσεις των Αποθεμάτων	44
3.3.8. Κόστος Παραγωγής	44
3.3.9. Αποθέματα και Διαχείριση Αποτελεσμάτων	45
3.4 Λογαριασμοί Ενεργητικού	46
3.4.1. Έννοια του Ενεργητικού	46
3.4.2. Λογαριασμοί Ενεργητικού και Διαχείριση Αποτελεσμάτων	47
3.5 Συμμετοχές σε Επιχειρήσεις	48
3.5.1. Έννοια των Συμμετοχών σε Επιχειρήσεις	48
3.5.2. Γνωστοποιήσεις των Συμμετοχών σε Επιχειρήσεις	49
3.6 Συναλλαγές σε Ξένο Νόμισμα	51
3.6.1. Έννοια των Συναλλαγών σε Ξένο Νόμισμα	51
3.6.2. Συναλλαγματική Διαφορά	52
3.6.3. Γνωστοποιήσεις των Συναλλαγών σε Ξένο Νόμισμα	53
3.6.4. Συναλλαγές σε Ξένο Νόμισμα και Διαχείριση Αποτελεσμάτων	54
3.7 Έσοδα	54
3.7.1. Έννοια του Εσόδου	54
3.7.2.Επιμέτρηση Εσόδου	55
3.7.3. Αναγνώριση της Συναλλαγής	56
3.7.4 Γνωστοποιήσεις Εσόδων	59
3.7.5 Έσοδα και Διαχείριση Αποτελεσμάτων	59
3.8 Ειδικό Εσωτερικό Λογιστικό Χειρισμό	60
3.8.1 Ειδικό Εσωτερικό Λογιστικό Χειρισμό και Διαχείριση Αποτελεσμάτων	60
3.9 Τρόποι Εντοπισμού Διαχείρισης Αποτελεσμάτων	61

Βιβλιογραφία 3^{ου} Κεφαλαίου	66
Κεφάλαιο 4: Μεθοδολογία	
4.1 Ανάλυση Μοντέλο Jones	69
4.2 Δείγμα	69
4.3 Στατιστική Ανάλυση	70
Βιβλιογραφία 4^{ου} Κεφαλαίου	72
Κεφάλαιο 5: Συμπεράσματα	73
Βιβλιογραφία Διπλωματικής	75

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 Παρουσίαση Οικονομικών Καταστάσεων

Οι οικονομικές μονάδες υποχρεούνται να γνωστοποιούν πληροφορίες απαραίτητες για τη διενέργεια εκτιμήσεων που οδηγούν στην ορθολογική λήψη αποφάσεων που αφορούν την αποτελεσματική κατανομή των οικονομικών πόρων που χρησιμοποιούνται από την επιχείρηση. Οι πληροφορίες αυτές έχουν τη μορφή οικονομικών καταστάσεων .

Οι οικονομικές καταστάσεις μίας επιχείρησης αποτελούν μία δομημένη οικονομική παρουσίαση της οικονομικής της θέσης και των συναλλαγών που έχουν αναληφθεί από αυτή. Πρόκειται για μία επίσημη καταγραφή της οικονομικής δραστηριότητας μίας επιχείρησης με λεπτομερή παρουσίαση των χρηματοοικονομικών της στοιχείων. Τα στοιχεία αυτά προκύπτουν από την συγκέντρωση και επεξεργασία μεγάλου όγκου δεδομένων που προέρχονται από το λογιστικό σύστημα της επιχείρησης. Οι οικονομικές καταστάσεις αποτελούν μία από τις βασικότερες μεθόδους πληροφόρησης και παρουσίασης των οικονομικών στοιχείων μίας επιχείρησης στο εξωτερικό της περιβάλλον, καθώς επιτρέπουν τη διερεύνηση και τη μελέτη των οικονομικών συνθηκών κάτω από τις οποίες λειτουργεί. Δημιουργούνται σε μορφή πινάκων στους οποίους εμφανίζονται τα στοιχεία του απεικονίζουν την περιουσιακή διάρθρωση της και συγκεκριμένα, εμφανίζουν τις πηγές από τις οποίες έχουν αντληθεί τα κεφάλαια της, τις επενδύσεις στις οποίες έχουν χρησιμοποιηθεί, καθώς και τα οικονομικά αποτελέσματα αυτής για μία ορισμένη χρονική περίοδο.

Σκοπός τους είναι κυρίως η παροχή πληροφοριών σχετικών με την οικονομική θέση, την απόδοση και τις ταμειακές ροές της επιχείρησης στους ενδιαφερόμενους (μέτοχοι, τράπεζες, πιστωτές) προκειμένου να τις αξιοποιήσουν στη λήψη οικονομικών αποφάσεων. Οι οικονομικές καταστάσεις δείχνουν επίσης τα αποτελέσματα της διαχείρισης των οικονομικών πόρων.

Οι οικονομικές καταστάσεις για να εξυπηρετήσουν το σκοπό τους πρέπει να παρέχουν πληροφορίες σχετικά με τα ακόλουθα στοιχεία της επιχείρησης:

- τα περιουσιακά στοιχεία

- τις υποχρεώσεις
- τα ίδια κεφάλαια
- τα έσοδα και τα έξοδα, συμπεριλαμβανομένων των κερδών και των ζημιών
- τις ταμιακές ροές

Σε ότι αφορά τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα , μία πλήρης σειρά των στοιχείων που συνθέτουν τις οικονομικές καταστάσεις περιλαμβάνει:

- την **κατάσταση Οικονομικής Θέσης(Ισολογισμός)** , που παρουσιάζει πληροφορίες για τους οικονομικούς πόρους που ελέγχει μια επιχείρηση(το ενεργητικό της), τις υποχρεώσεις και τα ίδια κεφάλαια(καθαρή θέση) της επιχείρησης. Η σπουδαιότητα αυτών των πληροφοριών έγκειται στο ότι επιτρέπουν να εκτιμηθεί η ρευστότητα, δηλαδή η δυνατότητα ικανοποίησης των βραχυχρόνιων υποχρεώσεων, και η φερεγγυότητα, δηλαδή η δυνατότητα μακροχρόνιας επιβίωσης

- την **κατάσταση συνολικών εσόδων(συνένωση Κατάστασης Αποτελεσμάτων και Αναγνωρισμένων Εσόδων-Εξόδων)**, περιλαμβάνει πληροφορίες σχετικά με έσοδα, χρηματοοικονομικά κόστη, μερίδιο κερδών ή ζημιών από συγγενείς επιχειρήσεις και κοινοπραξίες, έξοδα φόρου, το κέρδος ή τη ζημία της χρήσης

- την **κατάσταση μεταβολών των ιδίων κεφαλαίων** που να παρουσιάζει είτε όλες τι μεταβολές των ιδίων κεφαλαίων, είτε τις μεταβολές των ιδίων κεφαλαίων εκτός από

εκείνες που προκύπτουν από συναλλαγές με τους μετόχους που δρουν υπό την ιδιότητά τους ως μέτοχοι

- την **κατάσταση ταμιακών ροών** , η οποία παρουσιάζει μόνο τις ταμιακές κινήσεις, δηλαδή τις εισπράξεις-πληρωμές διαχωριζόμενες σε ταμιακές ροές από λειτουργικές δραστηριότητες, επενδυτικές δραστηριότητες και χρηματοδοτικές δραστηριότητες

- τις σημειώσεις που περιλαμβάνουν περίληψη των σημαντικών λογιστικών πολιτικών και άλλες επεξηγηματικές σημειώσεις

Οι οικονομικές καταστάσεις για να επιτελούν αποτελεσματικά το σκοπό τους, πρέπει να είναι διαχρονικά ομοιόμορφες και συγκρίσιμες. Η διαχρονική συγκρισιμότητα των οικονομικών καταστάσεων τόσο της ίδιας επιχείρησης όσο και μεταξύ επιχειρήσεων του ίδιου κλάδου ή και διαφόρων κλάδων επιτυγχάνεται με την εφαρμογή των ίδιων λογιστικών αρχών, μεθόδων και γενικότερα, διαδικασιών επεξεργασίας και ανάλυσης

των οικονομικών δεδομένων των επιχειρήσεων. Αυτό εξασφαλίζεται με την τυποποίηση της λογιστικής διαδικασίας, όπως αυτή ορίζεται από τα νέα ελληνικά λογιστικά πρότυπα ώστε να ακολουθεί και να συμμορφώνεται με το πλαίσιο των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων(Δ.Λ.Π.).

1.2 Γενικές Αρχές και Χαρακτηριστικά των Οικονομικών Καταστάσεων

Υπάρχουν ορισμένες γενικές αρχές, στη βάση των οποίων καταρτίζονται οι οικονομικές καταστάσεις προσδίδοντας χαρακτηριστικά που προάγουν την ομοιομορφία, την εγκυρότητα και την αξιοπιστία.

Ορισμένα από αυτά επισημάνθηκαν, συνοπτικά όμως, στην ενότητα που αφορά τις αρχές που διέπουν την φιλοσοφία των ΔΛΠ/ΔΠΧΠ καθώς ο τρόπος κατάρτισης των οικονομικών καταστάσεων και συγκεκριμένα το ΔΛΠ 1 είναι κεφαλιώδους σημασίας ενότητα. Δίκαιη παρουσίαση και συμμόρφωση με τα Δ.Π.Χ.Α. Στις οικονομικές καταστάσεις του εξεταζόμενου οικονομικού οργανισμού, ή της οικονομικής οντότητας σύμφωνα με την επίσημη ορολογία των Διεθνών Λογιστικών προτύπων, καταγράφονται με ακριβοδίκαιο τρόπο η οικονομική του θέση, η χρηματοοικονομική του επίδοση και οι ταμιακές ροές του. Προκειμένου η απεικόνιση να είναι ακριβοδίκαιη, απαιτείται πιστή παρουσίαση των επιδράσεων που έχουν οι συναλλαγές και τα οικονομικά γεγονότα που σχετίζονται με περιουσιακά στοιχεία, υποχρεώσεις, έσοδα και έξοδα. Προκειμένου οι οικονομικές καταστάσεις να θεωρούνται ότι έχουν συμμορφωθεί με τα ισχύοντα ΔΛΠ/ΔΠΧΠ, θα πρέπει όχι μόνο να τηρούνται όλα τα απαιτούμενα βήματα και οι προϋποθέσεις που αυτά θέτουν αλλά και να υπάρχει στις σημειώσεις σχετική δήλωση περί ρητής και ανεπιφύλακτης συμμόρφωσης με τα ΔΛΠ/ΔΠΧΠ. Λογιστικές πρακτικές που δεν είναι κατάλληλες δεν μπορούν να γίνουν αποδεκτές ακόμη κι αν συνοδεύονται από επεξηγήσεις ή πρόσθετες σημειώσεις. Η μόνη περίπτωση στην οποία μπορεί να γίνει αποδεκτή μια απόκλιση από τα πρότυπα είναι αυτή στην οποία η συμμόρφωση με κάποιο πρότυπο μπορεί κατ' εξαίρεση να οδηγήσει σε παραπλανητικά αποτελέσματα τα οποία εντέλει αντιβαίνουν στον ίδιο τον σκοπό της ύπαρξης προτύπων και της συμμόρφωσης των εταιριών με αυτά.

Συνεχιζόμενη δραστηριότητα

Η διαδικασία εκπόνησης των οικονομικών καταστάσεων περιλαμβάνει και την εκτίμηση, από μέρους της διοίκησης, των δυνατοτήτων που έχει η οικονομική

οντότητα να συνεχίσει την λειτουργία της ως δρώσα οικονομική μονάδα. Η κατάρτιση των οικονομικών της καταστάσεων θα πραγματοποιείται στη βάση της συνεχιζόμενης δραστηριότητας, εκτός και αν η διοίκηση σκοπεύει ή αναγκαστεί να προχωρήσει σε ρευστοποίηση της εταιρίας ή παύση των εμπορικών της συναλλαγών. Αν, κατόπιν αξιολόγησης, περιέλθουν στην γνώση και την αντίληψη της διοίκησης γεγονότα που προκαλούν ουσιώδη αβεβαιότητα και σημαντική αμφιβολία για το κατά πόσο ο οικονομικός οργανισμός είναι σε θέση να συνεχίσει απρόσκοπτα την λειτουργία του, τότε αυτά πρέπει να γνωστοποιηθούν και να συνοδευτούν από σχετική αιτιολόγηση.

Λογιστικός χειρισμός με βάση την αρχή του δεδουλευμένου

Η οικονομική οντότητα θα κατάρτιζει τις οικονομικές της καταστάσεις, εξαιρουμένων πληροφοριών για τις ταμειακές ροές, χρησιμοποιώντας τη βάση του δεδουλευμένου, δηλαδή την λογιστική λογική της καταγραφής των εσόδων ή των εξόδων στις οικονομικές καταστάσεις της οικονομικής χρήσης που πραγματοποιήθηκαν τυπικά, ανεξάρτητα από την χρονική στιγμή είσπραξης ή πληρωμής.

Σημαντικότητα και συγκέντρωση

Τα παρόμοια οικονομικά στοιχεία μιας επιχείρησης ομαδοποιούνται και παρουσιάζονται ξεχωριστά ως σημαντικές κατηγορίες. Στοιχεία διαφορετικής φύσης και λειτουργίας παρουσιάζονται ξεχωριστά. Στοιχεία και πληροφορίες που θεωρούνται επουσιώδη δεδομένα, δεν απαιτείται να γνωστοποιηθούν. Ανάλογα με τη φύση τους ή τη λειτουργία τους, όλες οι συναλλαγές και τα γεγονότα που λαμβάνουν χώρα σε ένα οικονομικό έτος υπόκεινται σε επεξεργασία οδηγώντας στη κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων. Κατά το τελικό στάδιο της διαδικασίας αυτής, οι οικονομικές πληροφορίες συγκεντρώνονται και κατατάσσονται με τέτοιο τρόπο ώστε να συμπυκνώνονται και να ταξινομούνται κατάλληλα λαμβάνοντας τη τελική τους θέση ως κονδύλια στις δημοσιευμένες οικονομικές καταστάσεις.

Συμψηφισμός

Είναι απαραίτητο τα περιουσιακά στοιχεία, οι υποχρεώσεις, τα έσοδα και τα έξοδα να απεικονίζονται ξεχωριστά και να μην συμψηφίζονται, έτσι ώστε οι χρήστες να αντιλαμβάνονται τις πραγματικές διαστάσεις των συναλλαγών και να μπορούν να προβλέψουν τις μελλοντικές ταμειακές ροές του οικονομικού οργανισμού.

Συχνότητα αναφορών

Η κατάρτιση και παρουσίαση των οικονομικών καταστάσεων μιας εταιρίας πραγματοποιείται σε ετήσια τουλάχιστον βάση. Αν για κάποιο λόγο η οικονομική περίοδος μικρύνει ή μεγαλώσει, μετατοπίζοντας τη λήξη της περιόδου αναφοράς νωρίτερα ή αργότερα, η πληροφορία αυτή πρέπει να γνωστοποιηθεί ενώ συγχρόνως πρέπει να αναφερθεί ο λόγος για τον οποίο συνέβη αυτή η αλλαγή και να επισημανθεί η αδυναμία πλήρους συγκρισιμότητας των παρεχόμενων οικονομικών στοιχείων.

Συγκριτική πληροφόρηση

Όλα τα οικονομικά στοιχεία που παρατίθενται στις οικονομικές καταστάσεις για μια συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς πρέπει να συνοδεύονται από τα αντίστοιχα της προηγούμενης περιόδου ώστε να είναι δυνατή ανά πάσα στιγμή η σύγκριση μεταξύ της τρέχουσας και της προηγούμενης χρήσης. Συγκριτική πληροφόρηση δεν παρέχεται μόνο για τα οικονομικά στοιχεία αλλά και για τις αφηγήσεις και επεξηγήσεις όταν αυτό είναι χρήσιμο για την συνολική θεώρηση της κατάστασης ενός οικονομικού οργανισμού. Μία τέτοια ενδεικτική περίπτωση είναι η ύπαρξη μιας δικαστικής διαμάχης η οποία ξεκίνησε σε προηγούμενη περίοδο αλλά εξακολουθεί να ασκεί σημαντικές επιδράσεις και στην επόμενη. Επίσης, στις περιπτώσεις που αλλάζει ο τρόπος παρουσίασης ή κατάταξης των οικονομικών στοιχείων στις καταστάσεις, τότε επέρχεται ανακατάταξη και στα συγκριτικά ποσά. Ο οικονομικός οργανισμός οφείλει να γνωστοποιήσει ποιά στοιχεία ανακατατάσσονται (ποσό και κατηγορία), τι είδους ανακατάταξη υφίστανται και τον λόγο για τον οποίο προέκυψε η ανακατάταξη. Στην περίπτωση που δεν μπορεί να παρασχεθεί συγκριτική πληροφόρηση, όχι μόνο γνωστοποιείται η αιτία αυτής της αδυναμίας αλλά καταγράφονται και οι προσαρμογές που θα συνόδευαν την μη πραγματοποιηθείσα ανακατάταξη.

Ομοιομορφία της παρουσίασης

Τόσο η εμφάνιση όσο και ο τρόπος με τον οποίο κατατάσσονται τα στοιχεία στις οικονομικές καταστάσεις πρέπει να παραμένουν ίδιοι ώστε αυτές να μην διαφοροποιούνται από χρήση σε χρήση και οι πληροφορίες να παρατίθενται ομοιόμορφα και ευανάγνωστα. Εξαίρεση από αυτή την αρχή επιτρέπεται μόνο στη περίπτωση που αλλάξει η δραστηριότητα της επιχείρησης ή αποδειχτεί ότι ένας άλλος τρόπος παρουσίασης είναι περισσότερο κατάλληλος και τα ίδια τα ΔΛΠ/ΔΠΧΠ το επιβάλλουν.

1.3 Λογιστικές Πολιτικές Αρχές Κατάρτισης Οικονομικών Καταστάσεων

Η κατανοητικότητα

Οι λογιστικές πληροφορίες θεωρούνται χρήσιμες, αν οι χρήστες μπορούν να τις κατανοήσουν σχετικά εύκολα. Οι χρήστες βέβαια πρέπει να έχουν τις απαραίτητες γνώσεις Λογιστικής και των επιχειρηματικών και οικονομικών δραστηριοτήτων καθώς και την προθυμία να μελετήσουν τις οικονομικές καταστάσεις με την απαραίτητη επιμέλεια.

Η συνάφεια

Οι λογιστικές πληροφορίες χαρακτηρίζονται ως συναφείς όταν επηρεάζουν τις οικονομικές αποφάσεις των χρηστών βοηθώντας τους να εκτιμούν παρελθόντα, παρόντα ή μελλοντικά γεγονότα και να επιβεβαιώνουν ή να διορθώνουν προηγούμενες εκτιμήσεις τους. Αυτό είναι εφικτό όταν υπάρχει έγκαιρη πληροφόρηση που να συμβάλλει στην αξιολόγηση της τρέχουσας πορείας της επιχείρησης, όταν υπάρχει προγνωστικότητα έτσι ώστε να αυξάνεται η ικανότητα των προβλέψεων για μελλοντικά γεγονότα και έχει επιβεβαιωτική αξία για την αναπροσαρμογή ή την επαλήθευση προηγούμενων προβλέψεων.

Η ουσιαστικότητα

Οι λογιστικές πληροφορίες θεωρούνται ουσιαστικές αν μπορούν να επηρεάσουν τις αποφάσεις που παίρνουν οι χρήστες. Οι ουσιαστικές λογιστικές πληροφορίες παρέχουν τη δυνατότητα στο χρήστη να κάνει προβλέψεις μελλοντικών γεγονότων, όπως για παράδειγμα της πιθανότητας χρεοκοπίας μιας επιχείρησης, ή να επιβεβαιώσει προβλέψεις και ενέργειες του παρελθόντος, όπως για παράδειγμα τις συνέπειες των ενεργειών της διοίκησης για τα αποτελέσματα χρήσης μιας μείωσης κάποιων εξόδων. Οι χρήστες των λογιστικών πληροφοριών συχνά ενδιαφέρονται να κάνουν προβλέψεις αναφορικά με τη μελλοντική κατεύθυνση των χρηματιστηριακών τιμών ή τη δυνατότητα μιας επιχείρησης να ικανοποιεί τις υποχρεώσεις την ημερομηνία λήξης τους. Επιπλέον, η δυνατότητα των λογιστικών πληροφοριών να επηρεάζουν τις οικονομικές αποφάσεις που λαμβάνονται εξαρτάται από το κατά πόσο η παράλειψη ή η εσφαλμένη παρουσίαση τους θα μπορούσε να παραπλανήσει τους χρήστες των πληροφοριών αυτών. Η φύση των λογιστικών πληροφοριών σε ορισμένες περιπτώσεις είναι αρκετή για να επηρεάσει τις αποφάσεις των χρηστών, όπως για παράδειγμα η παρουσίαση πληροφοριών για νέες χρηματοοικονομικές

μισθώσεις μπορεί να επηρεάσει τόσο τον κίνδυνο όσο και την αποδοτικότητα της επιχείρησης.

Η αξιοπιστία

Οι λογιστικές πληροφορίες θεωρούνται αξιόπιστες, αν δεν περιέχουν ουσιώδη λάθη ή προκαταλήψεις και αν παρουσιάζουν αξιόπιστα τα οικονομικά γεγονότα που πρέπει να παρουσιάσουν. Οι λογιστικές πληροφορίες που δεν είναι αποτέλεσμα προκαταλήψεων χαρακτηρίζονται ως ουδέτερες. Οι λογιστικές πληροφορίες δεν είναι ουδέτερες εάν κατευθύνουν το χρήστη να λάβει κάποια συγκεκριμένη απόφαση την οποία έχει προκαθορίσει ή επιθυμεί η επιχείρηση που παρέχει πληροφορίες.

Η αρχή του ιστορικού κόστους

Η αρχή αυτή απαιτεί την αρχική αναγνώριση των στοιχείων του ενεργητικού στο κόστος κτήσης. Το κόστος κτήσης έχει το βασικό χαρακτηριστικό ότι παρέχει αξιόπιστη πληροφόρηση. Τη στιγμή της αρχικής αναγνώρισης το κόστος κτήσης είναι το ίδιο με την εύλογη αξία, το ποσό δηλαδή για το οποίο ένα στοιχείο του ενεργητικού θα μπορούσε να ανταλλαγεί σε μία καθαρά εμπορική συναλλαγή μεταξύ πρόθυμων μερών τα οποία έχουν πλήρη γνώση. Σε μεταγενέστερες περιόδους, καθώς οι συνθήκες της αγοράς μεταβάλλονται, το κόστος κτήσης αποκλίνει από την εύλογη αξία. Όταν συμβαίνει αυτό, το κόστος κτήσης παύει να παρέχει σχετική πληροφόρηση και τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα καθώς και τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης επιτρέπουν τη χρήση της εύλογης αξίας ως βάσης αποτίμησης. Παραμένει, βέβαια, ανοιχτό θέμα κατά πόσον οι εύλογες αξίες παρέχουν αξιόπιστη πληροφόρηση, αν και όταν παρέχουν σχετική πληροφόρηση.

Η αρχή της πραγματοποίησης των εσόδων

Η αρχή αυτή απαιτεί αναγνώριση εσόδων όταν είναι πιθανόν ότι οικονομικά οφέλη, που έχουν σχέση με μία συναλλαγή, θα εισρεύσουν στην πωλήτρια επιχείρηση και το ποσό των εσόδων να μπορεί να μετρηθεί αξιόπιστα. Τα οικονομικά οφέλη εισρέουν στην επιχείρηση, όταν έχουν μεταφερθεί όλοι οι κίνδυνοι και τα οφέλη ιδιοκτησίας που έχουν σχέση με το πωλούμενο προϊόν.

Η αρχή του συσχετισμού εσόδων-εξόδων

Η αρχή αυτή διέπει την αναγνώριση των εξόδων και απαιτεί συσχέτιση των εξόδων, δηλαδή του κόστους των διαφόρων προσπαθειών, με τα έσοδα, δηλαδή τα επιτεύγματα της κάθε χρήσης, κατά ένα λογικό τρόπο. Μερικά κόστη αναγνωρίζονται

ως έξοδα τη τρέχουσα χρήση παρά το γεγονός ότι δεν υπάρχει άμεση σχέση εσόδων και εξόδων. Η αρχή της συσχέτισης εσόδων και εξόδων αποτελεί τη βάση της λογιστικής των δεδουλευμένων εσόδων και εξόδων. Η λογιστική των δεδουλευμένων εσόδων και εξόδων επιβάλλει την αναγνώριση των διαφόρων οικονομικών γεγονότων καθώς αυτά συμβαίνουν και όχι όταν γίνονται εισπράξεις ή πληρωμές. Συνεπώς, τα διάφορα γεγονότα καταχωρούνται και εμφανίζονται στις οικονομικές καταστάσεις στις περιόδους που συμβαίνουν.

Η αρχή της αντικειμενικότητας

Σύμφωνα με την αρχή της αντικειμενικότητας θα πρέπει τα λογιστικά γεγονότα να στηρίζονται σε παραστατικά που προβλέπονται από τη νομοθεσία και τον Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων (Κ.Β.Σ.). Τα εν λόγω έγγραφα και παραστατικά στοιχεία καλούνται δικαιολογητικά ή αποδεικτικά έγγραφα τα οποία δικαιολογούν/ αποδεικνύουν τα λογιστικά γεγονότα που καταγράφονται στα λογιστικά βιβλία της επιχείρησης.

Η αρχή της συνέπειας των λογιστικών μεθόδων

Σύμφωνα με αυτή την αρχή, η οικονομική μονάδα είναι υποχρεωμένη να εφαρμόζει τις ίδιες μεθόδους που χρησιμοποίησε την προηγούμενη περίοδο έτσι ώστε να εξασφαλίζεται η ομοιογένεια των λογιστικών πληροφοριών. Σε περίπτωση που η επιχείρηση αποφασίσει να μεταβάλλει μια λογιστική μέθοδο που εφαρμόζει θα πρέπει να εμφανίσει το λογιστικό γεγονός στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις.

Η αρχή της αυτοτέλειας των χρήσεων

Προκειμένου να επιτευχθεί ακρίβεια των αποτελεσμάτων των επιμέρους λογιστικών χρήσεων, θα πρέπει κάθε χρήση να περιλαμβάνει μόνο τα γεγονότα τα οποία συνέβησαν στη διάρκεια της και τα αποτελέσματα της δραστηριότητας της οικονομικής οντότητας κατά τη χρήση αυτή, ώστε να διασφαλίζεται ο ακριβοδίκαιος διαχωρισμός των οικονομικών γεγονότων και συναλλαγών και των αποτελεσμάτων μεταξύ των χρήσεων. Η αυτοτέλεια των χρήσεων επιτυγχάνεται με την αναγνώριση

των δεδουλευμένων εσόδων και εξόδων, των προπληρωμένων εξόδων και επομένων χρήσεων και προεισπραχθέντων εσόδων επομένων χρήσεων.

Η αρχή της πλήρους γνωστοποίησης

Η αρχή της πλήρους γνωστοποίησης επιβάλλει οι οικονομικές καταστάσεις να παρουσιάζουν όλες τις «σχετικές» πληροφορίες που έχουν οικονομικές συνέπειες για την επιχείρηση. Στόχος της αρχής της πλήρους γνωστοποίησης είναι η παροχή όλων των σημαντικών πληροφοριών, προκειμένου οι χρήστες να είναι πληροφορημένοι, ώστε να μπορούν να λάβουν τις απαραίτητες οικονομικές αποφάσεις. Αυτό συμβαίνει, γιατί ορισμένα οικονομικά γεγονότα δεν αναγνωρίζονται και έτσι δεν ενσωματώνονται στις οικονομικές καταστάσεις οι συνέπειές τους, όπως οι ενδεχόμενες υποχρεώσεις. Σε αυτές τις περιπτώσεις, όπου ορισμένα γεγονότα δεν αναγνωρίζονται στις οικονομικές καταστάσεις, λογιστική πληροφόρηση παρέχεται σε σημειώσεις ή συμπληρωματικούς πίνακες, οι οποίοι συνοδεύουν τις οικονομικές καταστάσεις.

Η αρχή της συντηρητικότητας

Η αρχή της συντηρητικότητας βασίζεται στο ότι τα συμφέροντα της επιχείρησης εξυπηρετούνται καλύτερα όταν υιοθετείται μια συντηρητική προσέγγιση, δηλαδή όταν επιλέγεται η προσέγγιση η οποία έχει τη μικρότερη ευνοϊκή επίδραση στα συμφέροντα των ιδιοκτητών της επιχείρησης. Για παράδειγμα, τα αποθέματα αποτιμώνται στην τιμή κήσης ή στην τρέχουσα τιμή οποιαδήποτε είναι μικρότερη. Σε κάθε περίοδο, σύμφωνα με αυτή την αρχή, περιλαμβάνονται μόνο τα κέρδη που έχουν πραγματοποιηθεί και όχι οι προβλέψεις εσόδων ή κερδών. Ενώ, οι πιθανοί κίνδυνοι και οι πιθανολογημένες ζημιές λαμβάνονται υπόψη σε κάθε περίοδο.

Το συμπέρασμα στο οποίο καταλήγουμε είναι ότι οι οικονομικές καταστάσεις πρέπει να είναι αμερόληπτες και είναι αναγκαίο να αντικατοπτρίζουν πιστά την οικονομική θέση της επιχείρησης. Ωστόσο, σε πολλές περιπτώσεις οι αρμόδιοι υπεύθυνοι για τη προετοιμασία των οικονομικών καταστάσεων παραποιούν τους λογαριασμούς και τα λογιστικά γεγονότα με στόχο να παρουσιάσουν μία εικόνα για την επιχείρηση διαφορετική από την πραγματική, ωραιοποιημένη και παραπλανητική, που θα οδηγήσει τους εξωτερικούς χρήστες σε μεροληπτικές αποφάσεις που θα εξυπηρετήσουν τα δικά τους συμφέροντα. Πρόκειται για απάτη, μία κρυφή και δόλια δραστηριότητα που αποτελεί οικονομικό έγκλημα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 1^{ΟΥ} ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

Αλεξάκης Χ.& Ξανθάκης Μ., 2007, Χρηματοοικονομική Ανάλυση Επιχειρήσεων, Σταμούλης, Αθήνα

Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 02 Οκτωβρίου 2003, Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο -Ενίσχυση του Υποχρεωτικού Λογιστικού Ελέγχου των Επιχειρήσεων στην Ευρωπαϊκή Ένωση, Αριθ. 236 της 02/10/2003, σελ. 0002 -0013

Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 15 Νοεμβρίου 2000, Σύσταση της Επιτροπής Σχετικά με τη Διασφάλιση της Ποιότητας του Υποχρεωτικού Λογιστικού Ελέγχου στην Ευρωπαϊκή Ένωση -Ελάχιστες υποχρεώσεις, Αριθ. L 091 της 31/03/2001, σελ. 0091 -0097

Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2004, Πρόταση Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τον Υποχρεωτικό Έλεγχο των Ετήσιων και των Ενοποιημένων Λογαριασμών και για την Τροποποίηση των Οδηγιών 78/660/ΕΟΚ και 83/349/ΕΟΚ του Συμβουλίου

Γκίκας Δ. , 2008, Χρηματοοικονομική Λογιστική, Αθήνα

Ευθύμογλου Π., 2001, Χρηματοοικονομική Λογιστική, Πειραιάς

Ευθύμογλου Π. &Λαζαρίδης Ι., 2000, Χρηματοοικονομική Ανάλυση Λογιστικών

Καταστάσεων, Τεύχος Α, Πειραιάς

Εφημερίδα της Κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας, 2 Μαρτίου 2011, Προεδρικό

Διάταγμα Υπ' Αριθμ. 15: Περί Ορισμού του Περιεχομένου και του Χρόνου Έναρξης της Εφαρμογής της Διπλογραφικής Λογιστικής Τροποποιημένης Ταμειακής Βάσης, Άρθρο 1, Τεύχος Πρώτο, Αρ. Φύλλου 30

Εφημερίδα της Κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας, 22 Οκτωβρίου 2004, Αριθ. ΕΛΤΕ483/04: Ελληνικά Ελεγκτικά Πρότυπα, Τεύχος Δεύτερο, Αρ. Φύλλου 1589

Καζαντζής Χ., 2006, Ελεγκτική και Εσωτερικός Έλεγχος: Μία Συστηματική Προσέγγιση Εννοιών, Αρχών και Προτύπων, Business Plus, Πειραιάς

Μπαλλάς Α., Νοέμβριος 2004, Πανεπιστημιακές Παραδόσεις Χρηματοοικονομικής Λογιστικής, Πανεπιστήμιο Πειραιά

Πρωτοψάλτης Ν., Ιανουάριος 2009,. Διαρκής Κωδικοποίηση Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης, Διεθνών Λογιστικών Προτύπων και Διερμηνειών, Συνεργαζόμενοι Ορκωτοί Ελεγκτές Α.Ε., Αθήνα

Πρωτοψάλτης Ν., 2001, Γενικός Οδηγός Προγράμματος Ελέγχου, Έκδοση ΣΟΛ Α.Ε.

Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών, 2010, Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου και Διεθνή Πρότυπα Δικλίδων

Ποιότητας, Αθήνα

Joshua Ronen & Varda Yaari, 2008 Earnings Management

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

2.1 Έννοια και Χαρακτηριστικά Διαχείρισης Αποτελεσμάτων

Η παραποίηση των οικονομικών αποτελεσμάτων από τη διοίκηση των επιχειρήσεων με σκοπό την παραπλάνηση των χρηστών των οικονομικών καταστάσεων αποτελεί μία νέα μορφή κινδύνου για το χρηματοοικονομικό σύστημα, καθώς τις τελευταίες δεκαετίες αποκαλύπτονται συνεχώς μεγάλα εταιρικά σκάνδαλα στην παγκόσμια οικονομία. Το έντονα ανταγωνιστικό οικονομικό περιβάλλον που συνεχώς μεταβάλλεται σε συνδυασμό με την πίεση που υφίστανται τα διοικητικά στελέχη των επιχειρήσεων να επιτύχουν όλο και μεγαλύτερους στόχους, ωθεί πολλές φορές στην αλλοίωση των οικονομικών τους καταστάσεων.

Η επικράτηση της διαχείρισης των αποτελεσμάτων στον επιχειρηματικό κόσμο είναι αποτέλεσμα της έλλειψης νομικών συστημάτων για την τραπεζική και τη λογιστική, της ανεπάρκειας στην αυτονομία των φορέων των κυβερνητικών ρυθμίσεων και της εποπτείας τους, των πρακτικών δυσκολιών κατά την εφαρμογή των νομικών και ηθικών κανόνων λόγω της αργής λειτουργίας του δικαστικού συστήματος και τέλος, της προσωπικής απληστίας των ανώτατων διοικητικών στελεχών και των ιδιοκτητών των επιχειρήσεων. Για το λόγο αυτό, γίνεται συνεχώς αναμόρφωση των διεθνών λογιστικών προτύπων και εφαρμόζονται πιο αυστηροί έλεγχοι ώστε να επιτευχθεί, σε επαρκή βαθμό, η μείωση της συχνότητας εμφάνισης των πρακτικών της διαχείρισης των αποτελεσμάτων στις οικονομικές καταστάσεις των επιχειρήσεων. Συνεπώς, η ανάγκη άντλησης αξιόπιστων και έγκυρων λογιστικών πληροφοριών μέσω των οικονομικών καταστάσεων γίνεται όλο και μεγαλύτερη, καθώς η σπουδαιότητα των πληροφοριών αυτών για τη λήψη ορθολογικών αποφάσεων από τα ενδιαφερόμενα μέρη είναι αδιαμφισβήτητη. Παρ' όλα αυτά, πολλές διοικήσεις επιλέγουν να παραποιήσουν το οικονομικό αποτέλεσμα των επιχειρήσεων τους, κυρίως μέσω λογιστικών επιλογών, με σκοπό να παρουσιάσουν βελτιωμένη την αποδοτικότητα των επιχειρήσεων αυτών. Στην προσπάθεια διασφάλισης της αντικειμενικότητας και της αξιοπιστίας των οικονομικών καταστάσεων των επιχειρήσεων, πλήθος ερευνών έλαβαν χώρα σχετικά με τη διαχείριση των αποτελεσμάτων, τα κίνητρα που οδηγούν τις διοικήσεις σε τέτοιου είδους πρακτικές, τις μεθόδους που ακολουθούνται και την ανάπτυξη μοντέλων για τον εντοπισμό τους.

Με τον όρο «διαχείριση αποτελεσμάτων» εννοούμε τη συστηματική παραποίηση του πραγματικού εισοδήματος και των περιουσιακών στοιχείων μίας επιχείρησης από τα

διοικητικά της στελέχη και περιλαμβάνει το μετασχηματισμό των οικονομικών της λογαριασμών, συνήθως με τη χρήση πρακτικών που επιτρέπονται από το πλαίσιο των γενικώς παραδεκτών λογιστικών αρχών. Επομένως, είναι ο χειρισμός των οικονομικών δεδομένων μέσα στα πλαίσια της νομοθεσίας και των λογιστικών προτύπων, με τέτοιο τρόπο όμως, ώστε να μην παρουσιάζεται η πραγματική αξία της επιχείρησης και να δημιουργείται μία ωραιοποιημένη εικόνα για την οικονομική της θέση. Ουσιαστικά, δεν προσφέρει πραγματικό οικονομικό πλεονέκτημα καθώς μακροπρόθεσμα μπορεί να την βλάψει.

Αποτελεί μία στρατηγική σκόπιμης χειραγώγησης των κερδών της, ώστε τα οικονομικά της στοιχεία να αντιστοιχούν σε ένα προκαθορισμένο επίπεδο προσδοκώμενων αποτελεσμάτων, το οποίο μπορεί να έχει τεθεί είτε από τη διοίκηση της είτε από εξωτερικούς οικονομικούς αναλυτές. Κατά την πρακτική αυτή, τα διοικητικά στελέχη χρησιμοποιούν την κρίση τους στη χρηματοοικονομική πληροφόρηση και τη διάρθρωση των συναλλαγών για να παραποιήσουν τις οικονομικές εκθέσεις και να επιτύχουν είτε την παραπλάνηση των ενδιαφερόμενων μερών σχετικά με την σοβούσα οικονομική απόδοση της επιχείρησης είτε τη μεταβολή των συμβατικών αποτελεσμάτων που εξαρτώνται από τα δημοσιευμένα λογιστικά δεδομένα (Healy & Wahlen, 1999).

Η διαχείριση των αποτελεσμάτων έχει ευρύ πεδίο εφαρμογής, ειδικά όσον αφορά τη παραποίηση των λογαριασμών. Αναφέρεται στην σκόπιμη παραποίηση των στοιχείων που παρουσιάζονται στις οικονομικές καταστάσεις μίας επιχείρησης από τη διοίκηση της, η οποία επιζητεί την εύρεση και εκμετάλλευση κενών στα πρότυπα της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης που της επιτρέπουν την προσαρμογή των οικονομικών στοιχείων στα επιθυμητά επίπεδα. Ορισμένες από τις πιο κοινές μορφές παραποίησης είναι η υπερτίμηση των στοιχείων του ενεργητικού (όπως αποθέματα, απαιτήσεις, πάγια υλικά και άυλα), των πωλήσεων και των κερδών ή η υποτίμηση των υποχρεώσεων, των εξόδων ή των ζημιών, με σκοπό την επίτευξη του επιθυμητού επιπέδου του οικονομικού αποτελέσματος. Επομένως, οι χειρισμοί αυτοί δημιουργούν σημαντική αλλοίωση της ορθής εικόνας των οικονομικών καταστάσεων της επιχείρησης και συνιστούν δόλια χρηματοοικονομική πληροφόρηση, όταν δεν εμπίπτουν στα όρια των λογιστικών προτύπων.

Στη συνέχεια παρατίθενται ορισμοί της διαχείρισης των αποτελεσμάτων σύμφωνα με τη διεθνή βιβλιογραφία:

- «Η δημιουργική λογιστική μπορεί να εξομοιωθεί με τη διαχείριση των παρεχόμενων πληροφοριών, με την έννοια της σκόπιμης παρέμβασης στη

διαδικασία της εξωτερικής χρηματοοικονομικής πληροφόρησης, με απώτερο σκοπό την απόκτηση ιδιωτικού κέρδους » (Schipper, 1989).

- «Είναι η διαδικασία κατά την οποία οι λογιστές χρησιμοποιούν τις γνώσεις τους στους κανόνες της λογιστικής, προκειμένου να διαχειριστούν οικονομικά στοιχεία για λογαριασμό μίας επιχείρησης» (Amat, Blake και Dowds, 1999).
- «Είναι οποιαδήποτε ενέργεια από την πλευρά της διοίκησης, η οποία επηρεάζει τα δηλωθέντα εισοδήματα, δεν παρέχει πραγματικό οικονομικό πλεονέκτημα για την επιχείρηση και μπορεί στην πραγματικότητα, μακροπρόθεσμα, να είναι επιβλαβής» (Merchant και Rockness, 1994).

Οι McBarnet και Whelan (1999) παρέχουν μία λίστα με τα στοιχεία που περιλαμβάνει η διαχείριση των αποτελεσμάτων:

- Ενίσχυση των δημοσιευόμενων κερδών./ Ελαχιστοποίηση των δημοσιευόμενων ζημιών.

- Χειραγώγηση των βασικών αριθμοδεικτών που χρησιμοποιούνται για την ανάλυση της αγοράς.

- Απόκρυψη του χρηματοοικονομικού κινδύνου.

- Παράκαμψη των περιορισμών του δανεισμού.

- Αποφυγή της άσκησης ελέγχου από τους μετόχους.

- Βελτίωση της απόδοση των διοικητικών στελεχών (και της απόδοσης που συνδέεται με την αμοιβή τους).Και απόκτηση πρόσβασης σε χρηματοδότηση, η οποία διαφορετικά δε θα ήταν εφικτή.

Ο Rezaee (2002), αναφέρει ότι η λογιστική απάτη συμπεριλαμβάνει τα παρακάτω χαρακτηριστικά:

- Νόθευση, παραποίηση ή αθέμιτη τροποποίηση των οικονομικών μεγεθών, των υποστηρικτικών εγγράφων ή των επιχειρηματικών συναλλαγών.

- Σκόπιμα εσφαλμένες δηλώσεις, παραλείψεις ή διαστρεβλώσεις γεγονότων, εμπορικών συναλλαγών, λογαριασμών και άλλων σημαντικών πληροφοριών στις λογιστικές καταστάσεις.

- Σκόπιμα κακή εφαρμογή, ερμηνεία και εκτέλεση των λογιστικών προτύπων, των αρχών και των πρακτικών που χρησιμοποιούνται για την αναγνώριση και την αναφορά των οικονομικών και επιχειρησιακών συναλλαγών.
- Εσκεμμένη παράβλεψη και αποκάλυψη ή παρουσίαση ανακριβών λογιστικών προτύπων, αρχών και πρακτικών.
- Χρήση λογιστικών τεχνασμάτων για τη διαχείριση παράνομων κερδών.
- Μεθοδεύσεις λογιστικών τεχνικών που βρίσκονται εντός των ορίων της νομοθεσίας, αλλά είναι εύκολο να μεταβληθούν μέσα στα περιθώρια επιλογών που αφήνουν αυτά.

2.2. Κίνητρα Διαχείρισης Αποτελεσμάτων

Σε πλήθος περιπτώσεων, υπάρχουν σημαντικά οικονομικά κίνητρα για την άσκηση της διαχείρισης των αποτελεσμάτων μίας επιχείρησης από τα διοικητικά της στελέχη, καθώς η αξία της επιχείρησης και η αμοιβή της διοίκησης ή των ιδιοκτητών της είναι άρρηκτα συνδεδεμένα με τα κέρδη που δημοσιεύονται. Διάφορες μελέτες έχουν διερευνήσει το θέμα των κινήτρων της διοίκησης αναφορικά με τη διαχείριση των αποτελεσμάτων. Μία κατηγοριοποίηση των κινήτρων, που είναι δυνατόν να ωθήσουν μία επιχείρηση που δεν είναι εισηγμένη στο χρηματιστήριο, στη διαχείριση των οικονομικών της αποτελεσμάτων, είναι αυτά να προέρχονται από τις συμβατικές της υποχρεώσεις και το ρυθμιστικό πλαίσιο λειτουργίας των επιχειρήσεων.

2.2.1 Κίνητρα λόγω Συμβατικών Υποχρεώσεων

Αυτά τα κίνητρα προκύπτουν, όταν οι συμφωνίες που συνάπτει μία επιχείρηση με άλλα συμβαλλόμενα μέρη, βασίζονται στη χρήση των λογιστικών στοιχείων για τον προσδιορισμό των μεταξύ τους συναλλαγών. Με τη διαχείριση των αποτελεσμάτων που προέρχονται από τις λειτουργικές δραστηριότητες της επιχείρησης, τα διοικητικά στελέχη μπορούν να μεταβάλλουν το ποσό και το χρονοδιάγραμμα αυτών των συναλλαγών. Οι τέσσερις κυριότερες περιπτώσεις συμβατικών υποχρεώσεων που θα μπορούσαν να προκαλέσουν την εφαρμογή της διαχείρισης των αποτελεσμάτων είναι οι δανειακές συμβάσεις, οι συμφωνίες που αφορούν την αμοιβή της διοίκησης, η εξασφάλιση των θέσεων εργασίας, καθώς και οι διαπραγματεύσεις με τα εργατικά σωματεία.

2.2.1.1. Δανειακές Συμβάσεις

Οι δανειακές συμβάσεις περιέχουν ρήτρες που δεσμεύουν την επιχείρηση να επιτυγχάνει συγκεκριμένα επίπεδα αποτελεσμάτων και οικονομικών δεικτών για το χρονικό διάστημα που διαρκεί η εξυπηρέτηση και η αποπληρωμή του δανείου. Η αθέτηση των όρων αυτών μπορεί να οδηγήσει στην επιβολή δυσμενέστερων με υψηλότερο κόστος δανεισμού ή νέες περιοριστικές συμφωνίες. Επομένως, κάποιες επιχειρήσεις στην προσπάθειά τους να μην παραβιάσουν τις ρήτρες, βάσει των οποίων τους έχει χορηγηθεί το δάνειο, εφαρμόζουν μεθόδους παραποίησης των οικονομικών τους δεδομένων προκειμένου να παρουσιάσουν αυξημένα αποτελέσματα, εναρμονισμένα με τη συναπτόμενη συμφωνία. Επίσης, οι επιχειρήσεις, που βρίσκονται κοντά στην παραβίαση των δανειακών συμφωνιών, μπορούν να αποφύγουν τη χρεοκοπία ακολουθώντας λογιστικές πρακτικές που βελτιώνουν το οικονομικό τους αποτέλεσμα. Τέλος, οι επιχειρήσεις που έχουν παραβεί τις ρήτρες των συμβάσεων είναι πιθανό να χρησιμοποιήσουν πρακτικές επηρεασμού των οικονομικών τους στοιχείων, καθώς τέτοιες ενέργειες μπορεί να βελτιώσουν τη διαπραγματευτική θέση της επιχείρησης σε περίπτωση επαναδιαπραγμάτευσης ή να αποτρέψουν τη μελλοντική παραβίαση των όρων των δανειακών συμβάσεων (Sweeney,1994-Rodriguez Perez& Van Hemmen,2010).

2.2.1.2. Ανταμοιβή Διοίκησης

Τα στελέχη έχουν κίνητρα να αλλοιώσουν την χρηματοοικονομική απόδοση μίας επιχείρησης, προκειμένου να ενισχύσουν την αποζημίωσή τους και τα κέρδη τους από τις πωλήσεις των μετοχών, να εξασφαλίσουν την ιεραρχική τους θέση, τη λειτουργική ευελιξία ή τον έλεγχο της επιχείρησης (Hazarika, Karpoff&Nahata, 2012).

Οι συμφωνίες για την αμοιβή της διοίκησης προσδιορίζουν το επιπλέον ποσό που μπορεί να λάβει και καθορίζεται, εν μέρει, από το ύψος των κερδών της επιχείρησης. Συχνά, γίνεται σύνδεση της αμοιβής της διοίκησης με την οικονομική απόδοση της επιχείρησης, προκειμένου να αντιστοιχηθούν οι στόχοι της διοίκησης με αυτούς των μετόχων. Με τη διαχείριση των λογιστικών δεδομένων, τα διοικητικά στελέχη μπορούν να επηρεάσουν τις τρέχουσες και τις μελλοντικές αποζημιώσεις τους και να διαμορφώσουν το οικονομικό αποτέλεσμα, με τέτοιο τρόπο ώστε να μεγιστοποιείται η αμοιβή τους (Cornett, Marcus& Tehranian, 2008 -Bergstresser & Philippon, 2006).

Σύμφωνα με τον Healy (1985), όταν τα κέρδη είναι χαμηλότερα από ένα προκαθορισμένο κατώτατο όριο για την απόκτηση επιπλέον αμοιβής, τότε τα αποτελέσματα επηρεάζονται προς τα πάνω, ενώ όταν τα κέρδη είναι υψηλότερα από ένα προκαθορισμένο ανώτατο όριο, πάνω από το οποίο δεν παρέχεται επιπλέον αμοιβή, τότε υπάρχουν κίνητρα για τη διαχείριση των κερδών προς τα κάτω και χρήση του ποσού αυτού για τη βελτίωση των αποτελεσμάτων σε επόμενη περίοδο. Όταν τα αποτελέσματα είναι μεταξύ του κατώτατου και του ανώτατου ορίου, τότε υπάρχουν κίνητρα για να επηρεαστούν τα κέρδη προς τα πάνω και να μεγιστοποιηθεί η αμοιβή των διοικητικών στελεχών στην τρέχουσα περίοδο.

Τα διοικητικά στελέχη μπορεί, επίσης, να προσπαθήσουν να εξομαλύνουν τα αποτελέσματα λόγω της ανησυχίας τους για τη διατήρηση της θέσης εργασίας. Τα στελέχη μπορεί να μεταβάλλουν τις αποφάσεις σχετικά με τον τρόπο λειτουργία της επιχείρησης με σκοπό τη διατήρηση μίας ομαλής πορείας στα οικονομικά της αποτελέσματα, καθώς η μη ικανοποιητική πορεία των κερδών οδηγεί, συνήθως, σε αντικαταστάσεις ή απολύσεις των διοικητικών στελεχών. Επιπλέον, τα στελέχη της ανώτατης διοίκησης μπορεί να ακολουθήσουν πρακτικές επηρεασμού των οικονομικών στοιχείων της επιχείρησης, όχι για να επιτύχουν τη διατήρηση των θέσεων που ήδη κατέχουν, αλλά για τη προαγωγή τους σε κάποια υψηλότερη θέση στη διοικητική ιεραρχία. Η ακαδημαϊκή έρευνα έχει επιβεβαιώσει ότι η ύπαρξη εσωτερικών επιβραβεύσεων των διοικητικών στελεχών, που βασίζονται στο οικονομικό αποτέλεσμα των επιχειρήσεων, συνεισφέρουν στην παραποίηση των στοιχείων που δημοσιεύονται στις οικονομικές τους καταστάσεις. Για τον λόγο αυτό, οι ελεγκτές κατά την άσκηση του ελέγχου των οικονομικών στοιχείων μίας επιχείρησης θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τους την ύπαρξη τέτοιων πρακτικών ως πιθανό παράγοντα επιχειρησιακών κινδύνων και να αναπτύσσουν τα κατάλληλα προγράμματα ελεγκτικών διαδικασιών.

2.2.1.3. Διαπραγμάτευση με Συνδικάτα

Κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων με τα συνδικάτα, τα διοικητικά στελέχη έχουν κίνητρα να παρουσιάσουν περιορισμένα τα κέρδη για να υποστηρίξουν ότι η επιχείρηση δεν μπορεί να αυξήσει τους μισθούς ή να κάνει άλλες παραχωρήσεις προς τους εργαζομένους (Klasa, Maxwell & Ortiz-Molina, 2009-Bona, 2013). Επειδή οι συνδικαλιστικοί εκπρόσωποι είναι πιθανό να επικεντρωθούν στα κέρδη της επιχείρησης, τα οικονομικά κίνητρα για τη διαχείριση των αποτελεσμάτων προς τα κάτω θα μπορούσε να είναι αρκετά επιτακτικά.

2.2.2. Κίνητρα λόγω Ρυθμιστικού Πλαισίου

2.2.2.1. Ρυθμιστικό Πλαίσιο Κλάδου

Σε πολλές χώρες υπάρχει ρυθμιστικό πλαίσιο για τη λειτουργία των επιχειρήσεων που ανήκουν σε σημαντικούς κλάδους της επιχειρηματικής δραστηριότητας, όπως είναι ο τραπεζικός, ο ασφαλιστικός και ο κλάδος των υπηρεσιών κοινής ωφέλειας. Ο ασκούμενος ρυθμιστικός παρεμβατισμός καλύπτει, επίσης, και τη λογιστική πρακτική αυτών των επιχειρήσεων. Τα κίνητρα που σχετίζονται με το ρυθμιστικό πλαίσιο προκύπτουν από την προσπάθεια των επιχειρήσεων να παρουσιάσουν ότι συμμορφώνονται με τις εκάστοτε απαιτήσεις των ρυθμιστικών αρχών και να επιτύχουν την ελαχιστοποίηση του ελέγχου από τους κυβερνητικούς αξιωματούχους και των επιπτώσεων από τις κανονιστικές ρυθμίσεις.

Οι ρυθμιστές του τραπεζικού τομέα χρησιμοποιούν τα λογιστικά δεδομένα για να καθοριστεί ο βαθμός συμμόρφωσης με τους δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας. Οι τράπεζες, οι οποίες βρίσκονται κοντά στο κατώτατο όριο, έχουν κίνητρο να αποφύγουν τη μη συμμόρφωση και τα κόστη που αυτή συνεπάγεται με την εφαρμογή ανάλογων λογιστικών πρακτικών. Εμπειρικές έρευνες έχουν διαπιστώσει ότι τράπεζες που βρίσκονται κοντά στο κατώτατο όριο κεφαλαιακής επάρκειας ασκούν πρακτικές επηρεασμού των οικονομικών τους αποτελεσμάτων (Chang, Shen & Fang, 2008).

Ως συστατικό του δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας, τα καθαρά έσοδα μπορεί να παραποιηθούν μέσω της διαχείρισης των προβλέψεων για επισφαλή δάνεια ή/και της πώλησης χρεογράφων (Taktak, Shabou & Dumontier, 2010-Alali & Jaggi, 2011).

Επίσης, οι ασφαλιστικές εταιρείες απαιτείται να είναι οικονομικά υγιείς και αυτές που είναι οικονομικά αδύναμες ασκούν διαχείριση στα οικονομικά τους δεδομένα, προκειμένου να ισχυροποιήσουν την οικονομική τους θέση (Beaver, McNichols & Nelson, 2003-Gaver & Paterson, 2004).

2.2.2.2. Αντιμονοπωλιακές Ρυθμίσεις

Σε παγκόσμιο επίπεδο υπάρχουν ειδικοί περιορισμοί και ρυθμίσεις για την αντιμετώπιση της εφαρμογής μονοπωλιακών πρακτικών. Όταν μία επιχείρηση πραγματοποιεί πολύ υψηλά κέρδη, μπορεί να κινήσει το ενδιαφέρον της εκάστοτε κυβέρνησης για την εξακρίβωση της άσκησης ή μη μονοπωλιακής πρακτικής από την

πλευρά της. Το κόστος της δυσμενούς αντιμονοπωλιακής απόφασης μπορεί να είναι εξαιρετικά υψηλό, δημιουργώντας ένα επιτακτικό κίνητρο για τις επιχειρήσεις που εμφανίζουν υψηλά κέρδη να εφαρμόσουν πρακτικές διαχείρισης των αποτελεσμάτων τους και να δημοσιεύσουν πτωτική τάση στα κέρδη τους. Η εφαρμογή συντηρητικών λογιστικών πρακτικών έχει ως στόχο (1) να επηρεαστούν οι ρυθμιστικές αρχές, ώστε να λάβουν ευνοϊκές αποφάσεις για τα συμφέροντα της επιχείρησης, π.χ. κρατικές επιδοτήσεις ή (2) να αποφευχθεί μία αρνητική αντιμετώπιση από τις ρυθμιστικές αρχές και να μην εφαρμοστούν δυσμενείς αποφάσεις για την επιχείρηση, π.χ. αντιμονοπωλιακές ρυθμίσεις (Gill-de-Albornoz & Illueca, 2005).

2.2.2.3. Προσπάθεια Φοροδιαφυγής

Η προσπάθεια φοροδιαφυγής ορισμένων επιχειρήσεων, κυρίως μικρομεσαίων, οι οποίες επιδιώκουν να μειώσουν, όσον το δυνατόν περισσότερο, τη φοροδοτική τους ικανότητα και επομένως, τη φορολογική τους επιβάρυνση με τη μείωση των κερδών τους, μέσω της εφαρμογής πρακτικών παραποίησης των οικονομικών τους στοιχείων (Hanlon & Heitzman, 2010). Με τον τρόπο αυτό, εξασφαλίζουν και αρκετά κεφάλαια για την αυτοχρηματοδότηση των επενδυτικών τους προγραμμάτων. Κίνητρο για τη διαχείριση των αποτελεσμάτων τους έχουν, επίσης, και οι επιχειρήσεις που επιδιώκουν να λάβουν επιχορηγήσεις από κρατικά και ευρωπαϊκά κονδύλια ή να αιτιολογήσουν την είσπραξη επιχορηγήσεων κατά το παρελθόν.

2.3 Πρακτικές Διαχείρισης Αποτελεσμάτων

Η διασφάλιση της αντικειμενικότητας και της αξιοπιστίας της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης περιλαμβάνει τη διαρκή προσαρμογή των λογιστικών και ελεγκτικών προτύπων, κανόνων και αρχών από τις ρυθμιστικές αρχές, τους φορείς καθορισμού λογιστικών προτύπων, τις ελεγκτικές αρχές και τους συντάσσοντες οικονομικών εκθέσεων, καθώς τα διοικητικά στελέχη που βρίσκονται υπό πίεση, συνεχώς εφευρίσκουν και βελτιστοποιούν νέες πρακτικές διαχείρισης των οικονομικών αποτελεσμάτων. Η διαχείριση αποτελεσμάτων είναι η εμπρόθεσμη ή μεταχρονολογημένη αναγνώριση των δαπανών ή των εσόδων μίας επιχείρησης μέσω λειτουργικών ή λογιστικών πρακτικών με στόχο την παρουσίαση μίας σταθερής αύξησης των κερδών της. Αυτά τα κέρδη μπορεί να μην αντικατοπτρίζουν τις υφιστάμενες οικονομικές συνθήκες της επιχείρησης για τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο.

Σε γενικές γραμμές, η πρακτική της διαχείρισης των αποτελεσμάτων οδηγεί σε μείωση των λειτουργικών κερδών σε μεταγενέστερες περιόδους, δημιουργώντας ακόμη μεγαλύτερη πίεση στους υπεύθυνους της χρηματοοικονομικής διαχείρισης να δημιουργήσουν κέρδη σε αυτές τις περιόδους. Σε αυτή την περίπτωση, η διαχείριση των κερδών μπορεί να οδηγήσει τη διοίκηση της επιχείρησης σε χειραγώγηση και εσφαλμένη δήλωση των οικονομικών της στοιχείων και σε εφαρμογή πρακτικών που μπορούν να χαρακτηρισθούν από αμφισβητήσιμες ηθικά έως απάτη. Υπάρχουν τρεις τρόποι με τους οποίους η διοίκηση μίας επιχείρησης χρησιμοποιεί την ευχέρεια των λογιστικών προτύπων, προκειμένου να παραποιήσει τα οικονομικά της δεδομένα και επομένως, να επηρεάσει την αξιοπιστία των οικονομικών της εκθέσεων. Ο πρώτος τρόπος αφορά τα περιθώρια υποκειμενικής επιλογής που επιτρέπονται στα διοικητικά στελέχη για την αντιμετώπιση διαφόρων θεμάτων. Επίσης, το πλαίσιο των λογιστικών προτύπων σε πολλές περιπτώσεις εμπεριέχει κενά και δεν καλύπτει με συγκεκριμένο τρόπο το χειρισμό διαφόρων ζητημάτων από την πλευρά της διοίκησης. Τέλος, τα διοικητικά στελέχη μπορεί ηθελημένα να παραβλέψουν το λογιστικό πρότυπο που έχει θεσπιστεί για κάποιο θέμα και να εφαρμόσουν δικούς τους κανόνες, ώστε να εξυπηρετήσουν συγκεκριμένα συμφέροντα.

2.3.1. Ταξινόμηση Επιπέδου Πρακτικών Διαχείρισης Αποτελεσμάτων

Η έννοια της διαχείρισης των αποτελεσμάτων μίας επιχείρησης από τη διοίκηση της περιλαμβάνει ένα ευρύ φάσμα πρακτικών, οι οποίες μπορεί να διαβαθμίζονται από νόμιμες έως αθέμιτες ενέργειες. Η ταξινόμηση των περιπτώσεων της διαχείρισης των αποτελεσμάτων περιλαμβάνει τις εξής κατηγορίες:

2.3.1.1. Στρατηγική Καλύτερης Συσχέτισης

Κάποιες από τις ενέργειες για τη διαχείριση των αποτελεσμάτων περιλαμβάνουν νόμιμες επιλογές, που ενέχουν το στοιχείο της διακριτικής ευχέρειας όσον αφορά το χρόνο πραγματοποίησής τους. Συνεπώς, γίνεται εσκεμμένη παραποίηση της χρονικής στιγμής της αναγνώρισης μίας συναλλαγής, προκειμένου να αντισταθμιστούν οι απώλειες με έσοδα της ίδιας περιόδου και να παρουσιαστεί η καλύτερη δυνατή εικόνα της επιχείρησης. Λόγω της επίγνωσης των πλεονεκτημάτων που απορρέουν από τη συνεχή ανταπόκριση του οικονομικού αποτελέσματος με τις προβλέψεις των αναλυτών ή από την επίτευξη μίας σταθερής πορείας των κερδών, η επιχείρηση θα καταβάλλει επιπλέον προσπάθεια, ώστε να εξασφαλίσει ότι ορισμένες καίριες συναλλαγές ολοκληρώνονται πιο γρήγορα ή με καθυστέρηση, ώστε να αναγνωρίζονται στην πιο συμφέρουσα χρονική περίοδο.

2.3.1.2. Μεταβολή Λογιστικών Πρακτικών με Πλήρη Αποκάλυψη

Σε αυτή την περίπτωση υφίσταται αλλαγή στις λογιστικές αρχές, τις λογιστικές εκτιμήσεις ή το φορέα παροχής, στα περιθώρια που επιτρέπονται από το εφαρμοζόμενο λογιστικό πλαίσιο. Οι αλλαγές περιλαμβάνουν διαφοροποιήσεις σχετικά με τη χρησιμοποιούμενη λογιστική μέθοδο κατά τη σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων μίας επιχείρησης, τη λογιστική εκτίμηση της αξίας των περιουσιακών της στοιχείων ή των υποχρεώσεων της και την αλλαγή της υπόστασης της λόγω της επίτευξης συγχωνεύσεων ή εξαγορών.

Οποιαδήποτε μεταβολή πραγματοποιείται, γίνεται η γνωστοποίηση της στις υποσημειώσεις των οικονομικών καταστάσεων. Με τον τρόπο αυτό, είναι εφικτή η αιτιολόγηση της πραγματοποίησης αυτών των μεταβολών, καθώς και ο υπολογισμός των οικονομικών επιπτώσεων τους από κάθε ενδιαφερόμενη πλευρά. Επειδή οι συνέπειες αυτών των αλλαγών είναι πλήρως γνωστοποιημένες, κάθε κίνητρο για διαχείριση των αποτελεσμάτων μπορεί να εντοπιστεί από τους αναγνώστες των οικονομικών εκθέσεων.

2.3.1.3. Μεταβολή Λογιστικών Πρακτικών χωρίς Αποκάλυψη

Σε αντίθεση με τις λογιστικές μεταβολές που αναφέρθηκαν στην προηγούμενη παράγραφο, υπάρχουν λογιστικές μεταβολές που επιλέγεται μερικές φορές να πραγματοποιηθούν χωρίς να υπάρχει πλήρης αποκάλυψη τους. Στην περίπτωση αυτή, αποτυγχάνεται η αποκάλυψη των οικονομικών επιπτώσεων των αλλαγών στους χρήστες των οικονομικών εκθέσεων, το οποίο συνιστά παραπλανητική λογιστική.

2.3.1.4. Χρήση μη Επιτρεπόμενων Λογιστικών Πρακτικών

Κατά τη σύνταξη των οικονομικών τους εκθέσεων, οι επιχειρήσεις θα πρέπει να ακολουθούν τις επιτρεπόμενες από το νόμο λογιστικές αρχές, που αποτελούν ένα τυποποιημένο πλαίσιο οδηγιών για την εφαρμογή της χρηματοοικονομικής λογιστικής. Αυτές περιλαμβάνουν τα πρότυπα και τους κανόνες που θα πρέπει να τηρούν τα στοιχεία των οικονομικών εκθέσεων των επιχειρήσεων. Η χρήση οποιωνδήποτε άλλων κανόνων, σημαίνει ότι οι οικονομικές καταστάσεις έχουν συνταχθεί σε άλλη βάση από τις γενικώς αποδεκτές και δεν είναι εφικτή η διαχρονική σύγκριση των εκθέσεων τόσο της ίδιας της επιχείρησης όσο και άλλων συναφών επιχειρήσεων.

2.3.2. Κατηγορίες Πρακτικών Διαχείρισης Αποτελεσμάτων

Για την καταπολέμηση της διαχείρισης των κερδών, ο Arthur Levitt περιέγραψε ένα ολοκληρωμένο σχέδιο δράσης, το οποίο απαιτεί τη συνεργατική προσπάθεια ολόκληρης της οικονομικής κοινότητας. Το σχέδιο περιελάμβανε τη διαμόρφωση αυστηρότερων λογιστικών κανόνων, τη βελτίωση της ποιότητας του ελεγκτικού μηχανισμού, καθώς και την ενίσχυση της ελεγκτικής επιτροπής. Το πιο σημαντικό μέρος του σχεδίου απαιτούσε αλλαγή στη νοοτροπία των διοικητικών στελεχών των επιχειρήσεων και των οικονομικών αναλυτών, η οποία αφορούσε στην εξασφάλιση της ακεραιότητας των οικονομικών στοιχείων που εμπεριέχονται στις οικονομικές καταστάσεις. Ο Levitt ομαδοποίησε τις τεχνικές που ακολουθούνται κατά τη διαχείριση των αποτελεσμάτων μίας επιχείρησης από τα διοικητικά της στελέχη σε πέντε κατηγορίες, οι οποίες συνοψίζουν τις καταχρήσεις της εγγενούς ευελιξίας που παρέχει η λογιστική αποτίμηση των οικονομικών στοιχείων σε δεδουλευμένη βάση.

2.3.2.1. Λογιστική Κάθαρση (Big Bath Charges)

Η πρακτική αυτή βασίζεται στη λογική της εμφάνισης χαμηλών κερδών ή ακόμα και ζημίας στην κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης μίας επιχείρησης για ένα οικονομικό έτος, ώστε να επηρεαστούν θετικά οι επόμενες χρήσεις της. Η μείωση των αποτελεσμάτων επιτυγχάνεται, συνήθως, μέσω της αναβολής της αναγνώρισης εσόδων, της εμφάνισης υπολογιστικών δαπανών και τη μεταφορά μελλοντικών δαπανών στην παρούσα χρήση.

Αυτή η πρακτική εφαρμόζεται όταν τα διοικητικά στελέχη της επιχείρησης αναμένουν μία σειρά από μελλοντικές επιτυχίες για τις επόμενες οικονομικές χρήσεις και θεωρούν ότι είναι προτιμότερο να προσπαθήσουν να αναγνωρίσουν όλες τις μελλοντικές απώλειες μέσα στο ίδιο έτος, ώστε τα οικονομικά αποτελέσματα των επόμενων χρήσεων να μην επηρεαστούν από αυτές και να εμφανίσουν βελτιωμένη επίδοση. Επομένως, οι επιχειρήσεις που έχουν μία κακή χρονιά μπορεί να περιλαμβάνουν ένα ασυνήθιστα μεγάλο ποσό δαπανών στα αποτελέσματα του τρέχοντος έτους, ώστε να εξασφαλιστεί η ανάκαμψη των κερδών στα επόμενα έτη. Αυτή η πρακτική είναι αρκετά συχνά εφαρμοζόμενη, κυρίως όταν έχει υπάρξει αλλαγή στη διοίκηση μίας επιχείρησης. Η νέα διοίκηση επιτυγχάνει με τον τρόπο αυτό να εκκαθαρίσει τον ισολογισμό και να εξασφαλίσει μία νέα αρχή στα οικονομικά στοιχεία της επιχείρησης. Η καλή λογιστική απόδοση των επόμενων χρήσεων θα αποδοθεί στις δικές της ικανότητες και ενέργειες, ακόμη κι αν δεν αντικατοπτρίζει την πραγματική οικονομική θέση της επιχείρησης.

Μία ακόμη εφαρμογή αυτής της πρακτικής πραγματοποιείται από τις επιχειρήσεις μέσω της υλοποίησης προγραμμάτων αναδιοργάνωσης μεγάλης έκτασης. Οι επιχειρήσεις αυτές εμφανίζουν αυξημένα τα έξοδα που αφορούν τις ενέργειες αυτές, διαγράφουν περιουσιακά στοιχεία και αναγνωρίζουν άμεσα έξοδα που σχετίζονται με μελλοντικές υποχρεώσεις της αναδιοργάνωσης. Η εκκαθάριση των οικονομικών καταστάσεων που επιτυγχάνεται, μειώνει ή ακόμη και εξαλείφει τις αρνητικές επιπτώσεις στα μελλοντικά κέρδη και συμβάλλει στη δημιουργία βελτιωμένων προοπτικών για την επιχείρηση.

2.3.2.2. Δημιουργική Λογιστική μέσω Εξαγορά Επιχειρήσεων

Ένας τρόπος που χρησιμοποιείται από τις επιχειρήσεις για να καλύψουν τη διαγραφή άλλων επιβαρύνσεων τους είναι μέσω των συγχωνεύσεων και των εξαγορών που πραγματοποιούν. Μία βασική λογιστική εργασία, μετά την απόκτηση μίας επιχείρησης από μία άλλη, είναι η κατανομή της συνολικής αξίας κτήσης στα επιμέρους περιουσιακά στοιχεία της αποκτηθείσας επιχείρησης. Στις περισσότερες περιπτώσεις, υπάρχει κάποιο είδος αναδιάρθρωσης της επιχείρησης, το οποίο δημιουργεί την ανάγκη για μία σημαντική εφάπαξ δαπάνη μαζί με άλλες σχετιζόμενες χρεώσεις. Το γεγονός αυτό παρέχει τη δυνατότητα στην επιχείρηση-αγοραστή να καθορίσει τα δεδουλευμένα οικονομικά στοιχεία για την αναδιάρθρωση και ενδεχομένως, να αποδώσει επιπλέον δαπάνες για την συναλλαγή. Επίσης, η επιχείρηση μπορεί να αναγνωρίσει ορισμένα έξοδα που υπόκεινται σε αναπροσαρμογή στον ισολογισμό της αποκτηθείσας επιχείρησης, αυξάνοντας την υπεραξία της. Η εύλογη αξία της αποκτηθείσας επιχείρησης αξιολογείται σε σχέση με την τιμή κτήσης της. Οποιοδήποτε ποσό καταβάλλεται επιπλέον της εύλογης αξίας των στοιχείων του ενεργητικού καταχωρείται ως υπεραξία, ένα άυλο περιουσιακό στοιχείο. Η υπεραξία αποσβένεται σε μελλοντικές περιόδους, και ως εκ τούτου, η δημιουργία υπεραξίας προκαλεί μελλοντικές δαπάνες, μειώνοντας με αυτό τον τρόπο τα δημοσιευμένα κέρδη. Εάν η επιχείρηση-αγοραστής πραγματοποιήσει συντηρητική εκτίμηση των στοιχείων του ενεργητικού ή του παθητικού, τότε έχει τη δυνατότητα να αναγνωρίσει επιπλέον κέρδη στο εγγύς μέλλον, καθώς οι εκτιμήσεις της θα γίνουν λιγότερο συντηρητικές. Μία κοινή πρακτική παραποίησης αποτελεσμάτων είναι η απόδοση ενός σημαντικού μέρους της τιμής κτήσης της επιχείρησης στην αξία των προγραμμάτων έρευνας και ανάπτυξης που βρίσκονται σε εξέλιξη. Όταν μία σημαντική δαπάνη για την έρευνα και ανάπτυξη καταγράφεται στο έτος κτήσης, τα έξοδα κατά τα ακόλουθα έτη είναι μικρότερα από ότι αν η τιμή κτήσης είχε αποδοθεί

σε αποσβέσιμα περιουσιακά στοιχεία του ενεργητικού. Ως εκ τούτου, το ποσό αυτό διαγράφεται ως μία εφάπαξ δαπάνη χωρίς να επηρεάζει αρνητικά τα μελλοντικά κέρδη.

2.3.2.3. Δημιουργούμενα Αποθεματικά

Είναι μία λογιστική πρακτική παραποίησης των αποτελεσμάτων μίας επιχείρησης, κατά την οποία τα αποθεματικά από μία καλή οικονομική χρήση χρησιμοποιούνται για να αντισταθμίσουν ζημίες σε δυσμενείς χρήσεις. Μία επιχείρηση μπορεί να αποφασίσει να χρησιμοποιήσει αυτή την πρακτική, προκειμένου να καταστήσει την κερδοφορία της πιο ομαλή και να διασφαλίσει ότι θα είναι πάντα σε θέση να επιτυγχάνει τους στόχους της.

2.3.2.4. Ουσιαστικότητα

Η ουσιαστικότητα, στο πλαίσιο της ελεγκτικής και της λογιστικής, αποτελεί μία έννοια που σχετίζεται με τη σημαντικότητα ενός ποσού ή μίας συναλλαγής. Ο στόχος του ελέγχου των οικονομικών καταστάσεων είναι να επιτρέψει στον ελεγκτή να εκφράσει τη γνώμη του σχετικά με το αν οι οικονομικές καταστάσεις ακολουθούν ένα αναγνωρισμένο πλαίσιο χρηματοοικονομικής πληροφόρησης, από κάθε ουσιώδη άποψη. Η εκτίμηση του τι είναι ουσιαστικό υπόκειται στην επαγγελματική του κρίση. Οι πληροφορίες είναι ουσιώδεις, εάν η παράλειψη ή η ανακριβής παρουσίασή τους θα μπορούσε να επηρεάσει τις οικονομικές αποφάσεις των χρηστών, τις οποίες λαμβάνουν με βάση τις οικονομικές καταστάσεις. Η ουσιαστικότητα εξαρτάται από το μέγεθος ενός στοιχείου ή ενός λάθους ανάλογα με τις συγκεκριμένες περιστάσεις που επικρατούν κατά την παράλειψη ή την ανακρίβεια του. Επομένως, η ουσιαστικότητα, η οποία αποτελεί πρωταρχικό ποιοτικό χαρακτηριστικό, παρέχει το κατώτατο όριο που πρέπει να έχει μία πληροφορία για να είναι χρήσιμη. Η ουσιαστικότητα δείχνει ότι οι ποιοτικοί παράγοντες είναι σημαντικές παράμετροι για την αξιολόγηση της σημαντικότητας των ανακρίβειών των οικονομικών εκθέσεων. Η αποκλειστική εξάρτηση σε ποσοτικά κριτήρια δεν είναι αποδεκτή. Για παράδειγμα, ένα ποσό, αν και είναι μικρό ποσοτικά, μπορεί να θεωρηθεί ουσιώδες, αν επηρεάζει την τάση των οικονομικών εκθέσεων, αν επιτρέπει σε μία επιχείρηση να ανταποκριθεί στις προσδοκίες των αναλυτών αναφορικά με το οικονομικό της αποτέλεσμα ή αν επηρεάζει τη συμμόρφωση της με τις ρήτρες των δανείων. Επιπλέον, οι ανακρίβειες που εισάγονται στις λογιστικές εγγραφές με την πρόθεση της διαχείρισης των αποτελεσμάτων θεωρούνται μη αποδεκτές, ανεξάρτητα από το επίπεδο

ουσιαστικότητας. Επομένως, η πρακτική αυτή αποτελεί επουσιώδη εσφαλμένη εφαρμογή των λογιστικών αρχών και αναφέρεται στην κατάχρηση της έννοιας της ουσιαστικότητας για την καταγραφή σφαλμάτων εκ προθέσεως που εμπίπτουν σε ένα προκαθορισμένο ανώτατο ποσοστό. Συγκεκριμένα, λάθη, ανακρίβειες και εσφαλμένη εφαρμογή των λογιστικών αρχών παραβλέπονται, αν εμπίπτουν κάτω από το όριο σημαντικότητας. Μία επιχείρηση μπορεί εσκεμμένα να διαστρεβλώνει το οικονομικό της αποτέλεσμα με ποσά που βρίσκονται κάτω από το όριο σημαντικότητας, με τη μη διόρθωση γνωστών σφαλμάτων ή άλλων ανακρίβειών. Αν αυτή η πρακτική συνεχίζεται για μία σειρά περιόδων, ο ισολογισμός (αδιανέμητα κέρδη) μπορεί να είναι σημαντικά εσφαλμένος.

2.3.2.5. Αναγνώριση Εσόδων

Μία ακόμη πρακτική για την αύξηση των εσόδων και των κερδών είναι η αναγνώριση κάποιων εσόδων πριν από την ολοκληρωτική πραγματοποίησή τους. Τα λογιστικά πρότυπα παρέχουν ευελιξία στην επιλογή σχετικά με το χρόνο αναγνώρισης των εσόδων και με την κατάλληλη επιλογή παρουσιάζεται μία τεχνητή αύξηση τους ανεξάρτητα από την εφαρμογή των όρων υλοποίησής τους. Επομένως, η χρονική στιγμή της αναγνώρισης των εσόδων αποτελεί ένα πολύ πιθανό τομέα για παραποίηση και χειραγώγηση. Συνήθως, όταν εφαρμόζεται αυτή η πρακτική, η αναγνώριση των εσόδων πραγματοποιείται πριν την ολοκλήρωση της πώλησης, πριν την παράδοση του προϊόντος ή την παροχή της υπηρεσίας στον πελάτη ή πριν ο πελάτης χάσει τη δυνατότητα να ακυρώσει ή να καθυστερήσει την αγορά του. Σε γενικές γραμμές, για να αναγνωρισθεί ένα έσοδο, θα πρέπει να υλοποιηθεί ή να γίνει υλοποιήσιμο και να αποκτηθεί. Αυτά τα κριτήρια ικανοποιούνται, όταν υπάρχει πειστική απόδειξη της συμφωνίας, η παράδοση ενός προϊόντος ή η παροχή μίας υπηρεσίας έχει ολοκληρωθεί, η τιμή του συναλλάγματος είναι σταθερή ή προσδιορισμένη και η είσπραξη του αντιτίμου είναι εύλογα εξασφαλισμένη.

Τα διοικητικά στελέχη έχουν συχνά τη δυνατότητα να τροποποιήσουν το χρονοδιάγραμμα των γεγονότων, προκειμένου το λογιστικό σύστημα να καταγράψει τις δραστηριότητες την περίοδο εκείνη που είναι πιο συμφέρουσα για την επιχείρηση. Η πρακτική αυτή δεν μεταβάλλει τη μακροπρόθεσμη οικονομική αξία της συναλλαγής, αλλά τη χρονική περίοδο πραγματοποίησής της και ως εκ τούτου και τη συγκρισιμότητα των οικονομικών καταστάσεων. Μερικές φορές, όμως, είναι δύσκολο να προσδιορισθεί η χρονική στιγμή που πρέπει να αναγνωρισθεί ένα έσοδο και τα διοικητικά στελέχη μπορεί να λάβουν αμφισβητήσιμες αποφάσεις παρά τις προθέσεις τους. Η ασάφεια σχετικά με το χρονικό προσδιορισμό της αναγνώρισης ενός εσόδου δηλώνει ότι οι εν λόγω συναλλαγές ενδέχεται να προκαλέσουν σημαντικούς κινδύνους για τους ελεγκτές.

2.4 Λογιστική Απάτη

2.4.1 Έννοια και Χαρακτηριστικά Λογιστικής Απάτης

Το είδος της απάτης που εξετάζουμε είναι αυτό της απάτης στις οικονομικές καταστάσεις. Χαρακτηριστικά στοιχεία της απάτης αυτής είναι οι ανακρίβειες ή οι παραλείψεις ποσών στις οικονομικές καταστάσεις που γίνεται εσκεμμένα για να παραπλανήσουν τους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων. Πρόκειται για εκ προθέσεως εσφαλμένη εφαρμογή των λογιστικών αρχών και προτύπων για να χειραγωγήσουν τα αποτελέσματα.

Αναφορικά με τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα της λογιστικής απάτης εντοπίζονται τα εξής:

- Νόθευση, παραποίηση ή αθέμιτη τροποποίηση οικονομικών μεγεθών, υποστηρικτικών εγγράφων ή επιχειρηματικών συναλλαγών
- Σκόπιμα εσφαλμένες δηλώσεις, παραλείψεις ή διαστρεβλώσεις γεγονότων, εμπορικών συναλλαγών, λογαριασμών και άλλων σημαντικών πληροφοριών από τις λογιστικές καταστάσεις
- Εσκεμμένη παράβλεψη και αποκάλυψη ή παρουσίαση ανακριβών λογιστικών προτύπων, αρχών και πρακτικών
- Χρήση λογιστικών τεχνασμάτων για τη διαχείριση παράνομων κερδών
- Μεθοδεύσεις λογιστικών τεχνικών που βρίσκονται μέσα στα όρια των νόμων, αλλά είναι εύκολο να μεταβληθούν από «κενά» αυτών

2.4.2 Το Τρίγωνο της Απάτης

Υπάρχουν τρεις συνθήκες που συμβάλλουν στην απάτη μέσω παραποίησης οικονομικών καταστάσεων:

- η διοίκηση ή οι εργαζόμενοι εξυπηρετούν κίνητρα ή υποκύπτουν σε πιέσεις για να διαπράξουν απάτη
- οι ευκαιρίες που δημιουργούνται δελεάζουν για τη διάπραξη απάτης

- το υπόβαθρο των δραστών , σύνολο αξιών, κουλτούρα, τους ωθεί να διαπράξουν απάτη

Έχοντας αναφέρει τις προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούνται ώστε μια οικονομική εγκληματική δραστηριότητα ή πράξη απάτης να λάβει χώρα, θα αναφέρουμε τα τρία συστατικά του τριγώνου της απάτης:

- Η ευκαιρία, το πρόσφορο έδαφος προκειμένου να διαπραχθεί απάτη . Πρέπει δηλαδή οι συνθήκες του περιβάλλοντος να επιτρέπουν την εγκληματική δραστηριότητα να πραγματοποιηθεί.
- Ο εξορθολογισμός του ατόμου. Πρόκειται για τη νοοτροπία του, τη κουλτούρα του , το πόσο επιρρεπής είναι κάποιος στη διάπραξη εγκλήματος
- Η πίεση που δέχεται το άτομο, τα κίνητρα που το επηρεάζουν ώστε να πράξει την απάτη. Για να διαπράξει κάποιος οικονομικό έγκλημα πρέπει να υπάρχει κάποιο κίνητρο που δημιουργείται από εκδίκηση, χρήματα ή εκβιασμό.

2.4.2.1. Η Ευκαιρία

Το σύνολο των παραγόντων που συμβάλουν στη δημιουργία πρόσφορου εδάφους για τη διάπραξη απάτης είναι:

- Η αδυναμία του εσωτερικού ελέγχου, η οποία δημιουργείται από την αδυναμία διαχωρισμού καθηκόντων, τη μη ύπαρξη σωστής οργάνωσης στην επιχείρηση, την έλλειψη φυσικών ελέγχων και την αναποτελεσματική επίβλεψη.
- Ανεπάρκεια και αδυναμία διοικητικού συμβουλίου που ενδεχομένως να στερείται ανεξαρτησίας, και έτσι τα ανώτερα διοικητικά στελέχη αισθάνονται ότι υπάρχει ευκαιρία να διαπράξουν ενέργειες απάτης καθώς θεωρούν ότι δεν υπάρχει ισχυρός ελεγκτικός μηχανισμός που να παρακολουθεί τη συμπεριφορά και τις πρακτικές της.
- Μη εφαρμογή τιμωρίας, όταν δηλαδή δεν υπάρχουν ποινές για τους παραβάτες, ενθαρρύνονται οι εργαζόμενοι να διαπράττουν απάτη, καθώς εάν αυτή αποκαλυφθεί τότε δεν θα υπάρχουν συνέπειες όπως απόλυση ή οποιαδήποτε αυστηρή επίπληξη.
- Απουσία ηθικής καθοδήγησης και ηγεσίας. Είναι απαραίτητο τα αρμόδια άτομα , η διοίκηση και τα ανώτερα στελέχη των τμημάτων μιας επιχείρησης, να αναλαμβάνουν την ευθύνη να ενημερώνουν σωστά και να καθοδηγούν όσους εμπλέκονται στο λογιστικό κύκλωμα ενεργώντας πάντα πρότυπο ηθικής συμπεριφοράς.

2.4.2.2. Εξορθολογισμός του ατόμου

Με τον όρο αυτό εννοούμε ένα κώδικα αξιών ή μία συμπεριφορά η οποία επιτρέπει στα άτομα να διαπράξουν μία απάτη αυτοβούλως και σκοπίμως αφού προηγουμένως έχουν εκλογικεύσει και αιτιολογήσει τη πράξη αυτή. Πολλές φορές οι δράστες επικαλούνται απόψεις όπως ότι η απάτη έγινε για το καλό της επιχείρησης ή ότι τέτοιου είδους πρακτικές υιοθετούνται από πολλές οικονομικές μονάδες. Άλλες φορές οι εργαζόμενοι μπορεί να αιτιολογήσουν μια πράξη υποστηρίζοντας ότι τέτοιου είδους πράξεις είναι απαραίτητες για να ανέβουν στη διοικητική ιεραρχία.

2.4.2.3. Πιέσεις και κίνητρα

Τόσο το εσωτερικό(εργαζόμενοι, διοικητικά στελέχη, μέτοχοι) όσο και το εξωτερικό περιβάλλον(ανταγωνιστές ,κλάδος, κυβέρνηση) γεννούν πιέσεις και κίνητρα που οδηγούν στην αλλοίωση των οικονομικών καταστάσεων. Ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια οι πιέσεις του ανταγωνισμού είναι εντονότερες λόγω του ρυθμού ανάπτυξης των επιχειρήσεων. Επιπλέον, η άμεση ανάγκη για δανεισμό εξώθησε πολλές επιχειρήσεις στη παραποίηση οικονομικών καταστάσεων προκειμένου να εγκριθεί το χρηματικό ποσό που ζητούσαν από τις τράπεζες. Οι προσδοκίες , οι επιθυμίες και οι φιλοδοξίες αποτελούν αφορμές για να καλλιεργηθεί στο άτομο η επιθυμία να διαπράξει απάτη. Τα σημαντικότερα από αυτά είναι:

- Ο έντονος ανταγωνισμός των επιχειρήσεων
- Η πίεση που ασκείται από τους επενδυτές και τις κεφαλαιαγορές
- Οικονομικά κίνητρα της ίδιας της επιχείρησης . Είναι πολύ συχνό φαινόμενο τα στελέχη να προβαίνουν σε αλλοίωση των οικονομικών καταστάσεων , καθώς η ωραιοποιημένη εικόνα της επιχείρησης και η ανοδική τάση των αποτελεσμάτων της θα οδηγήσουν σε προαγωγές και αυξήσεις.
- Το διοικητικό συμβούλιο, η σύνθεση του και η επιρροή των μελών στα στελέχη και το διοικητικό προσωπικό
- Το πολύ συχνό φαινόμενο ο διευθύνων σύμβουλος να κατέχει και θέση προέδρου του διοικητικού συμβουλίου, το οποίο θα οδηγήσει πιθανών σε αντικρουόμενα συμφέροντα.
- Ο αυξανόμενος ρυθμός ανάπτυξης μίας επιχείρησης
- Η εξειδίκευση και η υψηλή κατάρτιση του εξωτερικού ελεγκτή

2.5. Κίνητρα Παραποίησης Οικονομικών Καταστάσεων από την Πλευρά της Διοίκησης

Όπως προαναφέραμε, ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια παρατηρείται η παραποίηση οικονομικών καταστάσεων από τις διοικήσεις προκειμένου να παρουσιάσουν μια ωραιοποιημένη εικόνα της επιχείρησης σε τρίτους και κυρίως στις αγορές. Η επιχείρηση, προκειμένου να επωφεληθεί από την βελτιωμένη εικόνα της παραποιεί τις οικονομικές της καταστάσεις χωρίς να λαμβάνει σοβαρά υπ' όψιν ότι αργά ή γρήγορα η απάτη θα αποκαλυφθεί, με αποτέλεσμα το επενδυτικό κοινό καθώς και οι συνεργάτες, προμηθευτές, πελάτες κτλ να χάσουν την εμπιστοσύνη τους.

Απώτερος στόχος των λογιστικών παραποιήσεων από πλευράς διοίκησης είναι η βελτίωση των οικονομικών αποτελεσμάτων και της οικονομικής θέσης της επιχείρησης προκειμένου να επηρεαστούν και να παραπλανηθούν οι ενδιαφερόμενοι χρήστες των οικονομικών καταστάσεων. Τα κίνητρα που ωθούν τη διοίκηση να αλλοιώσει τα οικονομικά της αποτελέσματα κατηγοριοποιούνται ως εξής:

1. Κίνητρα που απορρέουν από τη λειτουργία της κεφαλαιαγοράς
2. Κίνητρα που προέρχονται από συμβατικές υποχρεώσεις της επιχείρησης
3. Κίνητρα που σχετίζονται με τη συμπεριφορά των μελών της διοίκησης
4. Κίνητρα που σχετίζονται με το ρυθμιστικό πλαίσιο λειτουργίας των επιχειρήσεων
5. Κίνητρα που πηγάζουν από τη κουλτούρα της επιχείρησης

2.5.1. Κίνητρα που απορρέουν από τη λειτουργία της κεφαλαιαγοράς

Πίεση από χρηματοοικονομικούς αναλυτές: Οι χρηματοοικονομικοί αναλυτές λειτουργούν προς όφελος των θεσμικών επενδυτών και καταρτίζουν προϋπολογιστικές καταστάσεις σύμφωνα με τη δική τους πληροφόρηση. Με τον τρόπο αυτό πιέζουν τις διοικήσεις των επιχειρήσεων ώστε οι οικονομικές τους καταστάσεις να προσεγγίζουν τις εκτιμήσεις των αναλυτών, να είναι προς το συμφέρον και των δύο και να μην υπάρχουν ιδιαίτερες αποκλίσεις. Οι διοικήσεις δηλαδή, έχουν κίνητρο να προσπαθούν να ξεπεράσουν τις προβλέψεις των αναλυτών και τις προσδοκίες των επενδυτών της , με αποτέλεσμα να καταφεύγουν στην παραποίηση των αποτελεσμάτων τους, ώστε να φαίνεται ότι η επιχείρηση τους

ικανοποιεί τις εκτιμήσεις των αναλυτών και η να υπάρχει θετική ανταπόκριση από την αγορά.

Τραπεζικός Δανεισμός: Οι επιχειρήσεις στην αναζήτησή τους για ξένα κεφάλαια και δανειοδότηση πρέπει να έχουν ικανοποιητικά οικονομικά μεγέθη, έτσι ώστε να ενισχυθεί η πιστοληπτική της ικανότητα και η δυνατότητα ανταπόκρισης στις υποχρεώσεις της. Συμπεραίνουμε ότι επιχειρήσεις με αρνητικά αποτελέσματα έχουν κίνητρο να παραποιήσουν τις οικονομικές τους καταστάσεις προκειμένου να παραπλανήσουν τους πιστωτές παρουσιάζοντάς τους θετικά αποτελέσματα ώστε να ενισχύσουν τη δανειοληπτική τους ικανότητα.

Συγχωνεύσεις και Εξαγορές: Στη περίπτωση αυτή, τα εμπλεκόμενα μέρη έχουν κίνητρο να παραποιήσουν τις οικονομικές τους καταστάσεις ώστε να αποκτήσουν περισσότερες μετοχές από τη συγχώνευση ή την εξαγορά που θα επέλθει.

Μερισματική πολιτική: Οι διοικήσεις επιδιώκουν να υπάρχει μια σταθερή μερισματική πολιτική ώστε να διατηρούν τους μετόχους τους και να μην προκληθεί η πώληση των μετοχών αυτών , γεγονός που θα οδηγήσει στη μείωση της τιμής της μετοχής.

2.5.2. Κίνητρα που προέρχονται από συμβατικές υποχρεώσεις της επιχείρησης

Δανειακές συμβάσεις: Οι δανειακές συμβάσεις περιλαμβάνουν όρους που απαιτείται να πληρούνται κατά τη διάρκεια αποπληρωμής του δανείου. Όταν οι όροι αυτοί αθετούνται τότε υπάρχουν συνέπειες για την επιχείρηση, όπως αύξηση του επιτοκίου ή μείωση του χρόνου αποπληρωμής.

Αμοιβές της διοίκησης: Όταν οι αμοιβές της διοίκησης συνδέονται με τις οικονομικές επιδόσεις της επιχείρησης τότε δημιουργείται κίνητρο στη διοίκηση να παραποιεί τις οικονομικές της καταστάσεις έτσι ώστε να μεγιστοποιεί τις αμοιβές της.

2.5.3. Κίνητρα που σχετίζονται με τη συμπεριφορά των μελών της διοίκησης

Φιλοδοξίες και κίνδυνοι των στελεχών: Πολλές φορές οι μάνατζερ και τα υψηλόβαθμα στελέχη κινδυνεύουν να χάσουν τη θέση τους , να υποβαθμιστούν ή να αντικατασταθούν όταν σημειώνεται μία αποτυχία ή πτώση στην οικονομική κατάσταση της επιχείρησης. Προκειμένου να αποφευχθεί αυτό , τα στελέχη προβαίνουν σε απάτες . Όμως αξίζει να σημειωθεί ότι συχνά τα ανώτερα στελέχη

παραποιοούν τις οικονομικές καταστάσεις προκειμένου να ανέλθουν ιεραρχικά, να λάβουν επιβράβευση, χρηματικά βραβεία, αναγνώριση.

2.5.4. Κίνητρα που σχετίζονται με το ρυθμιστικό πλαίσιο λειτουργίας των επιχειρήσεων

Ρυθμιστικό και νομικό πλαίσιο κλάδου: Είναι γεγονός ότι οικονομικές μονάδες που υπόκεινται σε ρυθμιστικούς κανόνες και αυστηρό νομικό πλαίσιο όπως οι τράπεζες, τείνουν να αλλοιώνουν τις οικονομικές τους καταστάσεις προκειμένου να αντιμετωπίσουν προβλήματα κεφαλαιακής επάρκειας.

Η φοροδιαφυγή: Ένας από τους βασικότερους λόγους που οι επιχειρήσεις αλλοιώνουν τις οικονομικές τους καταστάσεις είναι η φοροδιαφυγή. Έτσι, οι οικονομικές μονάδες εμφανίζουν σκόπιμα μειωμένα κέρδη για να επιτύχουν χαμηλότερη φορολογική επιβάρυνση. Γενικότερα, το φαινόμενο της φοροδιαφυγής μέσω δημοσίευσης ανακριβών οικονομικών καταστάσεων είναι πολύ συχνό φαινόμενο στην Ελλάδα.

2.5.5. Κίνητρα που πηγάζουν από τη κουλτούρα της επιχείρησης

Βραχυπρόθεσμος σχεδιασμός: Πολλές επιχειρήσεις λανθασμένα επιλέγουν στρατηγικό σχεδιασμό και στοχοθεσία βραχείας διάρκειας. Η αδιαφορία για το μέλλον της επιχείρησης και η κοντόφθαλμη λογική που χαρακτηρίζει τον προσανατολισμό της έχει ως αποτέλεσμα την εστίαση σε βραχυπρόθεσμους στόχους κερδοφορίας που βάζουν σε κίνδυνο τη μακροχρόνια πορεία της επιχείρησης.

Μη ρεαλιστικοί προϋπολογισμοί: Οι επιχειρήσεις συχνά δεν εκτιμούν σωστά την ισχύ τους καθώς και το εξωτερικό περιβάλλον. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να καταρτίζουν μη ρεαλιστικούς προϋπολογισμούς, κάτι που οδηγεί τους διοικούντες στην αλλοίωση του οικονομικού αποτελέσματος για να αποφύγουν να δείξουν ότι απέτυχαν να υλοποιήσουν ακόμα και έναν μη ρεαλιστικό στόχο και κατ' επέκταση να αποφύγουν τις κυρώσεις.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 2^{ΟΥ} ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

Εφημερίδα της Κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας, 22 Οκτωβρίου 2004, Αριθ. ΕΛΤΕ483/04: Ελληνικά Ελεγκτικά Πρότυπα, Τεύχος Δεύτερο, Αρ. Φύλλου 1589

Γκίκας Δ. , 2008, Χρηματοοικονομική Λογιστική, Αθήνα

Καζαντζής Χ., 2006, Ελεγκτική και Εσωτερικός Έλεγχος: Μία Συστηματική Προσέγγιση Εννοιών, Αρχών και Προτύπων, Business Plus, Πειραιάς

Πρωτοψάλτης Ν., 2001, Γενικός Οδηγός Προγράμματος Ελέγχου, Έκδοση ΣΟΛ Α.Ε.

Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών, 1999, Ελληνικά Ελεγκτικά Πρότυπα και Επαγγελματική Δεοντολογία, Αθήνα

Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών, 2008, Βασικές Οδηγίες Διεθνών Ελεγκτικών Προτύπων (Δ.Ε.Π.), Αθήνα

Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών, 2010, Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου και Διεθνή Πρότυπα Δικλίδων Ποιότητας, Αθήνα

Koumanakos E., Siriopoulos C. & Georgopoulos A., 2005, Firm Acquisitions and Earnings Management: Evidence from Greece, *Managerial Auditing Journal*, Vol. 20, No. 7, pp. 663-678

Tsipouridou M. & Spathis C., 2012, Earnings Management and the Role of Auditors in an Unusual IFRS Context: The Case of Greece, *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*, Vol. 21, pp. 62-78

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΕΠΙΛΟΓΕΣ ΔΙΑΧΕΙΡΗΣΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

Υπάρχει ένα εύρος εναλλακτικών από τις οποίες οι επιχειρήσεις μπορούν να επιλέξουν και να επηρεάσουν διάφορους λογαριασμούς των οικονομικών τους καταστάσεων, προκειμένου να διαχειριστούν το οικονομικό τους αποτέλεσμα. Στη συνέχεια, θα γίνει παρουσίαση των λογαριασμών εκείνων που συνηθίζεται να παραποιούν οι επιχειρήσεις και των λογιστικών επιλογών που χρησιμοποιούν για να το επιτύχουν. Οι λογιστικές περιοχές που παρατίθενται στη συνέχεια, καθώς και οι πρακτικές που ακολουθούνται από τις επιχειρήσεις για να παραποιήσουν τους συγκεκριμένους λογαριασμούς, είναι εύρημα εμπειρικής έρευνας («Ελεγκτική και Εσωτερικός Έλεγχος, Μία συστηματική προσέγγιση Εννοιών, Αρχών και Προτύπων», Καζαντζής Χ.,2006).

3.1. Αποσβέσεις Παγίων

Κάθε επιχείρηση αποκτά πάγια στοιχεία, δηλαδή περιουσιακά στοιχεία που κατέχονται για χρήση στην παραγωγική διαδικασία ή την παροχή αγαθών ή υπηρεσιών, για εκμίσθωση σε άλλους ή για διοικητικούς σκοπούς και αναμένεται να χρησιμοποιηθούν για περισσότερο από μία λογιστική περίοδο. Κάθε στοιχείο των ενσώματων παγίων μίας επιχείρησης, αρχικά καταχωρείται ως στοιχείο του ενεργητικού και έπειτα, πρέπει να εμφανίζεται στο κόστος του, μειωμένο κατά τις συσσωρευμένες αποσβέσεις του. Το κόστος ενός πάγιου περιουσιακού στοιχείου προσδιορίζεται από τα μετρητά ή τα ταμιακά ισοδύναμα που καταβάλλονται ή από την εύλογη αξία άλλου ανταλλάγματος που παραχωρείται για την απόκτηση του κατά το χρόνο της απόκτησης ή της κατασκευής του.

3.1.1. Έννοια των Αποσβέσεων Παγίων

Ως απόσβεση ορίζεται η μείωση της αξίας ενός πάγιου περιουσιακού στοιχείου από τη φθορά που υπέστη αυτό λόγω είτε χρονικής φθοράς είτε λειτουργικής φθοράς είτε τεχνολογικής απαξίωσης. Εναλλακτικά, είναι το κόστος των αναλωμένων υπηρεσιών κάθε παγίου, εκτός της γης που δεν υπόκειται σε απόσβεση. Επομένως, η απόσβεση είναι μία μέθοδος επιμερισμού του κόστους ενός ενσώματου περιουσιακού στοιχείου κατά τη διάρκεια της ωφέλιμης ζωής του. Η απόσβεση ενός περιουσιακού στοιχείου αρχίζει όταν αυτό καθίσταται διαθέσιμο προς χρήση και παύει κατά τη πρωτότερη ημερομηνία μεταξύ εκείνης που το περιουσιακό στοιχείο κατατάσσεται ως διαθέσιμο

προς πώληση και εκείνης κατά την οποία παύει να αναγνωρίζεται. Τα μελλοντικά οικονομικά οφέλη που ενσωματώνονται σε ένα περιουσιακό στοιχείο αναλώνονται από την οικονομική οντότητα με τη χρήση του και η ωφέλιμη ζωή του ορίζεται με βάση την αναμενόμενη χρησιμότητά του για αυτήν. Η ωφέλιμη ζωή ενός περιουσιακού στοιχείου μπορεί να είναι βραχύτερη από την οικονομική ζωή του. Η διενέργεια των αποσβέσεων κατ' έτος και με τα καθοριζόμενα ποσοστά από τα εκάστοτε πρότυπα είναι υποχρεωτική. Οι αποσβέσεις που διενεργούνται δεν μπορούν να υπερβούν την αξία κτήσης ή την αναπροσαρμοσμένη αξία του αποσβεστέου πάγιου περιουσιακού στοιχείου. Η επιβάρυνση της απόσβεσης για κάθε περίοδο συνήθως αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα. Ωστόσο, κάποιες φορές τα μελλοντικά οικονομικά οφέλη, που ενσωματώνονται σε ένα περιουσιακό στοιχείο, απορροφώνται στην παραγωγή άλλων και η επιβάρυνση της απόσβεσης αποτελεί τμήμα του κόστους του άλλου περιουσιακού στοιχείου και περιλαμβάνεται στη λογιστική αξία του.

3.1.2. Λόγοι Χρήσης των Αποσβέσεων Παγίων

Οι στόχοι του υπολογισμού της απόσβεσης είναι η απεικόνιση της μείωσης της λογιστικής αξίας του περιουσιακού στοιχείου λόγω της τεχνικής απαξίωσης του ή της αναμενόμενης φυσιολογικής ή λειτουργικής φθοράς του, η αναλογική κατανομή της δαπάνης για την απαξίωση των παγίων τους είναι καθαρά χρονική ή τα πάγια στοιχεία τους δεν έχουν δυσανάλογη μείωση λόγω της χρήσης τους.

Μέθοδος Απόσβεσης του Φθίνοντος Υπολοίπου

Με τη μέθοδο του φθίνοντος υπολοίπου γίνεται μία φθίνουσα επιβάρυνση των αποτελεσμάτων κατά τη διάρκεια της ωφέλιμης ζωής των παγίων. Συνήθως, αυτή η μέθοδος εφαρμόζεται από επιχειρήσεις που είτε έχουν υψηλή αποδοτικότητα είτε μεγαλύτερες φθορές τα πρώτα χρόνια από ότι μετέπειτα ή που έχουν αυξανόμενες δαπάνες συντήρησης και επισκευών. Οπότε συνδυάζοντας τις αυξανόμενες αυτές δαπάνες με τις φθίνουσες αποσβέσεις, εξισορροπούν τη συνολική επιβάρυνση του κόστους.

Μέθοδος Απόσβεσης της Μονάδας Παραγωγής

Με τη μέθοδο των συνολικά παραγόμενων μονάδων γίνεται επιβάρυνση των αποτελεσμάτων με βάση την αναμενόμενη χρήση ή παραγωγή. Επομένως, με βάση τη συνολική ποσότητα των μονάδων που παρήχθησαν στην αντίστοιχη περίοδο,

προσδιορίζεται η απόσβεση που αναλογεί σ' αυτήν. Η οικονομική οντότητα επιλέγει τη μέθοδο που αντανακλά καλύτερα τον αναμενόμενο ρυθμό ανάλωσης των μελλοντικών οικονομικών ωφελειών που ενσωματώνονται στο περιουσιακό στοιχείο και εφαρμόζεται σταθερά από περίοδο σε περίοδο, εκτός αν υπάρχει μία μεταβολή στον αναμενόμενο ρυθμό των οικονομικών ωφελειών. Συνεπώς, στόχος της επιλογής της μεθόδου απόσβεσης είναι να ευρεθεί ένας συστηματικός και ορθολογικός τρόπος βάσει του οποίου θα αποσβήνονται τα πάγια στοιχεία κατά τη διάρκεια ενός χρονικού διαστήματος, ώστε στο τέλος αυτού, να ευρεθούν τα μέσα ανάκτησης του πάγιου στοιχείου, χωρίς να γίνει νέα επένδυση κεφαλαίου.

3.1.3. Γνωστοποιήσεις των Αποσβέσεων Παγίων

Οι οικονομικές καταστάσεις πρέπει να γνωστοποιούν για κάθε κατηγορία των ενσώματων παγίων:

α) τις βάσεις επιμέτρησης που χρησιμοποιήθηκαν για τον προσδιορισμό της λογιστικής

αξίας πριν τις αποσβέσεις,

β) τις μεθόδους απόσβεσης που χρησιμοποιήθηκαν,

γ) τις ωφέλιμες ζωές ή τους συντελεστές της απόσβεσης που χρησιμοποιήθηκαν,

δ) την λογιστική αξία πριν τις αποσβέσεις και τη σωρευμένη απόσβεση αρχής και τέλους περιόδου και

ε) τη λογιστική αξία κατά την αρχή και τη λήξη της περιόδου.

Η επιλογή της μεθόδου απόσβεσης και η εκτίμηση της ωφέλιμης ζωής των περιουσιακών στοιχείων είναι θέματα κρίσης. Συνεπώς, η γνωστοποίηση των υιοθετημένων μεθόδων και των εκτιμήσεων της ωφέλιμης ζωής ή των συντελεστών της απόσβεσης, παρέχει στους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων πληροφορίες, που τους επιτρέπουν να εξετάζουν τις πολιτικές που έχει επιλέξει η διοίκηση και να κάνουν συγκρίσεις με άλλες οντότητες. Για παρεμφερείς λόγους, είναι απαραίτητο να γνωστοποιούνται η απόσβεση, είτε αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα είτε ως μέρος του κόστους άλλων περιουσιακών στοιχείων, κατά τη διάρκεια μίας περιόδου και η σωρευμένη απόσβεση στο τέλος της περιόδου.

3.1.4. Αποσβέσεις Παγίων και Διαχείριση Αποτελεσμάτων

Οι αποσβέσεις των παγίων στοιχείων αποτελούν προσδιοριστικό παράγοντα των

Αποτελεσμάτων Χρήσεως, ειδικά για τις επιχειρήσεις εντάσεως κεφαλαίου. Ο λανθασμένος υπολογισμός του ύψους των ετήσιων αποσβέσεων και επομένως, των Αποτελεσμάτων Χρήσεως μπορεί να γίνει:

- Με τη χρησιμοποίηση μικρότερων ή μεγαλύτερων συντελεστών από τους προβλεπόμενους συντελεστές.
- Με τη μεταβολή της μεθόδου απόσβεσης.
- Με τον καταλογισμό του μεταβαλλόμενου τμήματος των συνολικών αποσβέσεων στο κόστος παραχθέντων.
- Με τον μη υπολογισμό αποσβέσεων, σε μία ή περισσότερες χρήσεις για κάποιο περιουσιακό στοιχείο.
- Με τον υπολογισμό ή μη πρόσθετων αποσβέσεων που επιβάλλεται από τη νομοθεσία.
- Με τη χρησιμοποίηση μικρότερων ή μεγαλύτερων συντελεστών πρόσθετων αποσβέσεων από αυτούς που καθορίζονται από τη νομοθεσία.
- Με τη χρησιμοποίηση ως βάση του υπολογισμού των αποσβέσεων, άλλοτε της τιμής κτήσης και άλλοτε της αναπροσαρμοζόμενης αξίας των εγκαταστάσεων.

3.2. Προβλέψεις

3.2.1 Έννοια των Προβλέψεων

Οι προβλέψεις είναι ένα στοιχείο του παθητικού που αντιπροσωπεύει τα κεφάλαια, τα οποία δεσμεύονται πριν καταγραφούν ως κέρδη ή ζημίες για την αντιμετώπιση οποιασδήποτε γνωστής ή αναμενόμενης υποχρέωσης στο μέλλον, το κόστος της οποίας δεν μπορεί να προσδιορισθεί επακριβώς. Επομένως, γίνεται η κράτηση ενός ορισμένου ποσού από τη γενική εκμετάλλευση ή από τα αποτελέσματα χρήσης της επιχείρησης, με σκοπό την κάλυψη ζημίας ή εξόδων ή ενδεχόμενης υποτίμησης των στοιχείων του ενεργητικού. Οι προβλέψεις διακρίνονται σε προβλέψεις

εκμετάλλευσης, που σχηματίζονται για να καλύψουν πιθανολογούμενα μελλοντικά έξοδα της χρήσης, και σε προβλέψεις για έκτακτους κινδύνους, που σχηματίζονται για να καλύψουν πιθανολογούμενες μελλοντικές έκτακτες ζημίες ή έξοδα.

Μία πρόβλεψη είναι ένας λογαριασμός που καταγράφει μία παρούσα υποχρέωση της επιχείρησης και επηρεάζει τόσο το τρέχον παθητικό του ισολογισμού της όσο και τον αντίστοιχο λογαριασμό των εξόδων στην κατάσταση των αποτελεσμάτων χρήσης της. Ο σχηματισμός των προβλέψεων είναι υποχρεωτικός, εφόσον συντρέχουν οι πιθανότητες να πραγματοποιηθούν, ανεξάρτητα από το αν το αποτέλεσμα είναι κέρδος ή ζημία, και γίνονται όταν υπάρχει πραγματική υποτίμηση των στοιχείων του ενεργητικού ή υπερτίμηση των στοιχείων του παθητικού. Φορολογικά, αναγνωρίζονται οι προβλέψεις για τα πάγια στοιχεία της επιχείρησης, για τις συναλλαγματικές διαφορές, για τους επισφαλείς πελάτες και για τις αποζημιώσεις του προσωπικού λόγω συνταξιοδότησης του κατά το επόμενο έτος. Μια πρόβλεψη θα αναγνωρίζεται όταν:

α) μία οικονομική οντότητα έχει μία παρούσα δέσμευση (νομική ή τεκμαιρόμενη), ως αποτέλεσμα ενός παρελθόντος γεγονότος,

β) είναι πιθανό ότι μία εκροή πόρων που ενσωματώνει οικονομικά οφέλη, θα απαιτηθεί για να διακανονιστεί η δέσμευση και

γ) μία αξιόπιστη εκτίμηση μπορεί να γίνει για το ποσό της δέσμευσης. Αν δεν πληρούνται αυτοί οι όροι, τότε η υποχρέωση αυτή δεν θα αναγνωρίζεται ως πρόβλεψη.

3.2.2 Επιμέτρηση των Προβλέψεων

Οι προβλέψεις θα πρέπει να αναθεωρούνται στο τέλος κάθε χρήσης και να προσαρμόζονται, για να αντανakλούν την τρέχουσα βέλτιστη εκτίμηση. Το ποσό που αναγνωρίζεται ως πρόβλεψη θα πρέπει να είναι η βέλτιστη εκτίμηση της δαπάνης που απαιτείται για να διακανονιστεί η παρούσα δέσμευση κατά την ημερομηνία του ισολογισμού. Οι εκτιμήσεις του αποτελέσματος και της οικονομικής επίδρασης προσδιορίζονται κατά την κρίση της διοίκησης της οικονομικής οντότητας, συμπληρωμένες από την εμπειρία παρόμοιων συναλλαγών και, σε μερικές περιπτώσεις, από τις αναφορές ανεξαρτήτων εμπειρογνομόνων. Όταν η πρόβλεψη που επιμετρείται, συμπεριλαμβάνει μία μεγάλη ποικιλία στοιχείων, η δέσμευση εκτιμάται σταθμίζοντας όλα τα δυνατά αποτελέσματα από τις συνδεόμενες πιθανότητες τους και υπολογίζεται μία αναμενόμενη αξία. Λόγω της διαχρονικής

αξίας του χρήματος, προβλέψεις που αφορούν σε ταμιακές εκροές, οι οποίες ανακύπτουν ευθύς αμέσως μετά την ημερομηνία του ισολογισμού, είναι περισσότερο επαχθείς από εκείνες τις ταμιακές εκροές του ίδιου ποσού που προκύπτουν αργότερα. Οι προβλέψεις, λοιπόν, προεξοφλούνται, όταν το αποτέλεσμα είναι ουσιώδες και το ποσό της πρόβλεψης θα πρέπει να είναι η παρούσα αξία της δαπάνης που αναμένεται να απαιτηθεί για το διακανονισμό της δέσμευσης. Το επιτόκιο προεξόφλησης θα είναι ένα προ φόρου επιτόκιο, το οποίο αντανακλά τις τρέχουσες εκτιμήσεις της αγοράς για τη διαχρονική αξία του χρήματος και τους συναφείς με την υποχρέωση κινδύνους.

3.2.3. Γνωστοποιήσεις των Προβλέψεων

Για κάθε κατηγορία πρόβλεψης, μία οικονομική οντότητα θα πρέπει να γνωστοποιεί:

- α) τη λογιστική αξία κατά την έναρξη και λήξη της περιόδου,
- β) τις πρόσθετες προβλέψεις που έγιναν στην περίοδο, συμπεριλαμβανομένων των αυξήσεων των υπαρχόντων προβλέψεων,
- γ) τα ποσά που χρησιμοποιήθηκαν (δηλαδή, που πραγματοποιήθηκαν και μείωσαν την πρόβλεψη) κατά τη διάρκεια της περιόδου,
- δ) τα αχρησιμοποιήτα ποσά που αναστράφηκαν κατά τη διάρκεια της περιόδου και
- ε) την αύξηση κατά τη διάρκεια της περιόδου στο προεξοφλημένο ποσό που προκύπτει από το πέρασμα του χρόνου και την επίδραση κάθε μεταβολής στο επιτόκιο προεξόφλησης.

3.2.4. Προβλέψεις και Διαχείριση Αποτελεσμάτων

Οι επιχειρήσεις επηρεάζουν βραχυχρόνια το οικονομικό τους αποτέλεσμα μέσω της επιλογής για το σχηματισμό ή μη προβλέψεων για την κάλυψη κινδύνων πολύ πιθανών ή σχεδόν βέβαιων ζημιών ή για την απεικόνιση πολύ βέβαιων εσόδων. Αυτό επιτυγχάνεται με την παραβίαση της Αρχής της Αυτοτέλειας των Χρήσεων. Σύμφωνα με την αρχή αυτή, θα πρέπει να γίνεται διαχωρισμός των οικονομικών γεγονότων και συναλλαγών και των αποτελεσμάτων μίας επιχείρησης μεταξύ των χρήσεων. Επομένως, σε κάθε χρήση θα πρέπει να αντιστοιχούν μόνο τα γεγονότα και τα αποτελέσματα της δραστηριότητας της επιχείρησης που πραγματοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια αυτής της χρήσης. Η αυτοτέλεια των χρήσεων επιτυγχάνεται με την

αναγνώριση των δεδουλευμένων εσόδων και εξόδων, των προπληρωμένων εξόδων επομένων χρήσεων και των προεισπραχθέντων εσόδων επομένων χρήσεων. Οι τρόποι που ακολουθούνται από τις επιχειρήσεις για την παραβίαση της Αρχής της Αυτοτέλειας είναι οι ακόλουθοι:

- Μη επιβάρυνση των οικονομικών αποτελεσμάτων με το σχηματισμό προβλέψεων για υποτιμήσεις στοιχείων του ενεργητικού. Και συγκεκριμένα, δεν σχηματίζουν προβλέψεις:

Ο Για επισφαλείς, επίδικες, σε καθυστέρηση απαιτήσεις, διαμαρτυρημένες συναλλαγματικές που περιλαμβάνονται στους λογαριασμούς του Κυκλοφοριακού Ενεργητικού.

Ο Για ζημιά από αναπόσβεστη αξία πάγιων περιουσιακών στοιχείων ή από τη διάθεση υλικών, απαξιωμένων ή παλαιών.

Ο Για ενδεχόμενες απώλειες από επίδικες φορολογικές απαιτήσεις του Δημοσίου.

- Μη επιβάρυνση των οικονομικών αποτελεσμάτων με πρόβλεψη για οφειλόμενους φόρους και ΟΓΑ ή για προσαυξήσεις υποχρεώσεων προς το Δημόσιο και τους Ασφαλιστικούς Οργανισμούς.

- Μη σχηματισμό προβλέψεων:

-για αναλογούντα και μη εκκαθαρισμένα έσοδα εξαγωγικής δραστηριότητας

-για επιστροφή τόκων-δασμών λόγω εξαγωγικής δραστηριότητας (που αφορά την προηγούμενη οικονομική χρήση με συνέπεια να εμφανίζονται ισόποσα μειωμένα τα αποτελέσματα της χρήσης)

- Μη σχηματισμός προβλέψεων για κάλυψη ζημίας από επισφαλείς απαιτήσεις αλλά, αντιθέτως, πραγματοποίηση αντιλογισμού προβλέψεων επισφαλών απαιτήσεων που είχαν δημιουργηθεί σε προηγούμενη χρήση.

- Μη σχηματισμός προβλέψεων για αποζημίωση προσωπικού.

3.3. Αποθέματα -Κόστος Παραγωγής

3.3.1. Έννοια των Αποθεμάτων

Αποθέματα είναι τα υλικά αγαθά που ανήκουν σε μία οικονομική μονάδα και τα οποία:

κατέχονται προς πώληση κατά τη συνήθη πορεία των εργασιών της, βρίσκονται στη διαδικασία της παραγωγής και προορίζονται να πωληθούν, όταν πάρουν τη μορφή των έτοιμων προϊόντων, προορίζονται να αναλωθούν για την παραγωγή έτοιμων αγαθών ή την παροχή υπηρεσιών, προορίζονται να αναλωθούν για την καλή λειτουργία, τη συντήρηση ή επισκευή, καθώς και την ιδιοπαραγωγή πάγιων στοιχείων ή προορίζονται να χρησιμοποιηθούν για τη συσκευασία των παραγόμενων έτοιμων προϊόντων ή των εμπορευμάτων που προορίζονται για πώληση. Τα αποθέματα είναι συνήθως τα σημαντικότερα περιουσιακά στοιχεία για τον καθορισμό της ικανότητας μίας επιχείρησης να αντιμετωπίζει την πληρωμή των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεών της. Όλες οι επιχειρήσεις διατηρούν, έστω και ένα μικρό αριθμό αποθεμάτων, για την κάλυψη των αναγκών της παραγωγικής διαδικασίας και της ζήτησης των προϊόντων από τους πελάτες τους. Η αδυναμία κάλυψης της ζήτησης προϊόντων σε μία δεδομένη χρονική στιγμή, έχει ως αποτέλεσμα την απώλεια εσόδων και πιθανόν και πελατών και συνεπώς, τη μείωση του μεριδίου αγοράς της επιχείρησης. Σε αντίθετη περίπτωση, η διατήρηση υπερβολικού ύψους αποθεμάτων συμβάλλει στη δέσμευση διαθεσίμων και επομένως, μειώνει τη ρευστότητα της επιχείρησης και αυξάνει τον κίνδυνο ένα μέρος από αυτά να μείνουν αδιάθετα. Επίσης, ενέχει υψηλό κόστος λόγω της αποθήκευσης των αποθεμάτων, της τεχνολογικής απαξίωσης και της φθοράς τους.

3.3.2 Κατηγορίες των Αποθεμάτων

Τα αποθέματα ομαδοποιούνται σε τρεις κατηγορίες, οι οποίες είναι τα αποθέματα των πρώτων υλών, τα αποθέματα των ημικατεργασμένων προϊόντων και τα αποθέματα των έτοιμων προϊόντων. Τα αποθέματα των πρώτων υλών αναμένεται να χρησιμοποιηθούν στην παραγωγική διαδικασία και επηρεάζονται από την αναμενόμενη παραγωγή, την ύπαρξη εποχικότητας, τη σταθερότητα των πηγών εφοδιασμού και τους χορηγούμενους πιστωτικούς όρους. Τα αποθέματα των ημικατεργασμένων προϊόντων επηρεάζονται από τη διάρκεια της παραγωγικής διαδικασίας, καθώς αναμένεται να υποστούν περαιτέρω επεξεργασία κατά την παραγωγική διαδικασία και να διαμορφωθούν σε έτοιμα προϊόντα.

Και τέλος, τα αποθέματα των έτοιμων προϊόντων προορίζονται για πώληση και εξαρτώνται από τη σχέση μεταξύ του ρυθμού παραγωγής ή των αγορών και των πωλήσεων.

3.3.3. Απογραφή των Αποθεμάτων

Η λογιστικοποίηση των αποθεμάτων είναι το ποσό του κόστους που αναγνωρίζεται ως περιουσιακό στοιχείο και μεταφέρεται σε νέο μέχρις ότου αναγνωριστούν τα σχετιζόμενα έσοδα. Για τη λογιστική παρακολούθηση των αποθεμάτων, οι επιχειρήσεις χρησιμοποιούν είτε το σύστημα της διαρκούς απογραφής είτε αυτό της περιοδικής απογραφής.

Με τη διαρκή απογραφή πραγματοποιείται συνεχής ενημέρωση για τα αποθέματα και το κόστος των πωληθέντων και διενεργείται μετά από κάθε κίνηση ή μεταφορά ή μετακίνηση πρώτων υλών ή ημικατεργασμένων προϊόντων ή έτοιμων προϊόντων προς ή από την αποθήκη. Για το λόγο αυτό τηρούνται αναλυτικοί λογαριασμοί των εμπορευμάτων και κατά ποσότητα και κατά αξία. Η μέθοδος της διαρκούς απογραφής παρέχει έγκαιρη πληροφόρηση στη διοίκηση της επιχείρησης, ενέχει, όμως, υψηλό κόστος εφαρμογής, καθώς απαιτείται η παρακολούθηση της ποσότητας των εξαγωγών διαρκώς. Η μέθοδος αυτή χρησιμοποιείται από επιχειρήσεις, των οποίων το απόθεμα έχει υψηλό κόστος ανά μονάδα, προκειμένου να εξασφαλίσουν τον ακριβή και συνεχή έλεγχο του. Επομένως, εφαρμόζεται, κυρίως, σε βιομηχανικές επιχειρήσεις, στις οποίες απαιτείται η χρήση ενός αποτελεσματικού συστήματος κοστολόγησης. Με το σύστημα της περιοδικής απογραφής πραγματοποιείται φυσική απογραφή μία φορά στο τέλος της χρήσης και γίνεται αποτίμηση των αποθεμάτων τέλους στο κόστος κτήσης τους, με βάση τις ποσότητες που προκύπτουν από τα λογιστικά δεδομένα της τελευταίας εργάσιμης ημέρας. Οι λογαριασμοί των αποθεμάτων κατά τη διάρκεια της χρήσης εμφανίζουν μόνο το αρχικό απόθεμα και κάθε αγορά αποθεμάτων που πραγματοποιείται καταχωρείται στο λογαριασμό αγορές. Η μέθοδος αυτή χρησιμοποιείται, κυρίως, από επιχειρήσεις που κατέχουν αποθέματα με μικρό κόστος ανά μονάδα. Συνεπώς, εφαρμόζεται, συνήθως, σε εμπορικές επιχειρήσεις, οι οποίες ενδιαφέρονται για τα εναπομείναντα αποθέματα στο τέλος μίας περιόδου και στις οποίες είναι τεχνικά αδύνατο να χρησιμοποιείται η διαρκής απογραφή. Οι οικονομικές οντότητες, ανεξάρτητα από τη μέθοδο που ακολουθούν για την απογραφή των αποθεμάτων τους, είναι υποχρεωμένες να πραγματοποιούν φυσικές απογραφές των αποθεμάτων τους τουλάχιστον μία φορά σε κάθε χρήση και συγκεκριμένα, στο τέλος κάθε χρήσης. Κατά τη φυσική απογραφή πρέπει να αναγνωρίζονται, να καταμετρούνται και να καταγράφονται όλα τα αποθέματα κατ' είδος, ποιότητα και ποσότητα και να γίνεται η κατάταξη αυτών σε κατηγορίες που να αντιστοιχούν στους επιμέρους λογαριασμούς των αποθεμάτων.

3.3.4. Επιμέτρηση των Αποθεμάτων

Τα αποθέματα θα πρέπει να επιμετρούνται στη χαμηλότερη αξία μεταξύ κόστους και καθαρής ρευστοποιήσιμης αξίας. Το κόστος των αποθεμάτων περιλαμβάνει όλες τις δαπάνες αγοράς και μεταποίησης και τις λοιπές δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν για να φθάσουν τα αποθέματα στην παρούσα θέση και κατάσταση, ενώ η καθαρή ρευστοποιήσιμη αξία είναι η εκτιμώμενη τιμή πώλησης κατά τη συνήθη ροή των δραστηριοτήτων της επιχείρησης μείον το εκτιμώμενο κόστος ολοκλήρωσης και το εκτιμώμενο κόστος για την πραγματοποίηση της πώλησης. Τα αποθέματα πρέπει να αποτιμώνται στη χαμηλότερη αξία, προκειμένου να επιτυγχάνεται η πρόληψη της υπερεκτίμησης των στοιχείων του ενεργητικού και των κερδών που οφείλονται σε σημαντική αύξηση της αξίας των αποθεμάτων κατά τη διάρκεια πληθωριστικών περιόδων. Επίσης, η πρακτική της υποτίμησης των αποθεμάτων κάτω του κόστους, στην καθαρή ρευστοποιήσιμη αξία, είναι συνεπής με την άποψη ότι, τα περιουσιακά στοιχεία δεν πρέπει να εμφανίζονται σε αξία μεγαλύτερη από την αναμενόμενη να προκύψει από την πώληση ή τη χρήση τους, καθώς το κόστος των αποθεμάτων μπορεί να μην είναι ανακτήσιμο, αν αυτά έχουν υποστεί φθορά, αν έχουν αχρηστευθεί πλήρως ή μερικώς ή αν οι τιμές πώλησής τους έχουν μειωθεί ή αν το προβλεπόμενο κόστος ολοκλήρωσης ή πώλησής τους έχει αυξηθεί.

Τα αποθέματα παροχής υπηρεσιών επιμετρούνται στο κόστος παραγωγής τους. Το κόστος αυτό αποτελείται κυρίως από την εργασία και τις λοιπές δαπάνες του άμεσα απασχολούμενου προσωπικού για την παροχή των υπηρεσιών, που συμπεριλαμβάνουν το επιβλέπον προσωπικό και τα αναλογούντα γενικά έξοδα.

3.3.5. Μέθοδοι Υπολογισμού του Κόστους Αποθεμάτων

Η οικονομική μονάδα έχει τη δυνατότητα να εφαρμόζει μία τις παραδεγμένες μεθόδους προσδιορισμού του κόστους των αποθεμάτων, με την προϋπόθεση ότι τη μέθοδο που θα επιλέξει θα την εφαρμόζει κατά τρόπο πάγιο. Συνεπώς, πρέπει να χρησιμοποιείται ο ίδιος τύπος προσδιορισμού του κόστους για όλα τα αποθέματα που έχουν την ίδια φύση και χρήση από την οικονομική οντότητα. Σε περιπτώσεις αλλαγής της μεθόδου,

θα πρέπει να δηλώνονται στις δημοσιευόμενες οικονομικές καταστάσεις οι λόγοι που οδήγησαν σε αυτή την αλλαγή, καθώς και η επίδραση που είχε στη διαμόρφωση των αποτελεσμάτων. Το κόστος αποθεμάτων των ειδών που δεν είναι συνήθως εναλλάξιμα, καθώς και των αγαθών ή υπηρεσιών που παράγονται και προορίζονται για ειδικούς σκοπούς, καθορίζεται με την εξατομίκευση του μεμονωμένου κόστους κάθε είδους. Το κόστος όλων των υπόλοιπων ειδών αποθεμάτων προσδιορίζεται με

τη χρήση είτε της μεθόδου πρώτης εισαγωγής πρώτης εξαγωγής είτε του μέσου σταθμισμένου κόστους.

Μέθοδος της Πρώτης Εισαγωγής Πρώτης Εξαγωγής (FirstInFirstOut-F.I.F.O.)

Κατά τη μέθοδο αυτή θεωρείται ότι η πρώτη εισαγωγή (αγορά), εξάγεται πρώτη, δηλαδή ότι τα αποθέματα που αγοράστηκαν ή παράχθηκαν πρώτα, πωλούνται πρώτα (First In -First Out) και συνεπώς τα στοιχεία που παραμένουν στο απόθεμα κατά το τέλος της περιόδου είναι τα πλέον πρόσφατα αγορασθέντα ή παραχθέντα και αποτιμούνται στις τιμές που αντίστοιχα αγοράστηκαν. Η αρχή του σχετικού υπολογισμού γίνεται από την τελευταία αγορά.

Μέθοδος του Μέσου Σταθμισμένου Κόστους

Κατά τη μέθοδο αυτή, το κόστος κάθε στοιχείου προσδιορίζεται από το σταθμικό μέσο του κόστους παρόμοιων στοιχείων στην αρχή της περιόδου και του κόστους των παρόμοιων ειδών που αγοράστηκαν ή παρήχθησαν κατά τη διάρκεια της περιόδου. Ο μέσος όρος μπορεί να υπολογισθεί σε περιοδική βάση ή κάθε φορά που γίνεται νέα παραλαβή, ανάλογα με τις συνθήκες της οικονομικής οντότητας.

Μέθοδος του Εξατομικευμένου Κόστους

Κατά τη μέθοδο αυτή τα αποθέματα παρακολουθούνται όχι μόνο κατ' είδος, αλλά και κατά συγκεκριμένες παρτίδες αγοράς ή παραγωγής, οι οποίες έτσι αποκτούν αυτοτέλεια κόστους. Κατά την αποτίμηση των αποθεμάτων της απογραφής, αυτά αναλύονται σε ποσότητες κατά παρτίδα από την οποία προέρχονται και αποτιμούνται στο κόστος της συγκεκριμένης παρτίδας, ανεξάρτητα από το χρόνο παραγωγής ή αγοράς τους. Επομένως, το εξατομικευμένο κόστος σημαίνει ότι τα συγκεκριμένα κόστη αποδίδονται σε εξατομικευμένα είδη του αποθέματος. Αυτός είναι ο κατάλληλος χειρισμός για τα είδη που προορίζονται για έναν ειδικό σκοπό, ανεξάρτητα αν έχουν αγοραστεί ή παραχθεί.

3.3.6. Αναγνώριση των Αποθεμάτων

Όταν πωλούνται αποθέματα, η λογιστική τους αξία πρέπει να αναγνωρίζεται ως έξοδο της περιόδου κατά την οποία αναγνωρίστηκε το σχετικό έσοδο. Τα ποσά κάθε υποτίμησης των αποθεμάτων στην καθαρή ρευστοποιήσιμη αξία και όλες οι ζημίες των αποθεμάτων πρέπει να αναγνωρίζονται στα έξοδα της περιόδου, κατά την οποία προέκυψε η υποτίμηση ή η ζημία. Το ποσό των αποθεμάτων που αναγνωρίζεται ως έξοδο κατά τη διάρκεια της περιόδου, το οποίο συχνά αποκαλείται κόστος

πωληθέντων, περιλαμβάνει τα κόστη που είχαν προηγουμένως συμπεριληφθεί στην επιμέτρηση των αποθεμάτων που έχουν πλέον πωληθεί και τα μη επιμερισθέντα γενικά έξοδα παραγωγής, καθώς και ασυνήθιστα ποσά που αφορούν τα κόστη της παραγωγής αποθεμάτων.

3.3.7. Γνωστοποιήσεις των Αποθεμάτων

Οι οικονομικές καταστάσεις θα πρέπει να παρέχουν πληροφόρηση για:

- α) τις λογιστικές πολιτικές που υιοθετήθηκαν για την επιμέτρηση των αποθεμάτων, συμπεριλαμβανομένου του τύπου προσδιορισμού του κόστους που χρησιμοποιήθηκε,
- β) τη συνολική λογιστική αξία των αποθεμάτων και τη λογιστική αξία ανά κατηγορία αποθεμάτων,
- γ) τη λογιστική αξία των αποθεμάτων που τηρούνται στην εύλογη αξία μειωμένη κατά το άμεσο κόστος της πώλησης,
- δ) το ποσό αποθεμάτων που αναγνωρίστηκε ως έξοδο κατά τη διάρκεια της περιόδου,
- ε) το ποσό κάθε υποτίμησης αποθεμάτων που αναγνωρίστηκε ως έξοδο της περιόδου,
- στ) το ποσό κάθε αντιλογισμού οποιασδήποτε υποτίμησης που αναγνωρίζεται ως μείωση του ποσού των αποθεμάτων που αναγνωρίστηκε ως έξοδο περιόδου,
- ζ) τα γεγονότα που οδήγησαν στον αντιλογισμό της υποτίμησης των αποθεμάτων και
- η) τη λογιστική αξία των αποθεμάτων που έχουν ενεχυριαστεί προς εξασφάλιση υποχρεώσεων.

3.3.8. Κόστος Παραγωγής

Το κόστος παραγωγής αποτελεί το κόστος που υφίσταται μία επιχείρηση κατά την παραγωγή ενός ενδιάμεσου ή τελικού προϊόντος ή κατά την παροχή μίας υπηρεσίας και συνδυάζει τις πρώτες ύλες με την εργασία, που απαιτούνται για τη δημιουργία ενός αγαθού ή την παροχή μίας υπηρεσίας. Τα συστατικά στοιχεία του κόστους

παραγωγής είναι το κόστος των άμεσων υλικών παραγωγής, το κόστος της άμεσης εργασίας παραγωγής και το έμμεσο κόστος της παραγωγής. Τα άμεσα υλικά αποτελούνται από τις πρώτες ύλες που χρησιμοποιούνται κατά τη δημιουργία ενός προϊόντος και είναι άμεσα ανιχνεύσιμα στο τελικό προϊόν. Η άμεση εργασία είναι η εργασία εκείνη που μπορεί να εντοπισθεί εύκολα στις επιμέρους μονάδες ενός προϊόντος. Τέλος, το έμμεσο κόστος παραγωγής, ή αλλιώς τα γενικά βιομηχανικά έξοδα, αφορά τις δαπάνες εκείνες που δεν μπορούν να εντοπισθούν με αμεσότητα στο προϊόν και περιλαμβάνει όλα τα υπόλοιπα στοιχεία του κόστους μεταποίησης, εκτός από τα άμεσα υλικά και την άμεση εργασία. Το έμμεσο κόστος παραγωγής και το άμεσο κόστος εργασίας ονομάζονται κόστος μετατροπής, καθώς δημιουργούνται κατά τη μετατροπή των υλικών σε τελικά προϊόντα. Το κόστος παραγωγής δεν επιβαρύνεται με τα έξοδα της διοικητικής λειτουργίας και της λειτουργίας της έρευνας και ανάπτυξης, ούτε με χρηματοοικονομικά έξοδα. Καθώς επίσης, ούτε με τα έξοδα της λειτουργίας των αποθηκών των έτοιμων προϊόντων, τα οποία επιβαρύνουν το κόστος της διάθεσης των προϊόντων. Οι επιχειρήσεις που γνωρίζουν το κόστος παραγωγής τους, γνωρίζουν τη συνολική δαπάνη για τη γραμμή παραγωγής ή κατά πόσο η όλη διαδικασία θα κοστίζει για να παράγει το στοιχείο. Το κόστος παραγωγής μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τη σύγκριση των δαπανών των διαφόρων δραστηριοτήτων εντός της εταιρείας.

3.3.9. Αποθέματα και Διαχείριση Αποτελεσμάτων

Το ύψος των αποθεμάτων αποτελεί προσδιοριστικό παράγοντα του κόστους των πωληθέντων και των Αποτελεσμάτων Χρήσης, επομένως οι επιχειρήσεις που επιδιώκουν την παραποίηση των αποτελεσμάτων χρήσης, μπορεί να επηρεάσουν την αξία των αποθεμάτων με έναν από τους ακόλουθους τρόπους:

- Με τη χρησιμοποίηση υπερτιμημένης τιμής μονάδας των αποθεμάτων.
- Με τη χρησιμοποίηση υποτιμημένης τιμής μονάδας των αποθεμάτων.
- Με απεικόνιση απαξιωμένων υλικών και παράλειψη διαγραφής τους.
- Με αποτίμηση μεταχειρισμένων προϊόντων στην τιμή των καινούριων.
- Με εμφάνιση στα αποθέματα προϊόντων που δεν είχε την κυριότητα.

- Με αλλαγή της μεθόδου απογραφής. Ακόμη, οι επιχειρήσεις προκειμένου να επιτύχουν την υπερτίμηση τους, χρησιμοποίησαν τις εξής μεθόδους αποτίμησης των αποθεμάτων:

- Αποτίμηση σε τιμές πώλησης.

- Αποτίμηση σε τιμές πώλησης μειωμένες κατά ένα ποσοστό κέρδους.

- Αποτίμηση σε τιμή, η οποία προκύπτει από την παραδοχή ότι έγιναν ολόκληρες οι αναγνωρισμένες αποσβέσεις και καταλογίσθηκαν κανονικά. Οι επιχειρήσεις επίσης, παραποιούν τα αποτελέσματα χρήσης μέσω του λογαριασμού κόστος παραγωγής με επιβάρυνση αυτού με:

- Έξοδα πωλήσεων

- Χρηματοοικονομικά έξοδα

- Έξοδα αδράνειας που αφορούσαν σε διακοπή λειτουργίας του εργοστασίου και έπρεπε να επιβαρύνουν τα Αποτελέσματα Χρήσεως Η επιβάρυνση αυτή, αυξάνει το κόστος των αποθεμάτων με αντίστοιχη αύξηση του αποτελέσματος.

3.4. Λογαριασμοί Ενεργητικού

3.4.1. Έννοια του Ενεργητικού

Το Ενεργητικό είναι το σύνολο των οικονομικών πόρων που έχει αποκτήσει στο παρελθόν μία επιχείρηση και εκμεταλλεύεται για την επίτευξη των επιχειρηματικών της σκοπών. Τα περιουσιακά στοιχεία μίας επιχείρησης μπορεί να είναι είτε υλικά είτε άυλα στοιχεία.

Για να είναι ένας οικονομικός πόρος, στοιχείο του Ενεργητικού πρέπει:

- η επιχείρηση να έχει την κυριότητα αυτού του περιουσιακού στοιχείου.

- το κόστος ή η αξία του να υπόκειται σε αντικειμενική μέτρηση με βάση τη χρηματική μονάδα.

- η επιχείρηση να προσδοκά μελλοντικά μετρήσιμα οικονομικά οφέλη από την

χρησιμοποίηση ή την εκμετάλλευση του. Τα στοιχεία του Ενεργητικού μπορεί να κατηγοριοποιηθούν ως κυκλοφορούντα ή μη κυκλοφορούντα.

Μία οικονομική οντότητα κατατάσσει ένα περιουσιακό στοιχείο ως κυκλοφορούν,

όταν:

(α) αναμένει να ρευστοποιήσει το περιουσιακό στοιχείο ή σκοπεύει να το πωλήσει ή να το αναλώσει κατά την κανονική πορεία του κύκλου εκμετάλλευσης της,

(β) κατέχει το περιουσιακό στοιχείο, κυρίως, για εμπορικούς σκοπούς,

(γ) αναμένει να ρευστοποιήσει το περιουσιακό στοιχείο εντός δώδεκα μηνών από την περίοδο αναφοράς ή

(δ) το περιουσιακό στοιχείο αποτελείται από μετρητά ή ταμιακά ισοδύναμα, εκτός αν υπάρχει περιορισμός ανταλλαγής ή χρήσης του για τον διακανονισμό υποχρέωσης για τουλάχιστον δώδεκα μήνες μετά την περίοδο αναφοράς.

Μία οικονομική οντότητα κατατάσσει όλα τα λοιπά στοιχεία ως μη κυκλοφορούντα.

3.4.2. Λογαριασμοί Ενεργητικού και Διαχείριση Αποτελεσμάτων

Ένας συνήθης τρόπος των επιχειρήσεων να επηρεάζουν τα αποτελέσματα χρήσεως τους είναι η χρέωση δαπανών σε λογαριασμούς του ενεργητικού, και κυρίως του κυκλοφορούντος ενεργητικού, αντί της επιβάρυνσης των Αποτελεσμάτων Χρήσης. Τέτοιοι λογαριασμοί του ενεργητικού είναι οι ακόλουθοι:

1. Διάφοροι Χρεωστικοί Λογαριασμοί
2. Ελληνικό Δημόσιο
3. Δαπάνες Επόμενης Χρήσης
4. Δαπάνες Μακροχρόνιας Αποσβέσεως
5. Χρεώστες Διάφοροι
6. Πιστώσεις Εξωτερικού
7. Προκαταβολές Προμηθευτών
8. Προκαταβολές Φόρων
9. Έργα υπό Εκτέλεση
10. Χρεώστες

11. Πάγια

12. Έρευνες -Μελέτες -Λοιπές Δαπάνες

Επίσης, συνηθισμένη πρακτική των επιχειρήσεων είναι η «παγιοποίηση» των χρηματοοικονομικών εξόδων με αποτέλεσμα την παραποίηση των Αποτελεσμάτων Χρήσης. Χρηματοοικονομικά έξοδα καλούνται εκείνα που γίνονται με σκοπό την εξεύρεση των απαραίτητων και κατάλληλων πηγών κεφαλαίων, προκειμένου να καλυφθούν οι χρηματοοικονομικές ανάγκες της επιχείρησης. Οι επιχειρήσεις αυτές μεταφέρουν χρηματοοικονομικά έξοδα που έπρεπε να επιβαρύνουν τα Αποτελέσματα Χρήσης σε:

- Λογαριασμούς Δαπανών Πολυετούς Απόσβεσης
- Λογαριασμούς Δαπανών Νέων Επενδύσεων
- Λογαριασμοί Αποθεμάτων ή
- Αύξηση των Απαιτήσεων από Πελάτες, Επισφαλείς Πελάτες και Καθυστερημένα

Γραμμάτια με Τόκους Καθυστέρησης και ισόποση μείωση των Χρηματοοικονομικών Εξόδων.

3.5. Συμμετοχές σε Επιχειρήσεις

3.5.1. Έννοια των Συμμετοχών σε Επιχειρήσεις

Μια οικονομική οντότητα μπορεί να έχει συμμετοχή σε οποιοδήποτε από τα ακόλουθα είδη επιχειρήσεων: θυγατρικές, σχήματα υπό κοινό έλεγχο (δηλαδή κοινές επιχειρήσεις ή κοινοπραξίες), συγγενείς επιχειρήσεις και μη ενοποιημένες δομημένες οικονομικές οντότητες. Το μερίδιο που κατέχει μία οικονομική οντότητα σε συγγενή επιχείρηση ή κοινοπραξία είναι το άθροισμα των συμμετοχών της μητρικής εταιρείας και των θυγατρικών της στη συγκεκριμένη συγγενή επιχείρηση κοινοπραξία.

Η οικονομική οντότητα οφείλει να γνωστοποιεί πληροφορίες σχετικά με τις συμμετοχές της σε άλλες οντότητες, καθώς επίσης και τις σημαντικές παραδοχές και υποθέσεις που έκανε κατά τον καθορισμό της φύσης της συμμετοχής της σε μία άλλη οικονομική οντότητα ή επιχειρηματικό σχήμα και κατά τον καθορισμό του τύπου του σχήματος υπό κοινό έλεγχο στο οποίο έχει συμμετοχή. Τα στοιχεία αυτά πρέπει να δημοσιεύονται από μία επιχείρηση,

όταν προσδιορίζεται:

- α) ότι έχει τον έλεγχο άλλης οντότητας, δηλαδή μίας εκδότριας εταιρείας,
- β) ότι έχει κοινό έλεγχο ενός επιχειρηματικού σχήματος ή σημαντική επιρροή σε άλλη οικονομική οντότητα και
- γ) ο τύπος σχήματος υπό κοινό έλεγχο, όταν το επιχειρηματικό σχήμα έχει δομηθεί μέσω χωριστού φορέα. Η γνωστοποίηση των πληροφοριών αυτών παρέχει στους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων τη δυνατότητα να αξιολογούν τη φύση και τους κινδύνους που συνδέονται με τις συμμετοχές μίας επιχείρησης σε άλλες οντότητες και τα αποτελέσματα των εν λόγω συμμετοχών στην οικονομική της θέση, τη χρηματοοικονομική επίδοση και τις ταμειακές ροές. Εάν μία οντότητα διαθέτει, άμεσα ή έμμεσα, 20 τοις εκατό ή περισσότερο των δικαιωμάτων ψήφου της εκδότριας, τεκμαίρεται ότι η οντότητα ασκεί σημαντική επιρροή, εκτός εάν μπορεί να αποδειχθεί σαφώς ότι δεν συμβαίνει αυτό και αντιστρόφως. Η σημαντική επιρροή αποτελεί τη δυνατότητα συμμετοχής στις αποφάσεις της οικονομικής και επιχειρησιακής πολιτικής της εκδότριας, χωρίς όμως να πρόκειται για έλεγχο ή από κοινού έλεγχο των εν λόγω πολιτικών.

3.5.2. Γνωστοποιήσεις των Συμμετοχών σε Επιχειρήσεις

Συμμετοχές σε θυγατρικές, Κοινοπραξίες και Συγγενείς Επιχειρήσεις

Μια οικονομική οντότητα παρέχει τις γνωστοποιήσεις της χωριστά για τις κοινοπραξίες και για τις συγγενείς επιχειρήσεις. Για κάθε θυγατρική που έχει μη ελέγχουσες συμμετοχές που είναι ουσιώδεις για την αναφέρουσα οικονομική οντότητα, μία οικονομική οντότητα γνωστοποιεί:

- α) τα μερίσματα που καταβάλλονται σε μη ελέγχουσες συμμετοχές.
- β) τις συνοπτικές οικονομικές πληροφορίες σχετικά με τα στοιχεία ενεργητικού, τα στοιχεία παθητικού, τα κέρδη ή τις ζημίες και τις ταμειακές ροές της θυγατρικής που δίνουν τη δυνατότητα στους χρήστες να κατανοήσουν τη συμμετοχή που έχουν οι μη ελέγχουσες συμμετοχές στις δραστηριότητες του ομίλου και στις ταμειακές ροές. Για κάθε κοινοπραξία και συγγενή επιχείρηση που είναι ουσιώδεις για την αναφέρουσα οντότητα, μία οικονομική οντότητα γνωστοποιεί:
- α) τα μερίσματα που λαμβάνονται από την κοινοπραξία ή τη συγγενή επιχείρηση.
- β) συνοπτικές οικονομικές πληροφορίες σχετικά με την κοινοπραξία ή τη συγγενή επιχείρηση, που περιλαμβάνουν, όχι όμως περιοριστικά, το κυκλοφορούν και μη

κυκλοφορούν ενεργητικό, τις βραχυπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις, τα έσοδα, τα κέρδη ή τις ζημίες από συνεχιζόμενες δραστηριότητες, τα κέρδη μετά τους φόρους ή τις ζημίες από συνεχιζόμενες δραστηριότητες, τα λοιπά συγκεντρωτικά έσοδα και τα συγκεντρωτικά συνολικά έσοδα.

Πέραν από τις συνοπτικές οικονομικές πληροφορίες, μία οικονομική οντότητα γνωστοποιεί για κάθε κοινοπραξία που είναι ουσιώδης για την αναφέρουσα οντότητα, το ποσό των μετρητών και των ισοδύναμων μετρητών που περιλαμβάνονται στο κυκλοφορούν ενεργητικό, το ποσό των βραχυπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων, το ποσό των αποσβέσεων, το ποσό του εισοδήματος και των εξόδων από τόκους και το ποσό του φόρου εισοδήματος ή του εισοδήματος.

Συμμετοχές σε Μη Ενοποιημένες Δομημένες Οικονομικές Οντότητες

Δομημένη οικονομική οντότητα είναι μία οικονομική οντότητα που έχει σχεδιαστεί με τρόπο τέτοιο, ώστε τα δικαιώματα ψήφου ή παρόμοια δικαιώματα να μην είναι ο κυρίαρχος παράγοντας για να αποφασιστεί ποιος ελέγχει την οικονομική οντότητα, όπως όταν τα τυχόν δικαιώματα ψήφου αφορούν μόνο διοικητικά καθήκοντα και οι σχετικές δραστηριότητες κατευθύνονται μέσω συμβατικών ρυθμίσεων.

Μια δομημένη οικονομική οντότητα συχνά έχει μερικά ή όλα τα παρακάτω χαρακτηριστικά ή ιδιότητες:

α) περιορισμένες δραστηριότητες.

β) ένα στενό και σαφώς καθορισμένο σκοπό, όπως η πραγματοποίηση μίας φορολογικής

αποδοτικής μίσθωσης, η άσκηση δραστηριοτήτων έρευνας και ανάπτυξης, η παροχή πηγής κεφαλαίου ή χρηματοδότησης σε μία οικονομική οντότητα ή η παροχή επενδυτικών ευκαιριών για επενδυτές μέσω μεταβίβασης κινδύνων και ανταμοιβών που συνδέονται με τα στοιχεία ενεργητικού της δομημένης οικονομικής οντότητας σε επενδυτές.

γ) ανεπαρκή ίδια κεφάλαια που θα επέτρεπαν στη δομημένη οικονομική οντότητα να χρηματοδοτεί τις δραστηριότητές της χωρίς οικονομική στήριξη μειωμένης εξασφάλισης.

δ) χρηματοδότηση με τη μορφή πολλαπλών συμβατικά συνδεδεμένων τίτλων σε επενδυτές που δημιουργούν συγκεντρώσεις πίστωσης ή άλλους κινδύνους (δόσεις).

3.5.3 Συμμετοχές σε Επιχειρήσεις και Διαχείριση Αποτελεσμάτων

Οι επιχειρήσεις εφαρμόζουν διαχείριση των αποτελεσμάτων τους μέσω των συμμετοχών τους σε άλλες επιχειρήσεις καταχωρώντας τις μετοχές τους στην αξία κτήσεως τους, αντί στην αντίστοιχη χρηματιστηριακή, για όσες είναι εισηγμένες στο Χρηματιστήριο, ή την πραγματική στο τέλος κάθε οικονομικής χρήσης. Αυτό είχε ως συνέπεια να μην περιλαμβάνονται στα Αποτελέσματα Χρήσης τα κέρδη ή οι ζημιές από την υπερτίμηση ή την υποτίμηση της αξίας των συμμετοχών ή των χρεογράφων. Επίσης, υπάρχουν περιπτώσεις κατά τις οποίες επιχειρήσεις εμφανίζουν την αξία των συμμετοχών τους σε άλλες οντότητες σε τιμή κτήσης παρότι αυτές είχαν διακόψει τη λειτουργία τους ή τελούσαν υπό εκκαθάριση.

3.6. Συναλλαγές σε Ξένο Νόμισμα

3.6.1. Έννοια των Συναλλαγών σε Ξένο Νόμισμα

Μια οικονομική οντότητα μπορεί να διεξάγει δραστηριότητες στο εξωτερικό με δύο τρόπους. Μπορεί να συναλλάσσεται σε ξένα νομίσματα ή να κατέχει δικές της εκμεταλλεύσεις στο εξωτερικό και συγκεκριμένα, μία θυγατρική ή συγγενής εταιρεία, μία κοινοπραξία ή ένα υποκατάστημα, οι δραστηριότητες των οποίων βασίζονται ή διεξάγονται σε χώρα διαφορετική ή σε νόμισμα διαφορετικό από εκείνο της οικονομικής οντότητας.

Προκειμένου μία επιχείρηση να καταχωρήσει στις οικονομικές της καταστάσεις τις

συναλλαγές της σε ξένο νόμισμα και τις εκμεταλλεύσεις της στο εξωτερικό, τα στοιχεία αυτά θα πρέπει να εκφράζονται στη νομισματική μονάδα, με την οποία συντάσσονται οι οικονομικές της καταστάσεις. Κατά την κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων, κάθε επιχείρηση, είτε πρόκειται για ανεξάρτητη είτε με εκμεταλλεύσεις στο εξωτερικό, καθορίζει το νόμισμα λειτουργίας της, μετατρέπει τα χρηματικά της στοιχεία στο νόμισμα αυτό και παρουσιάζει τις επιδράσεις αυτής της μετατροπής. Η οικονομική οντότητα μετατρέπει τα στοιχεία που είναι σε συνάλλαγμα στο λειτουργικό της νόμισμα και αναφέρει την επίδραση αυτής της μετατροπής. Το νόμισμα λειτουργίας μίας οικονομικής οντότητας είναι το νόμισμα του κύριου οικονομικού περιβάλλοντος στο οποίο δραστηριοποιείται και αντανακλά τις υποκείμενες

συναλλαγές, τα γεγονότα και τις περιστάσεις που την αφορούν. Συνήθως, όταν καθοριστεί, δεν μεταβάλλεται, εκτός αν υπάρξει μεταβολή στις υποκείμενες συναλλαγές, τα γεγονότα ή τις περιστάσεις.

Συναλλαγή σε ξένο νόμισμα είναι μία συναλλαγή που εκφράζεται ή διακανονίζεται σε ένα νόμισμα διαφορετικό από το νόμισμα λειτουργίας της οικονομικής οντότητας. Στις συναλλαγές αυτές περιλαμβάνονται οι ακόλουθες πράξεις που προκύπτουν όταν μία οικονομική οντότητα:

α) αγοράζει ή πωλεί αγαθά ή υπηρεσίες, των οποίων η τιμή εκφράζεται σε ξένο νόμισμα

β) λαμβάνει ή παρέχει χρηματοδοτήσεις, όταν τα εισπρακτέα ή τα εξοφλητέα ποσά εκφράζονται σε ξένο νόμισμα ή

γ) αποκτά ή διαθέτει περιουσιακά στοιχεία ή αναλαμβάνει και διακανονίζει υποχρεώσεις που εκφράζονται σε ξένο νόμισμα, καθ' οιονδήποτε άλλο τρόπο.

Η αρχική αναγνώριση στο νόμισμα λειτουργίας, μίας συναλλαγής σε ξένο νόμισμα, πρέπει να γίνεται με την εφαρμογή, στο ποσό του ξένου νομίσματος, της τρέχουσας συναλλαγματικής ισοτιμίας μεταξύ του νομίσματος λειτουργίας και του ξένου νομίσματος κατά την ημερομηνία της συναλλαγής.

Σε κάθε ημερομηνία ισολογισμού, δηλαδή στην αποτίμηση της απογραφής τέλους χρήσης, τα χρηματικά στοιχεία σε ξένο νόμισμα μετατρέπονται με την ισοτιμία κλεισίματος, δηλαδή την τρέχουσα συναλλαγματική ισοτιμία κατά την ημερομηνία κλεισίματος του ισολογισμού.

Επίσης, τα μη χρηματικά στοιχεία, που επιμετρώνται βάσει του ιστορικού κόστους σε ξένο νόμισμα, μετατρέπονται με τη συναλλαγματική ισοτιμία της ημερομηνίας της συναλλαγής και τα μη χρηματικά στοιχεία, που επιμετρώνται σε εύλογη αξία σε ξένο νόμισμα, μετατρέπονται με τις συναλλαγματικές ισοτιμίες που υπήρχαν, όταν προσδιορίστηκε η εύλογη αξία.

3.6.2. Συναλλαγματική Διαφορά

Η συναλλαγματική διαφορά προκύπτει, όταν υπάρχει μεταβολή στην τιμή συναλλάγματος μεταξύ της ημερομηνίας συναλλαγής και της ημερομηνίας διακανονισμού των χρηματικών στοιχείων που προέρχονται από συναλλαγή σε ξένο νόμισμα. Όταν η συναλλαγή διακανονίζεται στην ίδια λογιστική περίοδο που

πραγματοποιήθηκε, όλη η συναλλαγματική διαφορά αναγνωρίζεται σε αυτήν την περίοδο. Όμως, όταν η συναλλαγή διακανονίζεται σε μεταγενέστερη λογιστική περίοδο, η συναλλαγματική διαφορά που αναγνωρίζεται σε κάθε περίοδο μέχρι την ημερομηνία του διακανονισμού, προσδιορίζεται από τη μεταβολή στις συναλλαγματικές ισοτιμίες κατά τη διάρκεια της κάθε περιόδου.

Οι συναλλαγματικές διαφορές που προκύπτουν σε χρηματικά στοιχεία, καθώς και αυτές από την αποτίμηση των διαθεσίμων στην απογραφή τέλους χρήσης μεταφέρονται στα αποτελέσματα χρήσης. Αντιθέτως, οι συναλλαγματικές διαφορές που προκύπτουν κατά το διακανονισμό ή την παρουσίαση νομισματικών στοιχείων μίας επιχείρησης, σε διαφορετικές τιμές από αυτές που είχαν αρχικά καταχωρηθεί κατά τη διάρκεια της τρέχουσας περιόδου ή είχαν εμφανιστεί σε προηγούμενες οικονομικές καταστάσεις, πρέπει να καταχωρούνται στα έσοδα ή τα έξοδα της περιόδου στην οποία προέκυψαν.

Μία οικονομική οντότητα μπορεί να παρουσιάζει τις οικονομικές της καταστάσεις σε οποιοδήποτε νόμισμα. Αν το νόμισμα παρουσίασης διαφέρει από το νόμισμα λειτουργίας της, μετατρέπει τα αποτελέσματα και την οικονομική θέση της στο νόμισμα παρουσίασης σύμφωνα με τις ακόλουθες διαδικασίες:

α) περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις για κάθε ισολογισμό που παρουσιάζεται, μετατρέπονται με τις ισοτιμίες κλεισίματος που ισχύουν κατά την ημερομηνία του σχετικού ισολογισμού.

β) έσοδα και έξοδα για κάθε κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων, μετατρέπονται με τις συναλλαγματικές ισοτιμίες που ίσχυαν κατά την ημερομηνία των συναλλαγών και

γ) κάθε προκύπτουσα συναλλαγματική διαφορά αναγνωρίζεται ως ιδιαίτερο στοιχείο των ιδίων κεφαλαίων.

Τα κέρδη ή οι ζημίες που προκύπτουν από τις συναλλαγές σε ξένο νόμισμα και τις συναλλαγματικές διαφορές από τη μετατροπή των αποτελεσμάτων και της οικονομικής θέσης μίας οικονομικής οντότητας (συμπεριλαμβανομένης μίας εκμετάλλευσης στο εξωτερικό) σε διαφορετικό νόμισμα, μπορεί να έχουν φορολογικές επιπτώσεις. οι οποίες καθορίζονται από το Δ.Λ.Π. 12.

3.6.3. Γνωστοποιήσεις των Συναλλαγών σε Ξένο Νόμισμα

Η οικονομική οντότητα πρέπει να γνωστοποιεί:

α) το ποσό των συναλλαγματικών διαφορών που αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα, εκτός

από τις διαφορές που προκύπτουν από χρηματοοικονομικά μέσα επιμετρημένα στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων, σύμφωνα με το ΔΛΠ 39.

β) τις καθαρές συναλλαγματικές διαφορές που κατατάσσονται σε ξεχωριστό συστατικό στοιχείο των ιδίων κεφαλαίων, μαζί με μία συμφωνία του ποσού αυτών των συναλλαγματικών διαφορών στην αρχή και το τέλος της περιόδου.

γ) το νόμισμα παρουσίασης και το νόμισμα λειτουργίας, όταν αυτά είναι διαφορετικά, καθώς και ο λόγος που χρησιμοποιείται διαφορετικό νόμισμα παρουσίασης.

δ) η αλλαγή του νομίσματος λειτουργίας είτε της αναφέρουσας οικονομικής οντότητας είτε μίας σημαντικής εκμετάλλευσης στο εξωτερικό, όταν αυτή πραγματοποιείται, καθώς και ο λόγος της μεταβολής του νομίσματος λειτουργίας.

3.6.4. Συναλλαγές σε Ξένο Νόμισμα και Διαχείριση Αποτελεσμάτων

Η διαχείριση των αποτελεσμάτων από μία επιχείρηση είναι εφικτή μέσω των συναλλαγών της σε ξένο νόμισμα με τους ακόλουθους τρόπους:

α) Χρέωση των συναλλαγματικών διαφορών από υποτίμηση ή εξόφληση των υποχρεώσεων σε ξένα νομίσματα, στα αποτελέσματα χρήσης, στο πάγιο ή κυκλοφοριακό ενεργητικό, ανάλογα με τον επιδιωκόμενο σκοπό. Ακόμη, υπάρχουν περιπτώσεις με πίστωση των αποτελεσμάτων χρήσης και χρέωση των παγίων για ποσό συναλλαγματικών διαφορών που αφορούσε περισσότερες οικονομικές χρήσεις από μία, οι οποίες είχαν χρεωθεί στα αποτελέσματα χρήσης.

β) Υποτίμηση των υποχρεώσεων και των απαιτήσεων σε συνάλλαγμα στην τιμή που είχαν τα ξένα νομίσματα κατά το χρόνο δημιουργίας των υποχρεώσεων ή των απαιτήσεων.

3.7. Έσοδα

3.7.1. Έννοια του Εσόδου

Έσοδο είναι η μικτή (ακαθάριστη) εισροή οικονομικών ωφελημάτων, κατά τη διάρκεια της λογιστικής περιόδου, με τη μορφή εισροών ή αυξήσεων των περιουσιακών στοιχείων ή μειώσεων των υποχρεώσεων, που έχουν ως αποτέλεσμα μία αύξηση των ιδίων κεφαλαίων, εκτός από εκείνη που σχετίζεται με εισφορά κεφαλαίου από μετόχους ή εταίρους. Τα έσοδα εμπεριέχουν τόσο τα τακτικά όσο και τα έκτακτα έσοδα και κέρδη. Επομένως, γίνεται διάκριση μεταξύ των στοιχείων των εσόδων που προκύπτουν κατά την πορεία της συνήθους δραστηριότητας μίας οικονομικής οντότητας από εκείνα που δεν προκύπτουν από τέτοια δραστηριότητα. Η διάκριση αυτή γίνεται με βάση ότι η πηγή ενός στοιχείου είναι σχετική με την εκτίμηση της ικανότητας μίας επιχείρησης να δημιουργεί ταμιακά διαθέσιμα και ταμιακά ισοδύναμα στο μέλλον. Τα έσοδα αναγνωρίζονται, όταν πιθανολογείται ότι μελλοντικά οικονομικά οφέλη θα εισρεύσουν στην οικονομική οντότητα και αυτά τα οφέλη μπορεί να επιμετρηθούν με αξιοπιστία. Έσοδα προκύπτουν από τις ακόλουθες συναλλαγές και γεγονότα:

α) Πώληση αγαθών

Στα αγαθά περιλαμβάνονται αυτά που παράγει η οικονομική οντότητα, με σκοπό την πώλησή τους, καθώς και τα αγορασμένα αγαθά προς μεταπώληση.

β) Παροχή υπηρεσιών

Η παροχή υπηρεσιών τυπικά περιλαμβάνει την εκτέλεση από την οικονομική οντότητα ενός Συμβατικά συμφωνημένου έργου, κατά τη διάρκεια μίας συμφωνημένης χρονικής περιόδου.

γ) Χρησιμοποίηση περιουσιακών στοιχείων της οικονομικής οντότητας από τρίτους.

Η πρακτική αυτή αποφέρει έσοδα με τις ακόλουθες μορφές:

i) Τόκοι: επιβαρύνσεις για τη χρησιμοποίηση μετρητών ή ταμιακών ισοδυνάμων ή ποσών οφειλόμενων στην οικονομική οντότητα

ii) Δικαιώματα εκμετάλλευσης: επιβαρύνσεις για τη χρησιμοποίηση μακροπρόθεσμων περιουσιακών στοιχείων της οικονομικής οντότητας

iii) Μερίσματα: διανομές κερδών στους κατόχους συμμετοχικών τίτλων σε αναλογία της συμμετοχής τους σε συγκεκριμένη κατηγορία κεφαλαίου.

3.7.2.Επιμέτρηση Εσόδου

Το ποσό του εσόδου που προκύπτει από μία συναλλαγή, προσδιορίζεται συνήθως με συμφωνία μεταξύ της οικονομικής οντότητας και του αγοραστή ή του χρήστη του

περιουσιακού στοιχείου. Το έσοδο επιμετρείται στην εύλογη αξία του εισπραχθέντος ή εισπρακτέου ανταλλάγματος, το οποίο συνήθως έχει τη μορφή μετρητών ή ταμιακών ισοδυνάμων, λαμβάνοντας υπόψη κάθε είδους έκπτωση που παρέχει η οικονομική οντότητα. Η εύλογη αξία αποτελεί το ποσό με το οποίο ένα περιουσιακό στοιχείο μπορεί να ανταλλαγεί ή μία υποχρέωση να διακανονισθεί μεταξύ δύο μερών που ενεργούν με τη θέλησή τους και με πλήρη γνώση των συνθηκών της αγοράς, στα πλαίσια μίας συναλλαγής που διεξάγεται σε καθαρά εμπορική βάση.

3.7.3. Αναγνώριση της Συναλλαγής

Πώληση Αγαθών

Το έσοδο από πώληση αγαθών αναγνωρίζεται, όταν πληρούνται όλοι οι ακόλουθοι όροι:

α) η οικονομική οντότητα έχει μεταβιβάσει στον αγοραστή τους ουσιαστικούς κινδύνους

και τα οφέλη της κυριότητας των αγαθών. Η εκτίμηση του αν μία οικονομική οντότητα έχει μεταβιβάσει τους ουσιαστικούς κινδύνους και τα οφέλη της κυριότητας στον αγοραστή, προϋποθέτει εξέταση των συνθηκών της συναλλαγής και στις περισσότερες περιπτώσεις, η μεταβίβαση των κινδύνων και των ωφελειών της κυριότητας, συμπίπτει με τη μεταβίβαση του νομικού τίτλου ή της κατοχής στον αγοραστή.

β) η οικονομική οντότητα δεν εξακολουθεί να αναμειγνύεται στη διαχείριση των πωληθέντων, στο βαθμό που συνήθως σχετίζεται με την κυριότητα, ούτε διατηρεί τον πραγματικό έλεγχο επί των πωληθέντων αγαθών. Αν η οικονομική οντότητα διατηρεί τους ουσιαστικούς κινδύνους της κυριότητας, η συναλλαγή δεν αποτελεί πώληση και δεν αναγνωρίζεται έσοδο. Όταν η οικονομική οντότητα διατηρεί έναν επουσιώδη μόνο κίνδυνο της κυριότητας, η συναλλαγή αποτελεί πώληση και αναγνωρίζεται έσοδο.

γ) το ποσό του εσόδου μπορεί να επιμετρηθεί με αξιοπιστία.

δ) πιθανολογείται ότι τα οικονομικά οφέλη, που συνδέονται με τη συναλλαγή, θα εισρεύσουν στην οικονομική οντότητα. Σε μερικές περιπτώσεις, αυτό μπορεί να μην είναι πιθανό μέχρις ότου εισπραχθεί το ανάλλαγμα ή μέχρις ότου αρθεί η

αβεβαιότητα. Όμως, όταν ανακύπτει αμφιβολία για την εισπραξιμότητα ενός ποσού, ήδη συμπεριληφθέντος στα έσοδα, το ανείσπρακτο ποσό ή το ποσό για το οποίο η ανάκτηση έχει παύσει να είναι πιθανή, αναγνωρίζεται ως έξοδο μάλλον, παρά ως διόρθωση του ποσού του εσόδου που αναγνωρίστηκε αρχικά.

ε) οι δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν ή πρόκειται να πραγματοποιηθούν σε σχέση με τη συναλλαγή, μπορούν να επιμετρηθούν με αξιοπιστία. Τα έσοδα και τα έξοδα που αφορούν την ίδια συναλλαγή ή γεγονός αναγνωρίζονται συγχρόνως, δηλαδή γίνεται συσχετισμός των εσόδων και των εξόδων. Τα έξοδα, που πρόκειται να πραγματοποιηθούν μετά την αποστολή των αγαθών, μπορούν να επιμετρηθούν βάσιμα, εφόσον οι λοιπές προϋποθέσεις για την αναγνώριση του εσόδου έχουν ικανοποιηθεί. Ωστόσο, δεν είναι δυνατό να αναγνωριστούν τα έσοδα, όταν τα έξοδα δεν μπορούν να επιμετρηθούν με αξιοπιστία και σε αυτή την περίπτωση, κάθε αντάλλαγμα που έχει ήδη εισπραχθεί για την πώληση των αγαθών, αναγνωρίζεται ως υποχρέωση.

Παροχή Υπηρεσιών

Όταν το αποτέλεσμα μίας συναλλαγής, που αφορά την παροχή υπηρεσιών, μπορεί να εκτιμηθεί αξιόπιστα, η αναγνώριση εσόδου σχετιζόμενου με τη συναλλαγή θα γίνεται με βάση το στάδιο ολοκλήρωσης της συναλλαγής, κατά την ημερομηνία του ισολογισμού. Το αποτέλεσμα μίας συναλλαγής μπορεί να εκτιμηθεί με αξιοπιστία, όταν πληρούνται όλες οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

α) το ποσό του εσόδου μπορεί να εκτιμηθεί με αξιοπιστία. Η αναγνώριση του εσόδου με βάση το στάδιο ολοκλήρωσης της συναλλαγής συχνά αναφέρεται ως η μέθοδος ποσοστιαίας ολοκλήρωσης και σύμφωνα με τη μέθοδο αυτή, το έσοδο αναγνωρίζεται στις λογιστικές περιόδους στις οποίες παρέχονται οι υπηρεσίες. Η αναγνώριση του εσόδου σε αυτήν τη βάση παρέχει χρήσιμη πληροφόρηση, ως προς την έκταση της δραστηριότητας παροχής υπηρεσιών και της επίδοσης κατά τη διάρκεια μίας περιόδου.

β) πιθανολογείται ότι τα οικονομικά οφέλη, που συνδέονται με τη συναλλαγή, θα εισρεύσουν στην οικονομική οντότητα. Τα έσοδα αναγνωρίζονται μόνον όταν πιθανολογείται ότι θα εισρεύσουν στην οικονομική οντότητα τα οικονομικά οφέλη που συνδέονται με τη συναλλαγή. Όμως, όταν προκύπτει αβεβαιότητα γύρω από την εισπραξιμότητα ενός ποσού που ήδη συμπεριλαμβάνεται στα έσοδα, το ανείσπρακτο ποσό ή το ποσό του οποίου η ανάκτηση έχει παύσει να είναι πιθανή, αναγνωρίζεται

ως έξοδο μάλλον, παρά ως διόρθωση του ποσού που είχε αρχικά αναγνωριστεί στα έσοδα.

γ) το στάδιο ολοκλήρωσης της συναλλαγής, κατά την ημερομηνία του ισολογισμού, μπορεί να επιμετρηθεί με αξιοπιστία. Η οικονομική οντότητα είναι γενικά σε θέση να κάνει αξιόπιστες εκτιμήσεις, αφού έχει συμφωνήσει με τα άλλα συμβαλλόμενα μέρη της συναλλαγής σχετικά με τα δικαιώματα που μπορεί να ασκήσει κάθε συμβαλλόμενο μέρος, σχετικά με τις υπηρεσίες που πρόκειται να παρασχεθούν και να ληφθούν από τα μέρη, την αμοιβή των υπηρεσιών και τον τρόπο και τους όρους του διακανονισμού.

δ) οι δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν για τη συναλλαγή και εκείνες που απαιτούνται για την ολοκλήρωση της συναλλαγής, μπορεί να επιμετρηθούν με αξιοπιστία. Ο βαθμός ολοκλήρωσης μίας συναλλαγής μπορεί να προσδιοριστεί με μία ποικιλία μεθόδων. Η οικονομική οντότητα χρησιμοποιεί τη μέθοδο που επιμετρά αξιόπιστα τις υπηρεσίες που παρασχέθηκαν. Αναλόγως της φύσης της συναλλαγής, οι μέθοδοι μπορεί να συμπεριλαμβάνουν αξιολογήσεις του εκτελεσθέντος έργου, υπηρεσίες εκτελεσθείσες μέχρι σήμερα, σε ποσοστό του συνόλου των υπηρεσιών που πρόκειται να εκτελεστούν ή την αναλογία των πραγματοποιηθεισών δαπανών μέχρι τη συγκεκριμένη ημερομηνία σε σχέση με το εκτιμώμενο συνολικό κόστος της συναλλαγής. Τόκοι, Δικαιώματα και Μερίσματα Το έσοδο που προκύπτει από την εκ μέρους τρίτων χρήση περιουσιακών στοιχείων της οικονομικής οντότητας, που δίδουν τόκους, δικαιώματα και μερίσματα αναγνωρίζεται όταν:

α) πιθανολογείται ότι τα οικονομικά οφέλη, που συνδέονται με τη συναλλαγή, θα εισρεύσουν στην οικονομική οντότητα.

β) το ποσό του εσόδου μπορεί να επιμετρηθεί με αξιοπιστία.

Τα έσοδα θα πρέπει να αναγνωρίζονται με βάση τους εξής κανόνες:

α) οι τόκοι θα αναγνωρίζονται με τη μέθοδο του αποτελεσματικού επιτοκίου

β) τα δικαιώματα θα αναγνωρίζονται σύμφωνα με την αρχή των δουλευμένων

εσόδων/εξόδων, ανάλογα με την ουσία της σχετικής σύμβασης και

γ) τα μερίσματα θα αναγνωρίζονται όταν οριστικοποιείται το δικαίωμα είσπραξής τους από

τους μετόχους. Όταν μία τοκοφόρος επένδυση ενσωματώνει, κατά την απόκτησή της, δουλεμένους τόκους, τότε η μεταγενέστερη είσπραξη τόκων κατανέμεται μεταξύ των προ της απόκτησης και των μετά την απόκτηση περιόδων και ως έσοδο αναγνωρίζεται μόνον η μετά την απόκτηση αναλογία. Όταν διανέμονται μερίσματα από τα προ της απόκτησης συμμετοχών καθαρά κέρδη, τα μερίσματα αυτά εκπίπτουν από το κόστος αγοράς των χρεογράφων. Αν είναι δύσκολο να γίνει ένας τέτοιος επιμερισμός, χωρίς αυτός να είναι αυθαίρετος, τότε τα μερίσματα αναγνωρίζονται ως έσοδο, εκτός αν αντιπροσωπεύουν καθαρά την ανάκτηση ενός μέρους του κόστους των συμμετοχικών τίτλων. Τα έσοδα από δικαιώματα δημιουργούνται σύμφωνα με τους όρους της σχετικής συμφωνίας και συνήθως αναγνωρίζονται με αυτήν τη βάση, εκτός αν με βάση την ουσιαστική πλευρά της συμφωνίας, είναι πιο σωστό να αναγνωρίζεται το έσοδο με κάποιον άλλο συστηματικό και ορθολογικό τρόπο. Τα έσοδα αναγνωρίζονται μόνον όταν πιθανολογείται ότι θα εισρεύσουν στην οικονομική οντότητα τα οικονομικά οφέλη που συνδέονται με τη συναλλαγή. Όμως, όταν προκύπτει αβεβαιότητα γύρω από την εισπραξιμότητα ενός ποσού που ήδη συμπεριλήφθηκε στα έσοδα, το ανείσπρακτο ποσό ή το ποσό του οποίου η ανάκτηση έχει παύσει να είναι πιθανή, αναγνωρίζεται ως έξοδο μάλλον, παρά ως διόρθωση του ποσού που είχε αρχικά αναγνωρισθεί στα έσοδα.

3.7.4 Γνωστοποιήσεις Εσόδων

Μία οικονομική οντότητα πρέπει να γνωστοποιεί:

- α) τις λογιστικές πολιτικές που εφαρμόζει για την αναγνώριση των εσόδων, καθώς και τις μεθόδους προσδιορισμού του σταδίου ολοκλήρωσης των συναλλαγών, που αφορούν την παροχή υπηρεσιών
- β) το ποσό της κάθε σημαντικής κατηγορίας εσόδων, που έχουν αναγνωρισθεί κατά τη διάρκεια της περιόδου, συμπεριλαμβανομένων των εσόδων που προκύπτουν από την πώληση αγαθών, την παροχή υπηρεσιών, τους τόκους, τα δικαιώματα, τα μερίσματα και
- γ) το ποσό των εσόδων που προκύπτει από ανταλλαγές αγαθών ή υπηρεσιών, το οποίο συμπεριλαμβάνεται σε κάθε σημαντική κατηγορία εσόδων.

3.7.5 Έσοδα και Διαχείριση Αποτελεσμάτων

Η παραποίηση του πραγματικού επιπέδου των εσόδων μπορεί να επιτευχθεί με:

α) Μεταφορά μη δεδουλευμένων τόκων γραμματίων στους λογαριασμούς «Πωλήσεις» ή «Διάφορα Έσοδα».

β) Υπολογιστικό προσδιορισμό των δικαιωμάτων από τις επιδοτήσεις εξαγωγών, τα οποία βεβαιώνονται σε επόμενες χρήσεις και σε διαφορετικά επίπεδα από τα προσδιορισθέντα.

γ) Παράλειψη της απεικόνισης των μερισμάτων από «Συμμετοχές» στη χρήση που αφορούν.

δ) Καταχώρηση επιστρεφόμενων τελών χαρτοσήμου εξαγωγών στη χρήση κατά την οποία εισπράττονται, αντί στη χρήση που βαρύνουν. Η άσκηση της διαχείρισης των αποτελεσμάτων είναι πιο αυξημένη στις επιχειρήσεις, τα έσοδα των οποίων προσδιορίζονται με βάση την προσωρινή τιμή διάθεσης των προϊόντων τους. Η θετική ή αρνητική διαφορά μεταξύ του προσωρινού και του οριστικού τιμήματος πώλησης των προϊόντων απεικονίζεται στα Αποτελέσματα Χρήσης κατά την οποία οριστικοποιείται ή εισπράττεται το οριστικό τίμημα.

3.8. Ειδικό Εσωτερικό Λογιστικό Χειρισμό

3.8.1 Ειδικό Εσωτερικό Λογιστικό Χειρισμό και Διαχείριση Αποτελεσμάτων

1. Οριοθέτηση χρήσεων

α) Με την αναβολή της λογιστικοποίησης βέβαιων υποχρεώσεων, προσαυξήσεων

τόκων, εκκαθαρισμένων φόρων, εισφορών ασφαλιστικών ταμείων κλπ., η οποία έχει ως αποτέλεσμα την επιβάρυνση:

- των δαπανών παραγωγής

- των λοιπών δαπανών

- των τόκων

β) Με χορήγηση εκπτώσεων σε μεταγενέστερη χρήση από εκείνη της πώλησης.

γ) Με επιβάρυνση των αποτελεσμάτων μίας χρήσεως με χαρτόσημο συμβάσεων, οι οποίες αφορούν μεταγενέστερες χρήσεις.

2. Ειδικό Χειρισμό Λογιστικών Γεγονότων

α) Μεταφορά στο λογαριασμό

Αποτελέσματα Χρήσης ολόκληρου του ποσού του

λογαριασμού «Διαφορά εξ εκδόσεως μετοχών υπέρ το άρτιο» προκειμένου το ποσό αυτό να διατεθεί για την κάλυψη ζημίας χρήσεως.

β) Καταχώρηση ποσού που αφορά την υπεραξία από πώληση παγίων στην πίστωση του λογαριασμού «Κρατήσεις Διάφορες» αντί του λογαριασμού «Αποτελέσματα Χρήσεως».

γ) Χρέωση καταλογισμένων λογιστικών διαφορών στο λογαριασμό Πάγιου Ενεργητικού

«Αναπροσαρμογή Αφορολόγητων Αποθεματικών» αντί των «Αποτελεσμάτων Χρήσεως».

δ) Χρέωση Έκτακτης Εισφοράς σε λογαριασμό του Ενεργητικού αντί των «Αποτελεσμάτων Χρήσεως».

ε) Καταχώρηση των αμοιβών του Διοικητικού Συμβουλίου στα Αποτελέσματα Χρήσης σε ζημιογόνο χρήση και στη Διάθεση των Κερδών σε κερδοφόρα χρήση.

στ) Μεταφορά των εσόδων από πώληση περιουσιακών στοιχείων τη μία χρήση στο λογαριασμό «Διάφορες Ωφέλειες» και την άλλη στη μείωση των δαπανών παραγωγής.

ζ) Συμψηφισμός της υπεραξίας από την εισφορά κλάδου της επιχείρησης και το υπόλοιπο του αποθεματικού με ζημιές των προηγούμενων χρήσεων και μεταφορά του υπολοίπου σε πίστωση των Αποτελεσμάτων Χρήσεως.

η) Κάλυψη έκτακτης ζημίας χρήσης από τη διάθεση των κερδών χρήσης αντί καταχώρησης της στα Αποτελέσματα Χρήσης.

θ) Καταχώρηση έκτακτων αμοιβών προσωπικού, δωρεές και επιβαρύνσεις εισφορών στη διάθεση κερδών αντί στα Αποτελέσματα Χρήσης.

ι) Συμπερίληψη στην ανάλυση του λογαριασμού Αποτελέσματα Χρήσης και παρακρατητέου φόρου επί των διανεμόμενων μερισμάτων της χρήσης.

3.9 Τρόποι Εντοπισμού της Διαχείρισης Αποτελεσμάτων

Για τον εντοπισμό της άσκησης διαχείρισης των αποτελεσμάτων μέσω των οικονομικών καταστάσεων των επιχειρήσεων έχει γίνει ευρέως η χρήση χρηματοοικονομικών δεικτών σε διάφορες μελέτες και έρευνες της επιστημονικής κοινότητας (Κατζαμάνης,2007 -Spathis, 2002-Magrath &Weld, 2002). Στη συνέχεια, παρατίθενται ενδεικτικοί τρόποι που μπορούν να χρησιμοποιήσουν οι χρήστες των οικονομικών καταστάσεων μίας επιχείρησης, προκειμένου να διαπιστώσουν, αν αυτή έχει παραποιήσει τα αποτελέσματα της. Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δίνεται και στις παρατηρήσεις των ορκωτών ελεγκτών.

Κυκλοφορούν Ενεργητικό

Έρευνες έχουν συμπεράνει ότι οι επιχειρήσεις με παραποιημένες οικονομικές καταστάσεις εμφανίζουν το δείκτη του κεφαλαίου κίνησης προς το σύνολο του ενεργητικού με χαμηλή τιμή. Αυτό δείχνει ότι οι επιχειρήσεις αυτές παρουσιάζουν οικονομική στενότητα και πρόβλημα ρευστότητας και επομένως, δυσκολία ανταπόκρισης στις βραχυχρόνιες υποχρεώσεις τους.

Αποθέματα και Απαιτήσεις

Για τη διαπίστωση της ύπαρξης επισφαλών απαιτήσεων και απαξιωμένων αποθεμάτων που δεν έχουν λογιστικοποιηθεί, γίνεται η χρήση του δείκτη της μέσης περιόδου είσπραξης των απαιτήσεων (απατήσεις προς πωλήσεις) και της μέσης περιόδου αποθεματοποίησης (αποθέματα προς κόστος πωληθέντων), αντίστοιχα. Τα αποτελέσματα αυτών των δύο δεικτών πρέπει να συγκριθούν με τα αντίστοιχα των ανταγωνιστικών επιχειρήσεων και σε περίπτωση που είναι υψηλότερα, θα πρέπει να διερευνηθεί ο λόγος, καθώς επιχειρήσεις με παραποιημένα στοιχεία εμφανίζουν υψηλότερες απαιτήσεις, αλλά και υψηλότερα αποθέματα σε σχέση με αυτές που δεν έχουν αλλοιωμένα στοιχεία. Η ύπαρξη υψηλών αποθεμάτων δείχνει χαμηλή κυκλοφορία και είναι πιθανή μία παρέμβαση, κατά την απογραφή τους, για λόγους βελτίωσης των αποτελεσμάτων.

Επίσης, θα πρέπει να γίνεται σύγκριση των απαιτήσεων και των ταμειακών ροών από λειτουργικές δραστηριότητες με τα έσοδα και τα κέρδη των επιχειρήσεων.

Όταν οι απαιτήσεις αυξάνονται πιο γρήγορα από τα έσοδα, τότε αυτό θα μπορούσε να είναι αποτέλεσμα της παραποίησης των αποτελεσμάτων μίας επιχείρησης με την καταγραφή εικονικών πωλήσεων ή μεγεθυμένων εσόδων και εισπρακτέων λογαριασμών.

Προβλέψεις Επισφαλών Απαιτήσεων

Ο λογαριασμός των προβλέψεων για επισφαλείς απαιτήσεις μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την αλλοίωση της ορθής εικόνας των οικονομικών καταστάσεων. Η αύξηση των απαιτήσεων, που δεν αντιστοιχεί αναλόγως στις προβλέψεις, θα μπορούσε να είναι αποτέλεσμα της προγενέστερης αναγνώρισης εσόδων ή της σκόπιμης υποτίμησης διακρατημένων διαθεσίμων για επισφαλείς απαιτήσεις ή της καταγραφής εικονικών εσόδων.

Ασώματες Ακινήτοποιήσεις

Όσο μεγαλύτερος είναι ο λογαριασμός των ασώματων ακινήτοποιήσεων, ή αλλιώς των άυλων παγίων, τόσο θα πρέπει να διερευνάται αυτό το γεγονός, καθώς ο λογαριασμός αυτός αποτελεί συχνά μία κοινή πρακτική διαχείρισης των αποτελεσμάτων.

Αποσβέσεις

Αν οι αποσβέσεις είναι χαμηλότερες από αυτές της προηγούμενης χρήσης ή είναι πολύ χαμηλότερες ως ποσοστό επί των παγίων, τότε υπάρχει το ενδεχόμενο να μην έχει γίνει ο υπολογισμός του συνόλου των αποσβέσεων που είναι απαιτούμενο από τη νομοθεσία.

Τόκοι

Κατά τον υπολογισμό του μέσου επιτοκίου, διαιρείται το ύψος των χρεωστικών τόκων με το μέσο ύψος των τραπεζικών υποχρεώσεων της επιχείρησης. Αν αυτό το αποτέλεσμα είναι χαμηλότερο από το μέσο επιτόκιο της αγοράς, τότε θα πρέπει να εξεταστεί αν οι τόκοι είναι κεφαλαιοποιημένοι ή δεν έχουν λογιστικοποιηθεί.

Ίδια Κεφάλαια

Ακόμη, θα πρέπει να εξετάζεται η αιτία που παρόλο μία επιχείρηση παρουσιάζει κερδοφόρο αποτέλεσμα, τα ίδια κεφάλαια υπέστησαν μείωση ή αύξηση μικρότερη απ' όσο θα έπρεπε.

Δανεισμός και Υποχρεώσεις

Το ύψος του τραπεζικού δανεισμού και των υποχρεώσεων μπορεί να αποτελεί δείγμα άσκησης της διαχείρισης των αποτελεσμάτων. Μία επιχείρηση είναι ευκολότερο να επηρεάσει την κερδοφορία της, από τη ρευστότητα της και τις υποχρεώσεις της. Έχει διαπιστωθεί ότι οι επιχειρήσεις που διαχειρίζονται τα

οικονομικά τους στοιχεία, εμφανίζουν υψηλές μέσες τιμές δανειακής επιβάρυνσης (σύνολο υποχρεώσεων προς σύνολο ενεργητικού και σύνολο υποχρεώσεων προς ίδια κεφάλαια), έναντι εκείνων που δεν εφαρμόζουν τέτοιες πρακτικές. Επομένως, αν μία επιχείρηση εμφανίζει μικρά κέρδη με υψηλές τραπεζικές υποχρεώσεις, οι οποίες συνεχώς αυξάνονται, θα πρέπει να εξεταστεί αυτό το γεγονός.

Αποθεματικά

Τα αποθεματικά διακρατούνται από τα διανεμητέα κέρδη και χρησιμοποιούνται για να χρηματοδοτήσουν την ανάπτυξη και την επέκταση της επιχείρησης. Τα αποθεματικά καθορίζονται, πριν γίνουν γνωστές οι ανάγκες για τη χρήση τους και ως εκ τούτου απαιτούν ενημερωμένες αποφάσεις από την πλευρά των διοικητικών στελεχών για τον προσδιορισμό του ύψους τους, αλλά για τον ίδιο λόγο μπορεί να αποτελέσουν το μέσο του επηρεασμού των αποτελεσμάτων μίας επιχείρησης. Τα αποθεματικά αυτά μπορεί να χρησιμοποιηθούν μελλοντικά για να επιτύχουν την εξομάλυνση του οικονομικού της αποτελέσματος σε χρήσεις που εμφανίζει μειωμένα κέρδη.

Εξαγορές

Οι συνθήκες κάτω από τις οποίες πραγματοποιείται μία εξαγορά, θα πρέπει να διερευνώνται διεξοδικά. Οι επιχειρήσεις είναι δυνατόν να προσπαθήσουν να αναζητήσουν επιχειρηματικούς συνδυασμούς, τους οποίους θα μπορούν να χρησιμοποιήσουν, ώστε να ενισχύσουν τη δημιουργία επιπλέον αποθεματικών. Όταν δεν είναι προφανές το επιχειρηματικό όφελος για αυτές τις εξαγορές, θα πρέπει να εξετάζεται η συναλλαγή αυτή, ειδικά, αν δημιουργούνται επιπλέον δαπάνες αναδιάρθρωσης ή αποθεματικά, εκτός από την απαιτούμενη μεταβίβαση.

Καθαρά Κέρδη

Οι δείκτες καθαρά κέρδη προς σύνολο ενεργητικού και καθαρά κέρδη προς πωλήσεις για τις επιχειρήσεις που ασκούν διαχείριση των αποτελεσμάτων τους, δίνουν χαμηλότερες τιμές σε σύγκριση με τις αντίστοιχες αυτών που δεν ασκούν. Συνεπώς, οι επιχειρήσεις με χαμηλή αποδοτικότητα σε σχέση με το ενεργητικό και τις πωλήσεις υποκινούνται για παραποίηση του οικονομικού τους αποτελέσματος είτε αυξάνοντας τα έσοδα είτε μειώνοντας τα έξοδα. Επίσης, θα πρέπει να διερευνώνται οι λογιστικές πρακτικές των επιχειρήσεων σε περίπτωση που οι επιχειρήσεις ανταποκρίνονται συνεχώς και με ακρίβεια στις προβλέψεις των χρηματοοικονομικών αναλυτών, καθώς αυτό μπορεί να υποκρύπτει την άσκηση διαχείρισης των

αποτελεσμάτων από την πλευρά των επιχειρήσεων στην προσπάθεια τους να προστατεύσουν τη φήμη τους και συνεπώς, την αξία των μετοχών τους.

Ταμειακές Ροές

Η μη αντιστοίχιση των ταμειακών ροών από λειτουργικές δραστηριότητες

με των κερδών αποτελεί ένα από τα πιο εμφανή στοιχεία λανθασμένης αναγνώρισης των εσόδων μίας επιχείρησης. Αν τα έσοδα αναγνωρίζονται σύμφωνα με το εφαρμοζόμενο λογιστικό πλαίσιο, τότε οι ταμειακές ροές θα πρέπει να ακολουθούν την πορεία τους. Μετά την ολοκλήρωση του επιχειρηματικού κύκλου, θα πρέπει τα χρηματικά διαθέσιμα να μπορούν να χρησιμοποιηθούν για επανεπένδυση από την επιχείρηση. Όταν οι ταμειακές ροές υπολείπονται σημαντικά των εσόδων, αυτό θα μπορούσε να οφείλεται στο γεγονός ότι οι επιχειρήσεις αυξάνουν τα έσοδα τους, αναγνωρίζοντας πωλήσεις πριν την ολοκλήρωσή τους ή εικονικές πωλήσεις.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 3^{ΟΥ} ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

Καζαντζής Χ., 2006, Ελεγκτική και Εσωτερικός Έλεγχος: Μία Συστηματική Προσέγγιση
Εννοιών, Αρχών και Προτύπων, Business Plus, Πειραιάς

Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών, 2010, Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου και Διεθνή Πρότυπα Δικλίδων
Ποιότητας, Αθήνα

Albrecht, Stice, Stice & Swain, 2010, Accounting: Concepts and Applications, 11th Edition, South-Western College Pub

Amat O., Blake J. & Dowds J., December 1999, The Ethics of Creative Accounting, Journal of Economic Literature

Alali Fatima & Jaggi Bikki, 2011, Earnings Versus Capital Ratios Management: Role of Bank Types and SFAS 114, Review of Quantitative Finance and Accounting, Vol. 36, Issue 1, pp. 105-132

Arthur Levitt, September 1998, The "Numbers Game", NYU Center For Law And Business, New York

Beaver W., McNichols M. & Nelson K., August 2003, Management of the Loss Reserve Accrual and the Distribution of Earnings in the Property-Casualty Insurance Industry, Journal of Accounting and Economics, Vol. 35, Issue 3, pp. 347-376

Bergstresser D. & Philippon T., June 2006, CEO Incentives and Earnings Management, Journal of Financial Economics, Vol. 80, Issue 3, pp. 511-529

Bova F., Spring 2013, Labor Unions and Management's Incentive to Signal a Negative Outlook, Contemporary Accounting Research, Vol. 30, No. 1, pp. 14-41

Brown L. & Pinello A., December 2007, To What Extent Does the Financial Reporting Process

Curb Earnings Surprise Games?, Journal of Accounting Research, Vol. 45, No. 5

Burgstahler D. & Eames M., June-July 2006, Management of Earnings and Analysts' Forecasts to Achieve Zero and Small Positive Earnings Surprises, Journal of Business Finance & Accounting, Vol. 33, Issue 5-6, pp. 633-652

Chang Ruey-Dang, Shen Wen-Hua & Fang Chun-Ju, March 2008, Discretionary Loan Loss Provisions and Earnings Management for the Banking Industry, International Business & Economics Research Journal, Vol. 7, Number 3

Chi J. & Gupta M., 2009, Overvaluation and Earnings Management, Journal of Banking & Finance, Vol. 33(9), pp. 1652-1663

Cohen D. & Zarowin P., 2010, Accrual-Based and Real Earnings Management Activities Around Seasoned Equity Offerings, *Journal of Accounting and Economics*, Vol. 50, pp. 2-19

Cornett M., Marcus A. & Tehranian H., February 2008, Corporate Governance and Pay-for-Performance: The Impact of Earnings Management, *Journal of Financial Economics*, Vol. 87, Issue 2, pp. 357-373

DuCharme L., Malatesta P. & Sefcik S., January 2004, Earnings Management, Stock Issues and Shareholder Lawsuits, *Journal of Financial Economics*, Vol. 71, Issue 1, pp. 27-49

Gaver J. & Paterson J., September 2004, Do Insurers Manipulate Loss Reserves to Mask Solvency Problems?, *Journal of Accounting and Economics*, Vol. 37, Issue 3, pp. 393-416

Gill-de-Albornoz B. & Illueca M., March 2005, Earnings Management Under Price Regulation: Empirical Evidence from the Spanish Electricity Industry, *Energy Economics*, Vol. 27, Issue 2, pp. 279-304

Graham J., Harvey C. & Rajgopal S., 2005, The Economic Implications of Corporate Financial Reporting, *Journal of Accounting and Economics*, Vol. 40, pp. 3-73

Hanlon M. & Heitzman S., December 2010, A Review of Tax Research, *Journal of Accounting and Economics*, Vol. 50, Issues 2-3, pp. 127-178

Hazarika S., Karpoff J. & Nahata R., April 2012, Internal Corporate Governance, CEO Turnover and Earnings Management, *Journal of Financial Economics*, Vol. 104, Issue 1, pp. 44-69

Healy P., 1985, The Effect of Bonus Schemes on Accounting Decisions, *Journal of Accounting and Economics*, pp. 85-107

Healy P. M. and Wahlen J. M., December 1999, A Review of the Earnings Management Literature and its Implications for Standard Setting, *Accounting Horizons*, pp. 365-383

Klasa S., Maxwell W. & Ortiz-Molina H., June 2009, The Strategic Use of Corporate Cash Holdings in Collective Bargaining with Labor Unions, *Journal of Financial Economics*, Vol. 92, Issue 3, pp. 421-442

Levitt A., 1998, *The Numbers Game*

Magrath L. & Weld L., 2002, Abusive Earnings Management and Early Warning Signs, *The CPA Journal*

Mao Y. & Renneboog L., 2013, Do Managers Manipulate Earnings Prior to Management Buyouts?

McBarnet D. & Whelan C., 1999, Creative Accounting and the CrossEyed Javelin Thrower, Wiley

Merchant K. & Rockness J., 1994, The Ethics of Managing Earnings: An Empirical Investigation, Journal of Accounting and Public Policy

Michaely R. & Roberts M., 2012, Corporate Dividend Policies: Lessons from Private Firms, Review of Financial Studies, Vol. 25, Issue 3, pp. 711-746.

Payne J. & Robb S., Fall 2000, Earnings Management: The Effect of Ex Ante Earnings Expectations, Journal of Accounting, Auditing and Finance, Vol. 15
Rezaee Z., 2002, Financial Statement Fraud: Prevention and Detection, John Wiley & Sons

Rodríguez-Pérez G. & van Hemmen S., March-April 2010, Debt, Diversification and Earnings Management, Journal of Accounting and Public Policy

Rountree B., Weston J. & Allayannis G., 2008, Do Investors Value Smooth Performance?, Journal of Financial Economics, Vol. 90, pp. 237–251

Schipper K., 1989, Commentary on Earnings Management, Vol. 3, No. 4, Accounting Horizons, pp. 91-102

Skinner D. & Sloan R., June 2002, Earnings Surprises, Growth Expectations and Stock Returns or Don't Let an Earnings Torpedo Sink Your Portfolio, Review of Accounting Studies, Vol. 7, Issue 2-3, pp. 289-312

Sweeney A. P., May 1994, Debt-Covenant Violations and Managers' Accounting Responses, Journal of Accounting and Economics, Vol. 17, Issue 3, pp. 281-308

Taktak N. B., Shabou R. & Dumontier P., November 2010, Income Smoothing Practices: Evidence from Banks Operating in OECD Countries, International Journal of Economics and Finance, Vol. 2, No. 4

Yu F., May 2008, Analyst Coverage and Earnings Management, Journal of Financial Economics, Vol. 88, Issue 2, pp. 245-271

Zhao Y., Chen K., Zhang Y. & Davis M., January-February 2012, Takeover Protection and Managerial Myopia: Evidence from Real Earnings Management, Journal of Accounting and Public Policy, Vol. 31, Issue 1, pp. 109-135

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Εν συνεχεία θα εξετάσουμε σε συγκεκριμένο δείγμα επιχειρήσεων την ύπαρξη η όχι ενδείξεων για διαχείριση αποτελεσμάτων. Για να μελετήσουμε το φαινόμενο αυτό θα χρησιμοποιήσουμε σαν εργαλείο το μοντέλο του Jones .

4.1 Ανάλυση Μοντέλο Jones

Το υπόδειγμα Jones που εισήχθη στη βιβλιογραφία το (1991) είναι ένα από τα επικρατέστερα μοντέλα για την εκτίμηση των non-discretionary accruals. Σύμφωνα με τη Jones τα non-discretionary accruals εξαρτώνται από τη μεταβολή των πωλήσεων από χρήση σε χρήση και από τα πάγια, ενώ όλες οι μεταβλητές διαιρούνται με το σύνολο του ενεργητικού της περασμένης περιόδου.

$$NDA_t = \alpha_1(1 / A_{t-1}) + \alpha_2(\Delta REV_t / A_{t-1}) + \alpha_3(PPE_t / A_{t-1})$$

Όπου:

NDA_t: Δεδουλευμένα που δεν είναι στη διακριτική ευχέρεια της εταιρείας

A_{t-1}:Σύνολο ενεργητικού στο έτος t-1

ΔREV_t: Συνολικές πωλήσεις-έσοδα έτους t μείον συνολικές πωλήσεις-έσοδα έτους t-1

PPE_t: Σύνολο παγίων στο τέλος του έτους t

α₁,α₂,α₃: Παράμετροι γραμμικής παλινδρόμησης

Οι παράμετροι της γραμμικής παλινδρόμησης υπολογίζονται από τον παρακάτω τύπο με τη μέθοδο των ελαχίστων τετραγώνων

$$TA_t / A_{t-1} = \alpha_1(1/A_{t-1}) + \alpha_2(\Delta REV_t / A_{t-1}) + \alpha_3(PPE_t / A_{t-1}) + \epsilon_t$$

Όπου:

A_{t-1}, ΔREV_t, PPE_t είναι ίδιες με την προηγούμενη σχέση, τα α₁, α₂, α₃ όπως ειπώθηκε υπολογίζονται με τη μέθοδο των ελαχίστων τετραγώνων, το TA_t είναι τα συνολικά δεδουλευμένα για το έτος t και το ε_t τα κατάλοιπα της παλινδρόμησης.

Το υπόδειγμα της Jones ήταν μεγάλη τομή για το θέμα του υπολογισμού των non-discretionary accruals και για αυτό χρησιμοποιείται ευρέως στη βιβλιογραφία, ενώ έχουν υπάρξει και αρκετές παραλλαγές του.

4.2 Δείγμα

Το δείγμα μας αποτελείται από τις επιχειρήσεις που απαρτίζουν τον δείκτη S&P500 και η περίοδος μελέτης είναι 2001-2013. Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει βασικά στατιστικά στοιχεία των μεταβλητών που θα χρησιμοποιήσουμε.

Y   X1   X2   X3

Mean	0.001536	5.19E-07	0.090305	0.338913
Median	0.000728	1.16E-07	0.041545	0.197238
Maximum	0.060435	0.000528	13.49340	114.6376
Minimum	-0.007227	4.24E-10	-1.538679	0.000000
Std. Dev.	0.002714	7.05E-06	0.282783	1.530632
Skewness	5.963971	71.94996	20.25345	71.42611
Kurtosis	90.18848	5378.575	885.9038	5332.648
Jarque-Bera Probability	1882141. 0.000000	7.03E+09 0.000000	1.90E+08 0.000000	6.91E+09 0.000000
Sum	8.959678	0.003029	526.7508	1976.881
Sum Sq. Dev.	0.042972	2.90E-07	466.3615	13663.40
Observations	5833	5833	5833	5833

Όπου

Y: Tat/A(t-1)

X1: 1/A(t-1)

X2: DREV/A

X3: PPE/A

4.3 Στατιστική Ανάλυση

Σαν πρώτο βήμα χρησιμοποιούμε την 1η εξίσωση του μοντέλου Jones , και κάνοντας χρήση των δεδομένων μας εκτιμούμε τους εκτιμητές των $\alpha_1, \alpha_2, \alpha_3$. Τους εκτιμητές αυτούς τους υπολογίσαμε τρέχοντας το μοντέλο μας με τη μέθοδο των ελαχίστων τετραγώνων κάνοντας χρήση δεδομένων panel . Τα αποτελέσματα από την παλινδρόμηση αυτή παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα.

Στατιστική Ανάλυση
 Παλινδρόμηση – Panel Data
 Μέθοδος των Ελαχίστων Τετραγώνων

Η στατιστική ανάλυση έγινε με το πρόγραμμα EVIEWS

Δείγμα

Εταιρίες του δείκτη S&P 500
 Περίοδος 2001 - 2013

Dependent Variable: Y
 Method: Panel Least Squares
 Date: 09/07/18 Time: 09:18
 Sample: 2001 2013
 Periods included: 13
 Cross-sections included: 495
 Total panel (unbalanced) observations: 5833

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
----------	-------------	------------	-------------	-------

X1	366.5742	15.75992	23.25990	0.0000
X2	0.003382	0.000149	22.76040	0.0000
X3	-0.002079	6.96E-05	-29.85603	0.0000
C	0.001745	3.71E-05	46.97426	0.0000

Effects Specification

Period fixed (dummy variables)

R-squared	0.233782	Mean dependent var	0.001536
Adjusted R-squared	0.231807	S.D. dependent var	0.002714
S.E. of regression	0.002379	Akaike info criterion	-9.241413
Sum squared resid	0.032926	Schwarz criterion	-9.223114
Log likelihood	26968.58	Hannan-Quinn criter.	-9.235049
F-statistic	118.3225	Durbin-Watson stat	0.856513
Prob(F-statistic)	0.000000		

Έχοντας πλέον καταλήξει στους εκτιμητές των α_1 , α_2 , α_3 , τρέχουμε την εξίσωση 2 του μοντέλου Jones η οποία διαμορφώνεται ως εξής:

$$z = \alpha_1 \cdot x_1 + \alpha_2 \cdot x_2 + \alpha_3 \cdot x_3$$

Με βάση την εξίσωση αυτή εκτιμούμε το z το οποίο ισούται με $(TA)' / A$ όπου $(TA)'$ ισούται με τα normal accruals.

Λύνοντας την εξίσωση $z = TA/A$ ως προς TA έχουμε $TA = A \cdot z$ όπου TA τα normal accruals. Εν συνεχεία υπολογίζουμε τα abnormal accruals ως εξής: $normal\ accruals = u = TA - (TA)'$.

Έχοντας πλέον υπολογίσει τα abnormal accruals εξετάζουμε εάν η μέση τιμή τους είναι μηδέν, πράγμα το οποίο θα σημαίνει ότι δεν έχουμε χειραγώγηση των αποτελεσμάτων μέσω δημιουργικής λογιστικής. Ο παρακάτω πίνακας μας δείχνει τα αποτελέσματα του ελέγχου της μηδενικής υπόθεσης, ότι ο μέσος είναι μηδέν.

Ελέγχουμε αν ο μέσος όρος των Abnormal Accruals είναι μηδέν. Αν είναι τότε δεν έχουμε Abnormal Accruals.

H_0 (Μηδενική Υπόθεση): Ο μέσος όρος είναι μηδέν.

Αν απορρίψω την μηδενική υπόθεση η πιθανότητα να κάνουμε λάθος είναι 0.

Επομένως ο μέσος όρος δεν είναι μηδέν. Άρα για την περίοδο μελέτης μας έχουμε Abnormal Accruals.

Date: 09/07/18 Time: 10:08
Sample: 2001 2013
Included observations: 5833
Test of Hypothesis: Mean = 0.000000

Sample Mean = 21226.06
Sample Std. Dev. = 67911.98

<u>Method</u>	<u>Value</u>	<u>Probability</u>
t-statistic	23.87091	0.0000

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 4^{ΟΥ} ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

Joshua Ronen & Varda Yaari, 2008 Earnings Management

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 : ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Στην παρούσα διπλωματική εργασία επιχειρήθηκε η προσέγγιση του θέματος της διαχείρισης των αποτελεσμάτων και η παρουσίαση των οικονομικών καταστάσεων καθώς και περαιτέρω στοιχείων, εννοιών και αρχών της λογιστικής, εξηγώντας το σκοπό που εξυπηρετούν και πως αυτές οι καταστάσεις παραποιοούνται για την εξυπηρέτηση συμφερόντων. Η εργασία αυτή αποτελεί ένα βήμα στη διαδικασία απόκτησης μιας συνολικής εικόνας για τα κίνητρα που επηρεάζουν τις επιλογές της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης των επιχειρήσεων, καθώς και τις πρακτικές και τις λογιστικές επιλογές που εφαρμόζονται για να επιτευχθεί ο στόχος της διαχείρισης των αποτελεσμάτων τους. Συνεπώς, για την αποτελεσματική αντιμετώπιση του φαινομένου της διαχείρισης των αποτελεσμάτων απαιτείται η εξασφάλιση της υψηλής ποιότητας των χρηματοοικονομικών δεδομένων των επιχειρήσεων.

Παρ' όλα αυτά, πολλές επιχειρήσεις, όπως έχει αποδειχθεί από πλήθος ερευνών, επιλέγουν να παραποιήσουν το οικονομικό τους αποτέλεσμα, άλλες σε μικρότερο κι άλλες σε μεγαλύτερο βαθμό. Αυτό το επιτυγχάνουν, κυρίως, με την αλλοίωση των οικονομικών τους λογαριασμών και κάνοντας χρήση πρακτικών που επιτρέπονται από το πλαίσιο των λογιστικών προτύπων, με σκοπό να παρουσιάσουν βελτιωμένη αποδοτικότητα. Τα κίνητρα που μπορεί να ωθήσουν τα διοικητικά στελέχη στην άσκηση της διαχείρισης των αποτελεσμάτων μίας επιχείρησης είναι ποικίλα και μπορεί να προέρχονται από τις συμβατικές της υποχρεώσεις, τη λειτουργία της κεφαλαιαγοράς και το ρυθμιστικό πλαίσιο της λειτουργίας της. Οι πρακτικές διαχείρισης των αποτελεσμάτων έχουν ευρύ πεδίο εφαρμογής, ειδικά όσον αφορά την παραποίηση των λογαριασμών. Η διαχείριση αποτελεσμάτων είναι η εμπρόθεσμη ή μεταχρονολογημένη αναγνώριση των δαπανών ή των εσόδων μίας επιχείρησης μέσω λειτουργικών ή λογιστικών πρακτικών και συνηθέστερες παραποιήσεις είναι η υπερτίμηση των στοιχείων του ενεργητικού, των πωλήσεων και των κερδών ή η υποτίμηση των υποχρεώσεων, των εξόδων ή των ζημιών με σκοπό την επίτευξη του επιθυμητού οικονομικού αποτελέσματος. Η κατηγοριοποίηση των ακολουθούμενων πρακτικών από τις επιχειρήσεις είναι η Λογιστική Κάθαρση, η Δημιουργική Λογιστική μέσω της Εξαγοράς Επιχειρήσεων, τα Δημιουργούμενα Αποθεματικά, η Ουσιαστικότητα και η Αναγνώριση Εσόδων.

Για να εξεταστεί η ύπαρξη ή όχι ενδείξεων για διαχείριση αποτελεσμάτων χρησιμοποιούνται μοντέλα παλινδρόμησης. Κάνοντας χρήση του μοντέλου Jones σε συγκεκριμένο δείγμα εταιρειών του δείκτη S&P500 για την περίοδο 2001-2013 όπου

είναι ένα από τα επικρατέστερα μοντέλα για την εκτίμηση των δεδουλευμένων που δεν είναι στη διακριτική ευχέρεια της εταιρείας υπολογίζουμε τα μη φυσιολογικά δεδουλευμένα και εξετάζουμε εάν η μέση τιμή τους είναι μηδέν, πράγμα το οποίο θα σημαίνει ότι δεν έχουμε χειραγώγηση των αποτελεσμάτων μέσω δημιουργικής λογιστικής.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ

Ελληνική Βιβλιογραφία

A

Αλεξάκης Χ.& Ξανθάκης Μ., 2007, Χρηματοοικονομική Ανάλυση Επιχειρήσεων, Σταμούλης, Αθήνα

Γ

Γκίκας Δ. , 2008, Χρηματοοικονομική Λογιστική, Αθήνα

Δ

Διάταγμα Υπ' Αριθμ. 15: Περί Ορισμού του Περιεχομένου και του Χρόνου Έναρξης της Εφαρμογής της Διπλογραφικής Λογιστικής Τροποποιημένης Ταμειακής Βάσης, Άρθρο 1, Τεύχος Πρώτο, Αρ. Φύλλου 30

Ε

Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 15 Νοεμβρίου 2000, Σύσταση της Επιτροπής Σχετικά με τη Διασφάλιση της Ποιότητας του Υποχρεωτικού Λογιστικού Ελέγχου στην Ευρωπαϊκή Ένωση -Ελάχιστες υποχρεώσεις, Αριθ. L 091 της 31/03/2001, σελ. 0091 -0097

Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 02 Οκτωβρίου 2003, Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο -Ενίσχυση του Υποχρεωτικού Λογιστικού Ελέγχου των Επιχειρήσεων στην Ευρωπαϊκή Ένωση, Αριθ. 236 της 02/10/2003, σελ. 0002 -0013

Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2004, Πρόταση Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τον Υποχρεωτικό Έλεγχο των Ετήσιων και των Ενοποιημένων Λογαριασμών και για την Τροποποίηση των Οδηγιών 78/660/ΕΟΚ και 83/349/ΕΟΚ του Συμβουλίου

Ευθύμογλου Π. &Λαζαρίδης Ι., 2000, Χρηματοοικονομική Ανάλυση Λογιστικών Καταστάσεων, Τεύχος Α, Πειραιάς

Ευθύμογλου Π., 2001, Χρηματοοικονομική Λογιστική, Πειραιάς

Εφημερίδα της Κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας, 22 Οκτωβρίου 2004, Αριθ. ΕΛΤΕ483/04: Ελληνικά Ελεγκτικά Πρότυπα, Τεύχος Δεύτερο, Αρ. Φύλλου 1589

Εφημερίδα της Κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας, 2 Μαρτίου 2011, Προεδρικό

Κ

Καζαντζής Χ., 2006, Ελεγκτική και Εσωτερικός Έλεγχος: Μία Συστηματική Προσέγγιση Εννοιών, Αρχών και Προτύπων, Business Plus, Πειραιάς

Μ

Μπαλλάς Α., Νοέμβριος 2004, Πανεπιστημιακές Παραδόσεις Χρηματοοικονομικής Λογιστικής, Πανεπιστήμιο Πειραιά

Π

Πρωτοψάλτης Ν., 2001, Γενικός Οδηγός Προγράμματος Ελέγχου, Έκδοση ΣΟΛ Α.Ε.

Πρωτοψάλτης Ν., Ιανουάριος 2009, Διαρκής Κωδικοποίηση Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης, Διεθνών Λογιστικών Προτύπων και Διερμηνειών, Συνεργαζόμενοι Ορκωτοί Ελεγκτές Α.Ε., Αθήνα

Σ

Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών, 2010, Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου και Διεθνή Πρότυπα Δικλίδων Ποιότητας, Αθήνα

Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών, 1999, Ελληνικά Ελεγκτικά Πρότυπα και Επαγγελματική Δεοντολογία, Αθήνα

Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία

A

Alali Fatima & Jaggi Bikki, 2011, Earnings Versus Capital Ratios Management: Role of Bank Types and SFAS 114, Review of Quantitative Finance and Accounting, Vol. 36, Issue 1, pp. 105-132

Albrecht, Stice, Stice & Swain, 2010, Accounting: Concepts and Applications, 11th Edition, South-Western College Pub

Amat O., Blake J. & Dowds J., December 1999, The Ethics of Creative Accounting, Journal of Economic Literature

Arthur Levitt, September 1998, The "Numbers Game", NYU Center For Law And Business, New York

B

Beaver W., McNichols M. & Nelson K., August 2003, Management of the Loss Reserve Accrual and the Distribution of Earnings in the Property-Casualty Insurance Industry, Journal of Accounting and Economics, Vol. 35, Issue 3, pp. 347-376

Bergstresser D. & Philippon T., June 2006, CEO Incentives and Earnings Management, Journal of Financial Economics, Vol. 80, Issue 3, pp. 511-529

Bova F., Spring 2013, Labor Unions and Management's Incentive to Signal a Negative Outlook, Contemporary Accounting Research, Vol. 30, No. 1, pp. 14-41

Brown L. & Pinello A., December 2007, To What Extent Does the Financial Reporting Process Curb Earnings Surprise Games?, Journal of Accounting Research, Vol. 45, No. 5

Burgstahler D. & Eames M., June-July 2006, Management of Earnings and Analysts' Forecasts to Achieve Zero and Small Positive Earnings Surprises, Journal of Business Finance & Accounting, Vol. 33, Issue 5-6, pp. 633-652

C

Chang Ruey-Dang, Shen Wen-Hua & Fang Chun-Ju, March 2008, Discretionary Loan Loss

Chi J. & Gupta M., 2009, Overvaluation and Earnings Management, Journal of Banking & Finance, Vol. 33(9), pp. 1652-1663

Cohen D. & Zarowin P., 2010, Accrual-Based and Real Earnings Management Activities Around Seasoned Equity Offerings, Journal of Accounting and Economics, Vol. 50, pp. 2-19

Cornett M., Marcus A. & Tehranian H., February 2008, Corporate Governance and Pay-for-Performance: The Impact of Earnings Management, Journal of Financial Economics, Vol. 87, Issue 2, pp. 357-373

D

DuCharme L., Malatesta P. & Sefcik S., January 2004, Earnings Management, Stock Issues and Shareholder Lawsuits, Journal of Financial Economics, Vol. 71, Issue 1, pp. 27-49

E

Evidence from Banks Operating in OECD Countries, *International Journal of Economics and Finance*, Vol. 2, No. 4

G

Gaver J. & Paterson J., September 2004, Do Insurers Manipulate Loss Reserves to Mask Solvency Problems?, *Journal of Accounting and Economics*, Vol. 37, Issue 3, pp. 393-416

Gill-de-Albornoz B. & Illueca M., March 2005, Earnings Management Under Price Regulation: Empirical Evidence from the Spanish Electricity Industry, *Energy Economics*, Vol. 27, Issue 2, pp. 279-304

Graham J., Harvey C. & Rajgopal S., 2005, The Economic Implications of Corporate Financial

H

Hanlon M. & Heitzman S., December 2010, A Review of Tax Research, *Journal of Accounting and Economics*, Vol. 50, Issues 2-3, pp. 127-178

Hazarika S., Karpoff J. & Nahata R., April 2012, Internal Corporate Governance, CEO Turnover and Earnings Management, *Journal of Financial Economics*, Vol. 104, Issue 1, pp.44-69

Healy P., 1985, The Effect of Bonus Schemes on Accounting Decisions, *Journal of Accounting and Economics*, pp. 85-107

Healy P. M. and Wahlen J. M., December 1999, A Review of the Earnings Management Literature and its Implications for Standard Setting, *Accounting Horizons*, pp. 365-383

J

Joshua Ronen & Varda Yaari, 2008 Earnings Management

Journal of Financial Economics, Vol. 90, pp. 237–251

K

Klasa S., Maxwell W. & Ortiz-Molina H., June 2009, The Strategic Use of Corporate Cash Holdings in Collective Bargaining with Labor Unions, *Journal of Financial Economics*, Vol. 92, Issue 3, pp. 421-442

Koumanakos E., Siriopoulos C. & Georgopoulos A., 2005, Firm Acquisitions and Earnings

L

Levitt A., 1998, The Numbers Game

M

Magrath L. & Weld L., 2002, Abusive Earnings Management and Early Warning Signs, The CPA Journal

Management: Evidence from Greece, Managerial Auditing Journal, Vol. 20, No. 7, pp. 663-678

Mao Y. & Renneboog L., 2013, Do Managers Manipulate Earnings Prior to Management Buyouts?

McBarnet D. & Whelan C., 1999, Creative Accounting and the CrossEyed Javelin Thrower, Wiley

Merchant K. & Rockness J., 1994, The Ethics of Managing Earnings: An Empirical Investigation, Journal of Accounting and Public Policy

Michaely R. & Roberts M., 2012, Corporate Dividend Policies: Lessons from Private Firms, Review of Financial Studies, Vol. 25, Issue 3, pp. 711-746.

P

Payne J. & Robb S., Fall 2000, Earnings Management: The Effect of Ex Ante Earnings Expectations, Journal of Accounting, Auditing and Finance, Vol. 15

Provisions and Earnings Management for the Banking Industry, International Business & Economics Research Journal, Vol. 7, Number 3

R

Reporting, Journal of Accounting and Economics, Vol. 40, pp. 3-73

Rezaee Z., 2002, Financial Statement Fraud: Prevention and Detection, John Wiley & Sons

Rodríguez-Pérez G. & van Hemmen S., March-April 2010, Debt, Diversification and Earnings Management, Journal of Accounting and Public Policy

Rountree B., Weston J. & Allayannis G., 2008, Do Investors Value Smooth Performance?,

S

Schipper K., 1989, Commentary on Earnings Management, Vol. 3, No. 4, Accounting Horizons, pp. 91-102

Skinner D. & Sloan R., June 2002, Earnings Surprises, Growth Expectations and Stock Returns or Don't Let an Earnings Torpedo Sink Your Portfolio, *Review of Accounting Studies*, Vol. 7, Issue 2-3, pp. 289-312

Sweeney A. P., May 1994, Debt-Covenant Violations and Managers' Accounting Responses, *Journal of Accounting and Economics*, Vol. 17, Issue 3, pp. 281-308

T

Taktak N. B., Shabou R. & Dumontier P., November 2010, Income Smoothing Practices: Yu F., May 2008, Analyst Coverage and Earnings Management, *Journal of Financial Economics*, Vol. 88, Issue 2, pp. 245-271

Tsipouridou M. & Spathis C., 2012, Earnings Management and the Role of Auditors in an Unusual IFRS Context: The Case of Greece, *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*, Vol. 21, pp. 62-78

Z

Zhao Y., Chen K., Zhang Y. & Davis M., January-February 2012, Takeover Protection and Managerial Myopia: Evidence from Real Earnings Management, *Journal of Accounting and Public Policy*, Vol. 31, Issue 1, pp. 109-135